

- Svjetski dan bolesnika - 11. veljače 1998.	47
- Korizmena pokora	47
- Molitva za duhovna zvanja na nedjeljnoj misi	48
- Fond "Dom Božji"	48
Imenovanja	49
Raspored podjeljivanja sv. potvrde - 1998.	49
Raspored Nadbiskupovih pastirskih pohoda u 1998.	49
Program mjesečnih rekolekcija za časne sestre u predjubilejskoj godini Duha Svetoga	50
Prilog	
Svećenici i križarska organizacija	51
Vijesti i događaji	
Pohod mons. M. Bolobanića SAD i Kanadi	53
Proslava blagdana sv. Krševana i Dana grada Zadra.	55
Mons. Marijanu Oblaku nagrada za životno djelo	56
Susret Nadbiskupa s predstavnicima zadarskog Filozofskog fakulteta	57
Nadbiskupova konferencija za tisak u povodu proglašenja Godine duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji	58
Druga sjednica Pastoralnog vijeća Nadbiskupije	59
Proslava Bezgrešne u sjemeništu "Zmajević"	59
Otvorena nova Nadbiskupska knjižara u Zadru	60
Svečano proslavljenja Sveta Stošija	60
Nadbiskup blagoslovio novi zrakoplov "Zadar" u Hamburgu	61
Naši pokojnici	
Don Leopold Uglešić	62
Don Andrea Niccoli	62
Ursa Bondulić	63
Štefa Perić	63
Zvona naših porušenih crkava	
Zadar-Dračevac, Crno i Ploče.	64
Kronika	69
Obavijesti	74

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE - Službeni vjesnik Nadbiskupije zadarske. Izdavač: Nadbiskupski ordinarijat Zadar, Zeleni trg 1. Ureduje: uredničko vijeće. Odgovorni urednik: msgr. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, Zeleni trg 1, 23000 Zadar, tel. 315-712, fax 316-299. Tisak: W&A graf, Zadar, Dragutina Domjanića 20, 23000 Zadar. Datum ulaska u tisak: 14. 2. 1998.

NADBISKUPOVA RIJEČ**MI I NAŠA MLADEŽ**

Ovih dana je završio XXXVIII. svećenički tjedan u Zagrebu. Tema je bila: *Kršćanski odgoj mladeži u hrvatskom društvu*. Već u najavi, a osobito sudjelujući djelomično na Tjednu, osjetio sam kako naša Crkva dobro uočava svu složenost pristupa mladima u našem društvu poslije povijesnih promjena i stvaranja demokratske države. Letimičan pogled na teme uvjerava nas da će naš rad u nadolazećim godinama biti složen i zahtjevan. Neka mi bude dopušteno, u okviru uvodnika ovoga dvobroja našeg Vjesnika, iznijeti neke misli na tu temu.

U prvom redu izražavam svoje slaganje s predavačima koji su pokušali ocrtati profil današnje mladeži u svijetu, Europi i Hrvatskoj. Prišli su tom zadatku pozitivnim načinom. Nisu žmirili na probleme, niti ih samo površno dotakli. Govorili su na trenutke sa šokantnim realizmom o stanju mladeži i njihovim stavovima prema Bogu, Crkvi, moralnim načelima i suvremenim pojavama na polju religioznosti u svijetu, na polju društvenog i političkog života. No, bilo je zamjetno s koliko su ljubavi ocrtavali ozbiljno stanje mladih. Toplina je izbjjala i kada su se trudili posve stvarno iznijeti dijagnoze o stanju ovog pokoljenja. To je ono što nam treba prije svakog razgovora i rasprave o mladeži. I kada kritički govorimo o njima, uostalom kao i oni o nama starijima, moraju doživjeti našu naklonost i zauzetost jer je to i Kristov stav prema mlađom čovjeku. Čak i onda kada se ogluše na zov milosti i na svo naše nastojanje, ostaje konstatacija o Kristovom stavu prema bogatom mladiću: "Isus ga pogleda i zavoli" (Mk 10, 21). Takav temeljni stav moramo njegovati kao preduvjet za pastoral mladih.

Drugo, što je uočljivo danas u našoj Crkvi, među svećenstvom, jest nevoljnost kada treba pristupiti mladima i evangelizirati ih. Kao da strah od njihova neprihvatanja, nezainteresiranosti ili čak odbijanja, paralizira vjeroučitelje i svećenike. Ako i postoji strah pred njima i strah od osjećaja vlastite nespremnosti i nemoći, što i nije loše, ako bolje pogledamo, on nije utemeljen. Za suočavanje s mladima potrebne su dvije stvari: prvo, poštovanje i ljubav koje moraju i sigurno hoće osjetiti i cijeniti. Time su uspostavljeni putovi komunikacije. Drugo, treba im istinito navijestiti Kristovu poruku kada se radi o moralnim načelima koja proizlaze iz Božjeg čovjekoljublja. To znači da se mora cijelovito ponuditi slika o Bogu i slika o čovjeku, i o njihovu uzajamnom odnosu: Bog koga Crkva naviješta jest Bogočovjek Isus Krist koji nam otkriva Oca i koji neprestano, po Duhu Svetome, "oživljuje našu slabost" (usp. Rim 8, 1-13). Krist je nudio uvijek istinu koja spašava. Iz toga možemo izvući konstantu da je svako pokoljenje kadro čuti istinu te je prihvatiti, ali i ne prihvatiti. Ostaje, međutim, uvijek istina da govor ljubavi čovjek ipak razumije.

Nadbiskup

SVETA STOLICA

PORUKA SVETOG OCA ZA LXXXIV. SVJETSKI ISELJENIČKI I IZBJEGLIČKI DAN

NEKA SE POŠTUJE SVAKA OSOBA I NEKA SE UKLONE DISKRIMINACIJE KOJE PONIŽAVAJU LJUDSKO DOSTOJANSTVO

Predraga braćo i sestre!

Crkva prati pojačani utjecaj selilaca i izbjeglica sa živom pastoralnom skrbi i pita se o uzrocima te pojave i posebnim uvjetima u kojima se nalaze svi koji su prisiljeni, iz različitih razloga, napustiti svoju domovinu. Doista, položaj selilaca i izbjeglica kao da postaje sve nesigurniji. Nasilje ponekad prisiljava cijele narode napustiti zavičaj da izbjegnu dugotrajnim grozotama; češće su bijeda i nedostatak mogućnosti razvoja koji potiču pojedince i obitelji na put progonstva da potraže sredstva za život u dalekim zemljama, u kojima nije lako naći odgovarajuće prihvatanje.

Mnogi su snažni poticaji za ublaženje nevolja i patnja selilaca i izbjeglica. Onima koji se njima posvećuju izražavam zahvalnost zajedno sa srdačnim ohrabrenjem da velikodušno nastave djelatno podupiranje, nadvladavajući ne male poteškoće koje se u hodu susreću. Problemima povezanima s kulturnim, društvenim i ponekad čak religijskim preprekama, pridružuju se oni koji su povezani s drugim pojavnama poput nezaposlenosti koja muči i zemlje koje su tradicionalno cilj useljenja, rascjepkane obitelji, pomanjkanje službi i neizvjesnost koja pogada tolike oblike svakodnevnog života. Svemu tome dodaje se strah, od strane zajednice u koju su došli, da će izgubiti vlastitu samobitnost zbog sve većeg broja tih "stranaca" uslijed demografskog dinamizma, zakonskih mehanizama obiteljskog spašavanja i samoga potajnog vrbovanja u takozvanoj sivoj ekonomiji. Kad se ne ostvari mogućnost skladne i mirne integracije, povlačenje u sebe i napetost s okolinom, rasipanje i uništavanje sila postaju stvarni rizici, s negativnim i ponekad dramatičnim posljedicama. Ljudi su "raspršeni više nego što su bili prije: pobrkao se govor

svima, međusobno su se podijelili i nisu bili sposobni da se slože ili zbliže" (apostolska pobudnica *Pomirenje i pokora*, 13).

Veliku zadaću kako pozitivnu tako i negativnu mogu, glede toga, imati sredstva društvenog priopćivanja. Njihov utjecaj može pridonijeti pravednom vrednovanju i većem shvaćanju problema "novopridošlica", izbjegavajući predrasude i osjećajne reakcije ili, umjesto toga, pothranjivati zatvorenost i neprijateljstvo, sprečavajući i dovodeći u nepriliku njihovo pravedno uključivanje u novu sredinu.

2. Sve to nameće žurne izazove kršćanskoj zajednici, kojoj je pozornost prema seliocima i izbjeglicama među prvim zadacima dušobrižništva. Svjetski dan selilaca je s te točke gledišta prava prilika za razmišljanje kako sve djelotvorne posredovati na tom osjetljivom području apostolata.

Za kršćanina, prihvatanje i solidarnost prema strancu nisu samo dužnost ljudske gostoljubivosti, nego jasan zahtjev koji proizlazi iz same vjernosti Kristovu naučavanju. Brinuti se za selioce, za vjernika znači zauzeti se, zajamčiti braći i sestrama koji su došli iz dalekih zemalja mjesto unutar pojedinih kršćanskih zajednica, trudeći se da svakome budu priznata prava koja pripadaju svakom ljudskom biću. Crkva poziva sve ljude dobre volje ponuditi vlastiti doprinos da se poštuje svaka osoba i da se uklone diskriminacije koje ponižavaju ljudsko dostojanstvo. Njezin je djelovanje, poduprto molitvom, nadahnjuje Evandjeljem i vođeno je njegovim drevnim iskustvom.

Crkvena zajednica, osim toga, razvija poticanje glede odgovornosti naroda i međunarodnih zajednica, ustanova i tijela koji su na razne načine povezani s pojmom selilaštva. Iskusna u

SADRŽAJ

Nadbiskupova riječ

Mi i naša mladež 1

Sveta Stolica

Neka se poštuje svaka osoba i neka se uklone diskriminacije koje ponižavaju ljudsko dostojanstvo (poruka Sv. Oca za LXXXIV. svjetski iseljenički i izbjeglički dan)	2
Iz pravednosti svakoga čovjeka rada se mir za sve (poruka Sv. Oca za Svjetski dan mira, 1. 1. 1998.)	5
U Godini Duha Svetoga - u domu navještenja (poruka Sv. Oca za Svjetski dan bolesnika - 11. 2. 1998.)	10
Izazov svakom kršćaninu (korizmena poruka Sv. Oca)	13
"Duh Sveti poučavat će vas o svemu" (poruka Sv. Oca za XIII. svjetski dan mladih, Cvjetnica 1998.)	15

Hrvatska biskupska konferencija

S Kristom u treće tisućljeće na svojim ognjištima i u svojim svetištima (poslanica kard. F. Kuharića za Iseljenički dan 1997.)	19
Poruka predsjednika Vijeća HBK i BK BiH za iseljenike, mons. Pere Sudara, za Iseljenički dan	21
Poruka biskupa HBK za Dan života - 1. 2. 1998.	21

Zadarska nadbiskupija

Svećenička rekolekcija u prosincu 1997.	
Predavanje mons. Ivana Prende - Druga predjubilejska godina, posvećena Duhu Svetom - izazovi i zadaci Nadbiskupiji zadarskoj	24
Altruizam Božića (nadbiskupova božićna poruka medijima)	29
Prigodna beseda gen. vikara, mons. M. Bolobanića, na božićnom čestitanju o. Nadbiskupu .	30
Nadbiskupova riječ na božićnom čestitanju u Nadbiskupskom dvoru	31
Nadbiskupovo pismo javnosti u povodu remećenja javnog reda i mira pirotehničkim sredstvima za vrijeme božićnih blagdana	32
Svećenička rekolekcija u siječnju 1998.	

Predavanje mons. dr. Marina Barišića - "Duh Gospodnji na meni je" 33

Proslava Svetе Stošije

Nadbiskupova radio poruka za svetkovinu sv. Stošije	39
Nadbiskupova homilija na svečanoj Večernjoj uoči Sv. Stošije	40
Homilija kard. V. Puljića na jutarnjoj koncelebraciji na svetkovinu sv. Stošije	41
Homilija kard. V. Puljića na večernjoj koncelebraciji na svetkovinu sv. Stošije	44

Odredbe

- Proslava Dana života	46
- Pobačaj i ovlast odrješenja	46

OBAVIJEŠTI

Preporučamo sljedeća izdanja HILP-a (Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral) svim našim župnicima, redovničkim zajednicama, vjeroučiteljima, studentima VTKŠ, molitvenim zajednicama, crkvenim pokretima i svim vjernicima, osobito aktivnim sudsionicima u župnom bogoslužju (čitači, pjevači, sakristani):

- * **ŽIVO VRELO** - mjeseci liturgijsko-pastoralni listić
- * **BOGOSLUŽJE U ŽUPNOJ ZAJEDNICI** - vodič za pripremanje liturgijskih slavlja
- * **DAN GOSPODNE - DUHOVNO SIDRIŠTE I SREDIŠTE HRVATSKIH KATOLIKA** - sažeta prouka kršćanskog slavljenja Dana Gospodnjeg - nedjelje, s uvodnom porukom hrvatskih biskupa

Izdanja se mogu nabaviti kod Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral (HILP), Trg sv. Frane 1, 23000 Zadar, tel/fax: 316-616.

* * *

Novi telefon: Župni ured Sestrunj - 314-934

čovjekoljublju, Crkva vrši tu svoju zadaću kako prosvjetljujući savjesti naučavanjem i svjedočenjem tako i potičući prikladne pothvate kako bi selioci našli pravo mjesto unutar pojedinih društava.

3. Napose, ona konkretno potiče kršćanske seliće i izbjeglice da se ne zatvaraju sami u sebe, odvajajući se od pastoralnog hoda biskupije ili župe koja ih prihvata. Zato, istodobno, odvraća svećenstvo i vjernike od pokušaja da ih se jednostavno asimilira, utopi u novu sredinu, što bi zanijekalo njihove posebne značajke. Štoviše, ona podupire posebno uklapanje te braće, vrednujući njihovu različitost za izgradnju istinske gostoljubive i solidarne vjerničke obitelji.

Stoga je dobro da mjesna zajednica, u koju se selioci i izbjeglice uklapaju, stavi njima na raspolaganje ustrojstva koja će im pomoći djelotvorno prihvatiti odgovornosti koje im pripadaju. Stoga se od svećenika, kojemu osobito pripada skrb za seliće, zahtjeva da bude most između različitih uljudbi i mentaliteta. To u njemu pretostavlja svijest vršenja pravoga misionarskog služenja "s istim onim motivom radi kojega se sam Krist po svom utjelovljenju svezao s određenim socijalnim i uljudbenim stanjem ljudi među kojima je boravio" (*Ad gentes, 10*).

Činjenica potom da se ponekad apostolsko djelovanje u prilog selilaca događa između nepovjerenja pa sve do neprijateljstva na smije nikada postati razlogom za odustajanje od zauzimanja za ljudske solidarnosti i unapređivanja. Zahtjevna Isusova tvrdnja: "Stranac bijah, i primiste me" (Mt 25, 35), čuva u svakoj prilici svu svoju snagu i uključuje svijest svih koji žele ići njegovim stopama. Prihvati drugoga nije za vjernika samo čovjekoljublje ili naravna pažnja prema sebi sličnome. To je mnogo više, jer on zna da u svakom ljudskom biću susreće Krista, koji očekuje da bude ljubljen i služen u braći, osobito u najsirošnjima i najpotrebitijima.

4. Isus, jedinorođeni Sin koji je postao čovjekom, živa je slika Božje solidarnosti s ljudima. On "premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite" (2 Kor 8, 9). Samo kršćanska zajednica stvarno pozorna na druge prihvata i ostvaruje oporuku koju je Isus ostavio apostolima u dvanasi Posljednje večere, uoči svoje smrti na križu:

"Ljubite jedni druge, kao što sam ja ljubio vas" (Iv 13, 34). Otkupitelj zahtjeva ljubav koja je sebedarje, besplatna i nesebična.

Glede toga snažno odjekuju proročke riječi svetoga Jakova koji je ovako pisao "dvanaestrima plemenima raseljeništa", to jest, vjerojatno kršćanima židovskog podrijetla u grčko-rimskom svijetu: "Što koristi, braćo moja, ako tko rekne da ima vjeru, a djela nema? Može li ga vjera spasiti? Ako su koji brat i sestra goli i bez hrane svagdanje, pa im tkogod od vas rekne: 'Hajdete u miru, grijte se i sitite', a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist? Tako i vjera: ako nema djela, mrtva je u sebi" (Jak 2, 14-17).

5. Drago mi je tu ukazati na svijetli primjer apostola, koji je znao živo i proročki posvjedočiti Kristovu ljubav za seliće. Govorim o mons. Ivanu Krstitelju Scalabriniju, kojega sam upravo danas, 9. studenoga, imao radost proglašiti blaženim. On je iznutra proživljavao dramu odlaženja selilaca koji su se u posljednjim desetljećima prošloga stoljeća u velikom broju iz Europe uputili u zemlje Novoga svijeta, i jasno vidio potrebu specifične pastoralne skrbi, po prikladnoj mreži socijalne pomoći. U tom pogledu, dokazujući ne samo tankočutnu duhovnu pronicavost nego i ništa manji smisao za stvarnost, ustanovio je "Družbu misionara i misionarki svetoga Karla". Osim toga snažno je branio različita zakonska i temeljna sredstva ljudske i pravne zaštite selilaca protiv svakog oblika iskoristavanja. Danas, zacijelo u drugačijim društvenim prilikama, duhovni sinovi i kćeri mons. Scalabrinija, kojima su se postupno pridružile kao baštinice iste karizme "Misionarke laikinje scalabrinjanke", nastavljaju istim tragom svjedočiti Kristovu ljubav za seliće i predložiti im Evangelje, sveopću poruku spasenja. Mons. Scalabrini svojim primjerom i svojim zagovorom podupire one koji u svakom dijelu zemlje rade u službi selilaca i izbjeglica.

6. Za pružanje čvrstog kršćanskog svjedočanstva na tom zahtjevnom i složenom području, važno je "ponovno otkriti Duha kao Onoga koji izgrađuje kraljevstvo Božje i pripravlja njegovu punu objavu u Isusa Kristu" (apostolsko pismo *Nadolaskom trećeg tisućljeća*, 45).

Kako zaboraviti da je godina 1998. posvećena Duhu Svetome, čija se zadaća izuzetno snažna otkrila u događaju Duhova? U *Poruci za XVI. svjetski dan mira* napisao sam: silazak "Duga Svetoga prvim je Isusovim učenicima iznad različnosti jezika pokazao kraljevski put mira u ljubavi" (br. 12).

U drevnom Babilonu cholost je razbila jedinstvo ljudske obitelji. Duhovski Duh došao je sa svojim darovima uspostaviti izgubljeno jedinstvo, obnovivši ga po uzoru na trojstvenu zajednicu, u kojoj tri različite Osobe opstoje u nepodijeljenom jedinstvu božanske naravi. Oni koji su slušali apostole, na koje je sišao Duh, ostali su začuđeni zbog toga što su razumjeli riječi svatko na svom jeziku (usp. Dj 2, 7-11). Jednodušnost slušanja, tada kao i danas, ne dokida različitost uljudbi, jer "svaka je uljudba napor razmišljanja o misteriju svijeta, a osobito čovjeka: to je način davanja izričaja onostranom dosegu ljudskoga života". Iznad "svih razlika koje stvaraju pojedinci i narodi, nalazi se temeljno zajedništvo, budući da različite uljudbe zapravo nisu drugo doli različiti načini sučeljavanja s pitanjem značenja osobnog postojanja" (*Govor na 50. generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda, 5. listopada 1995.*, 9).

Godina Duha Svetoga poziva, stoga, vjernike dublje živjeti teološku krepost nade, koja im pruža čvrste i duboke razloge za zauzetost u novoj evangelizaciji te u korist svih, koji dolazeći iz raznih zemalja i uljudbi, očekuju našu pomoć da potpuno ostvare svoje ljudske mogućnosti.

7. Evangelizirati znači svima položiti račun o nadi koja je u nama (usp. 1 Pt 3, 15). U toj dužnosti prvi kršćani, premda su bili manjina u društvu, bili su smioni u potvatima. Ojačani Isusovim dolaženjem, kojim ih je obdario Duh

Sveti, znali su iskreno izraziti svjedočanstvo svoje vjere.

I danas su "kršćani pozvani pripremiti sve za Veliki jubilej početka trećeg tisućljeća obnavljajući svoju nadu u konačni dolazak kraljevstva Božjega, pripremajući ga dan za danom u svojoj nutritri, u kršćanskoj zajednici kojoj pripadaju, u društvenoj sredini u koju su uključeni" (apostolsko pismo *Nadolaskom trećeg tisućljeća*, 46).

Pojava ljudskog seljenja, svijeta u pokretu, upravo je slika Crkve, hodočasničkog naroda na zemlji, ali trajno usmjerenog prema nebeskoj domovini. Premda u mnogobrojnim nevoljama koje podnosi, taj hod podsjeća na budući svijet čija perspektivna slika potiče na preobražavanje sadašnjega, koji mora biti oslobođen od nepravdi i pritisaka obzirom na susret s Bogom, posljednjom svrhom svih ljudi.

Apostolsku zauzetost kršćanske zajednice prema seliocima i izbjeglicama povjeravam "Mariji, koja je začela utjelovljenu Riječ po Duhu Svetom i koja se zatim u svem svom životu dala voditi njegovim nutarnjim djelovanjem. Ona je donijela do punog izražaja čežnju Jahvinih siromaha, sjajeći kao uzor onima koji se povjeravaju svim srcem Božjim obećanjima" (ondje, 48). S majčinskom brigom neka prati sve koji rade u korist selilaca i izbjeglica; neka otre suze i utješi one koji su morali napustiti svoju zemlju i ono što im je pri srcu.

Neka vas i moj blagoslov okrijepi.

Iz Vatikana, 9. studenoga godine 1997.
dvadesete moga papinskog služenja.

Juan Pavao II.

vjeronauka u pojedinim razredima.

- 20. I., na redovitoj tjednoj vjeronaučnoj tribini za studente, u prostorijama župe sv. Šime, održao predavanje: "Duh Sveti - treća božanska osoba".

- 25. I. posjetio župe Nin i Zaton i predvodio nedjeljna misna slavlja.

- Od 19. do 23. I. obavio pohod Osnovnoj školi "Stanovi" u Zadru i prisustvovao nastavi

NADBISKUP U MIRU

- 15. X. blagoslovio u Zadru Studentski dom, preuređen na način hotela B kategorije, u bivšoj vojarni, u ulici Put Stanova. S Nadbiskupom u m. bio je o. Josip Vrdoljak TOR, župnik župe sv. Ivana u Zadru. Dom je otvorio g. Nikola Rižinski, pomoćnik ministra za znanost i tehnologiju.

- 24. X. u župi Srca Isusova u Zadru, na tribini "Vjera i kultura duha", u 20 sati, govorio na temu "Obitelj - matica i kolijevka".

- 26. X. u crkvi Gospe od zdravlja u Zadru, u 18 sati, slavio sv. misu za članove Ogranka Društva hrvatskih katoličkih medicinskih sestara i tehničara.

- Od 4. do 8. XI. u Lourdesu predstavljaо Hrvatsku biskupsku konferenciju na plenarnom zasjedanju Francuske biskupske konferencije.

- 16. XI. predvodio u Šibeniku XIV. zadarsko hodočašće sv. Nikoli Taveliću, mučeniku. Sudjelovalo je oko 650 hodočasnika.

- 24. XI. u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru, u 19 sati, na Svečanoj sjednici Gradskog vijeća, primio Nagradu grada Zadra za životno djelo.

- Od 4. do 22. XII. boravio na liječenju u Specijaliziranoj bolnici u Krapinskim Toplicama.

- 25. XII. na Božić, slavio u Zadru polnoćku u crkvi sv. Šime, zornicu u crkvi koludrica benediktinki svete Marije i večernju misu u katedrali sv. Stošije.

- 16. I. primio župnika Dračevca Zadar-skog, mons. Rozarija Šutrina i Župno-ekonom-sko vijeće te župe radi izgradnje nove župne crkve.

- 18. I. u pratinji svog tajnika L. Marijana i don Eugena Konatića, posjetio župe Veli i Mali Iž, te u koncelebraciji sa župnikom don Stanislavom Wielinskim, predvodio nedjeljne sv. Mise i poslijepodnevni Euharistijski blagoslov s molitvom za duhovna zvanja u Velom Ižu; susreo se sa školskom djecom i njihovim roditeljima, članovima župnih vijeća i pjevačima.

- 20.-21. I., u pratinji tajnika L. Marijana, boravio u Hamburgu, gdje je blagoslovio novi zrakoplov Croatia Airlines - "Zadar".

- 22. I. sudjelovao u misi zadušnici za pok. mons. Josipa Uhača, tajnika Vijeća za evangeli-zaciju naroda, u katedrali sv. Vida, u Rijeci.

- 23. I. predvodio Euharistiju i sprovodne obrede za pok. Štefu Perić, majku don Šime Perića, u Poljani - Sutomišćici.

- 24. I. sastao se s članovima Povjerenstva za duhovna zvanja Zadarske nadbiskupije, u

GENERALNI VIKAR

- Od 9. X. do 18. XII. 1997. boravio u pohodu našim iseljenicima u SAD i Kanadi.

- 25. XII., na Božić, slavio misu polnoćku kod sestara benediktinki sv. Marije.

- 28. XII. posjetio župu Pakoštane i predvodio Euharistiju: poslje podne, u župi Bezgrešnog začeća BDM na Puntamici, predvodio duhovnu obnovu - "ultreju" za članove pokreta Kursiljo.

- 4. I. 1998. posjetio župe Sv. Filip i Jakov i Sikovo, te predvodio Euharistijsko slavlje.

- 7. I. predvodio Euharistijsko klanjanje na prvom dijelu mjesecne svećeničke rekolekcije, u kapeli Sjemeništa.

- 8. I. predvodio siječanski susret vjero-učitelja-laika; vodio sprovodne obrede pok. Niki

Nadb. domu.

- 26. I., u Zagrebu, sudjelovao na sjednici Hrvatskog Caritasa radi dorade statuta HC-a; - poslijepodne bio nazočan na primanju u prigodi oproštaja od dosadašnjeg gen. tajnika HBK, mons. Vjekoslava Milovana, u prostorijama Ta-jništva HBK.

- 27. I. sudjelovao na otvorenju i prvom danu rada Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike u Zagrebu;

- navečer se susreo sa skupinom vjernika Janje-vaca, radi planova o izgradnji nove župne crkve u Kistanjama.

- 29. I. pohodio Ravnateljstvo Visoke teološko-katehetske škole u Zadru i susreo se sa studentima III. i IV. godine.

- 30. I., u Benkovcu, susreo se sa službenicima Ministarstva obnove i razvitka RH radi planova obnove porušenih župnih kuća u Nad-biskupiji.

- 31. I. primio predstavnice redovnica u Nadbiskupiji i razgovarao s njima o duhovnoj obnovi djevojaka u Godini duhovnih zvanja.

Krpini, ocu saborskog zastupnika Drage Krpine, u Radošinovcu.

- 9. I. obavio blagoslov prostorija Radio-postaje Zadar.

- 10. I., na Silbi, imao sastanak s članovi-ma Župnog vijeća Silbe u svezi s obnovom tamošnje župne crkve.

- 11. I. predvodio nedjeljno Euharistijsko slavlje u župnoj crkvi na Silbi.

- 12. I. predvodio sprovodne obrede za pok. Ursu Bondulić, majku našeg svećenika dr. Tomislava Bondulića.

- 14. I., na mjesечноj rekolekciji za časne sestre u Zadarskoj nadbiskupiji, u sjemeništu "Zmajević" održao predavanje na temu: "Duh Gospodnji na meni je".

PORUKA SVETOG OCA IVANA PAVLA II. ZA SVJETSKI DAN MIRA, 1. I. 1998.

IZ PRAVEDNOSTI SVAKOGA ČOVJEKA RAĐA SE MIR ZA SVE

1. Pravednost ide zajedno s mirom i s njim je u trajnoj dinamičnoj vezi. Pravednost i mir usmjereni su na dobro svakoga i svih, zbog toga zahtijevaju red i istinu. Kad je jedno od toga ugroženo, oboje tetura; kad se povrijedi pravednost, stavlja se na kocku također mir.

Postoji tjesna povezanost između pravednosti svakoga i mira svih, i upravo bih se zbog toga, s ovom Porukom za Svjetski dan mira, htio obratiti prije svega državnim vladarima, imajući dobro na pameti da suvremenim svijet, premda u mnogim krajevima označen napetostima, nasiljima i sukobima, traži nova ustrojstva i čvršću ravnotežu glede pravoga i trajnog mira za cijelo čovječanstvo.

Pravednost i mir nisu apstraktni pojmovi ili daleki ideali; to su vrijednosti utisnute, kao zajednička baština, u srce svake osobe. Pojedinci, obitelji, zajednice, narodi, svi su pozvani živjeti u pravednosti i djelovati za mir. Nitko se ne može toga osloboediti.

Moja je misao upućena, u ovom trenutku, kako svima koji su zahvaćeni, protiv svoje volje, u bolnim sukobima, tako i potisnutima na rub društva, siromašnima, žrtvama svake vrsti iskoristavanja: to su osobe koje u svom tijelu doživljavaju odsutnost mira i bolne učinke nepravde. Tko bi moga ostati ravnodušan pred njihovom čežnjom prema životu ukorijenjenom u pravednosti i istinskom miru? Odgovornost je svih činiti da im to bude omogućeno: nema pune pravednosti ako nije svima dana mogućnost da je jednak uživaju.

Pravednost je, istodobno, čudoredna krepost i zakonski pojam. Ponekad je se predstavlja s povezanim očima; doista: pravdi je vlastita pozornost i budnost za osiguravanje ravnoteže među pravima i dužnostima, također za promicanje pravedne podjele troškova i dobara. Pravednost obnavlja, ne razara, pomiruje, umjesto da potiče na osvetu. Njezin najdublji korijen je, ako se dobro gleda, u ljubavi, koja ima svoj najrječitiji izraz u milosrdju. Pravda, stoga, odijeljena od milosrdne ljubavi, postaje hladna i ranjavajuća.

Pravda je dinamična i živa krepost: brani i promiče neprocjenjivo dostojanstvo osobe i preuzima breme zajedničkog dobra, kao čuvarica odnosa među osobama i narodima. Čovjek ne živi sam, nego od prvog trenutka svoga postoja-nja u odnosu je s drugima, tako da njegovo dobro, kao pojedinca, i dobro društva napreduju podjednako: između ta dva odnosa postoji osjetljiva ravnoteža.

Pravda se temelji na poštivanju ljudskih prava

2. Osoba je po naravi obdarena općim, nepovredivim, neotuđivim pravima. Ona, ipak, ne ostaje sama. Obzirom na to, moj časni pret-hodnik, papa Ivan XXIII., naučavao je da osoba "posjeduje kako prava tako i dužnosti koje neposredno i istodobno proizlaze iz same njegove naravi"(1). Na ispravnom antropoliškom temelju tih prava i dužnosti, također i na njihovoj prisnoj povezanosti, temelji se prava obrana mira.

U posljednjim su stoljećima ta ljudska prava oblikovana u različitim normativnim izjama, kao i u obvezujućim pravnim ispravama. Njihovo proglašenje, u povijesti naroda i država u traženju pravde i slobode, spominje se s oprav-danim ponosom također zato što je često doživljavano kao prijelomnica nakon otvorenih povre-da dostojanstva pojedinaca i cijelih naroda.

Prije pedeset godina, nakon rata označenog nijekanjem prava sve do opstanka za neke narode, Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglašila je Opću povelju o čovjekovim pravima. Bio je to svečani čin, do kojeg je došlo, nakon žalosnog ratnog iskustva, u želji formal-nog priznanja *istih prava svim osobama i svim narodima*. U tom se dokumentu čita sljedeća tvrdnja, koja se oduprla kušnji vremena: "Pri-znavanje nerazdvojnog dostojanstva svim članovi-ma ljudske obitelji i njihovih prava, jednakih i neotuđivih, temelj je slobode, pravednosti i mira u svijetu."(2). Ne manju pozornost zaslužuju

riječi kojima dokument završava: "Ništa se u sadašnjoj Povelji ne smije tumačiti u smislu da uključuje pravo bilo koje države, skupine ili osobe, da djeluje ili izvrši čin koji je usmjeren uništenju nekih od prava i sloboda u njoj proglašenih"(3).

Potresno je da se, još u naše dane, to opredjeljenje javno krši tlačenjem, sukobima, korupcijom ili, himbenije, pokušajem drugačijeg tumačenja, čak i namjerno iskrivljavajući njezin smisao, samih definicija sadržanih u Općoj povelji. Ona se mora obdržavati cijelovito, u duhu kao i u slovu. Ona ostaje - kako to reče papa Pavao VI. časne uspomene - jedan od najvećih razloga slave Ujedinjenih naroda "osobito kad se misli na važnost koja joj se pridaje kao sigurnom hodu prema miru"(4).

Prigodom 50. obljetnice Opće povelje Ujedinjenih naroda o čovjekovim pravima, koja se slavi ove godine, zgodno je posjetiti da je "promicanje i zaštita ljudskih prava od prvotne važnosti za međunarodnu zajednicu"(5). Nad tom su se obljetnicom, ipak, nadvile sjene nekih ograničenja očitovane oko dvije bitne značajke samoga poimanja čovjekovih prava: njihove *sveopćosti* i njihove *nerazdruživosti*. Treba ponovno snažno potvrditi te bitne značajke da bi se odbilo kritike onih koji pokušavaju iskoristiti kulturne posebitosti za pokriće kršenja ljudskih prava, kao i onih koji osiromašuju pojam ljudskoga dostojanstva niječući pravnu vrijednost gospodarskim, društvenim i kulturnim pravima. Općenitost i nerazdruživost dva su vodeća načela koja općenito zahtijevaju ukorijeniti ljudska prava u različite uljudbe, tkoader produbiti njihovo pravno oblikovanje da se zajamči njihovo puno poštivanje.

Poštivanje ljudskih prava ne uključuje samo njihovu zaštitu na području prava, nego treba voditi računa o svemu što proizlazi iz pojma ljudskoga dostojanstva, koje je u temelju svakoga prava. U tom pogledu veliku važnost poprima odgovarajuća pozornost na pitanje odgoja. Osim toga, važno je razmotriti i promicanje ljudskih prava: ono je plod ljubavi za osobu kao takvu, budući da: "Ljubav ide dalje od onoga što može izvesti pravda"(6). U ozračju tog promicanja, naročito, morat će se izvršiti krajnji napor da se zaštite prava obitelji, koja je "naravna i temeljna sastojnica društva"(7).

Svesvjetsko povezivanje u solidarnosti

3. Velike geopolitičke promjene koje su uslijedile nakon 1989. bile su popraćene pravim prevratima na društvenom i gospodarskom polju. Svesvjetsko povezivanje gospodarstva i novčarstva sada je stvarnost, i sve se jasnije sabiru učinci brzih napredaka povezanih s informatičkom tehnologijom. Na pragu smo novoga razdoblja, koje sa sobom nosi velike nade i uznemirujuća pitanja. Koje će biti posljedice tih promjena? Hoće li svi moći izvući korist svesvjetskog tržista? Hoće li napokon svi moći uživati mir? Hoće li odnosi među državama biti pravedniji, ili će ekonomska natjecanja i nadmetanja među narodima i državama dovesti čovječanstvo u prilike još veće nestabilnosti?

Za pravednije društvo, za čvršći mir u svijetu u hodu na putu svesvjetskog povezivanja žurna je zadaća međunarodnih organizacija pri-donijeti promicanju smisla odgovornosti za opće dobro. Ali da se to postigne, potrebno je nikada ne izgubiti iz vida ljudsku osobu koja mora biti u središtu svakog socijalnog pothvata. Samo tako Ujedinjeni narodi mogu postati prava "obitelj narodâ", prema svom izvornom poslanju "promicanja društvenog napretka i uzvišenjem smisla života u široj slobodi" (8). To je put za izgradnju svjestke zajednice utemeljene na "uzajamnom povjerenju, na medusobnom podupiranju, na iskrenom poštovanju" (9). Napokon, izazov je osigurati svesvjetsko povezivanje bez *omalovanja*. Evo očite dužnosti pravde, koja uključuje znatna čudoredna pitanja u organiziranju gospodarstvenoga, društvenog, uljudbenog i političkog života narodâ.

Teško breme inozemnog juga

4. Narodi i cijela područja, zbog svojih krhkikh novčanih i ekonomskih mogućnosti, u opasnosti su biti isključeni iz gospodarstva koje obuhvaća cijeli svijet. Neki imaju velike zalihe, ali na žalost iz njih ne mogu izvući korist iz različitih razloga: nereda, nutarnjih sukoba, nedostatka odgovarajućih ustrojstava, zaostale sredine, raširene korupcije, kriminala i još drugih razloga. Svesvjetsko povezivanje ovisi o solidar-

redovnici i suradnici-laici. Čestitku je izgovorio mons. M. Bolobanić, generalni vikar, a Nadbiskup je kratkim prigodnim govorom uzvratio.

- 21. XII., u prigodi nadolazećih božićnih blagdana, slavio Euharistiju u Domu umirovljenika u Zadru, susreo se s korisnicima i djelatnicima Doma i objedovao s njima;

- poslije podne slavio Euharistiju i pohodio Centar za društvenu brigu o starijim osobama na Poluotoku.

- 22. XII. dao ovogodišnju božićnu poruku lokalnim radio-postajama, novinama i HRT - Studiju Zadar.

- 24./25. XII., za svetkovinu Rođenja Gospodinova - Božić, slavio misu polnoću i dnevnu u Katedrali;

- navečer koncelebrirao na večernjoj misi s mons. Oblakom, nadbiskupom u miru.

- 26. XII., na blagdan sv. Stjepana, prvomučenika, po tradiciji, slavio svečanu misu u crkvi sv. Šime, te imao susret s članovima Središnjeg gradskog crkvenog zbora.

- 27. XII., na blagdan sv. Ivana, apostola, primio brojne čestitare u prigodi svog imendana.

- 28. XII., na blagdan sv. Obitelji, slavio euharistiju u Katedrali i potom u Sjemeništu imao susret s članovima Udruge obitelji s četvero i više djece.

- 29. XII. u Predsjedničkim dvorima u Zagrebu sudjelovao na božićno-novogodišnjem prijemu kod Predsjednika Republike Hrvatske.

- 31. XII., na Staru godinu, predvodio misu zahvalnicu i svečani "Tebe Boga hvalimo" u Katedrali.

- 1. I. 1998., na Novu godinu, u Katedrali predvodio svečanu Euharistiju svetkovine Marije Bogorodice i prenio Papinu poruku za Dan mira.

- 2. I. susreo se sa svećenicima Benkovačkog dekanata u župnom domu u Benkovcu.

- 4. I. telefonskim putem dao interview Hrvatskom radio-programu u Melbourneu, Australia, u povodu dobrotovornog izleta tamošnjih iseljenika u organizaciji HDZ - Ogranka Fawkner u Melbourneu, u svrhu pomoći obnove katedrale sv. Stošije u Zadru.

- 5. I. predsedao sjednici Zbora savjetnika Zadarske nadbiskupije.

- susreo se s trojicom đakona Zad. nadbiskupije radi budućih slavlja mladih misa.

- 6. I., na svetkovinu Bogojavljenja predvodio svečanu Euharistiju u Katedrali.

- 7. I. predvodio Svećeničku mjesecnu rekolekciju u sjemeništu "Zmajević" na kojoj je predavanje na temu: "Duh Gospodnji na meni je

- Duh Sveti i Krist" održao mons. dr. Marin Barišić, pomoćni biskup splitsko-makarski;

- predsedao IX. sjednici Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije.

- 8. I. predvodio Euharistiju za duhovna zvanja u kapelici Nadbiskupskog doma na koju se svakog drugog četvrtka u mjesecu redovito okuplja zajednica Ordinarijata i Nadb. doma.

- 9. I. boravio u Puli, u pratnji don Srećka Petrova, ekonoma, gdje se susreo s ing. Slave-nom Cetinom radi dorade projekta za novu crkvu u Smilčiću;

- navečer bio nazočan akademiji koja je upriličena uz biskupsko ređenje mons. Ivana Milovana, novoimenovanog biskupa porečko-pulskoga.

- 10. I. koncelebrirao na misi posvete mons. Ivana Milovana za biskupa porečko-pulskoga, u Poreču.

- 11. I. posjetio prognanike u Karinu i skupa sa župnikom don Nikolom Tokićem slavio sv. misu za tamošnje vjernike.

- 12. I. predsedao I. konstitutivnoj sjednici Odbora za obnovu katedrale sv. Stošije.

- 13. I. sastao se s članovima uprave poduzeća Novogradnja iz Zagreba radi dogovora o završnim radovima na novoj župnoj crkvi Marijina Uznesenja u Zadru-Belafuži.

- 14. I. predvodio Euharistiju za redovnike okupljene na mjesecnoj rekolekciji, u sjemeništu "Zmajević";

- navečer predslavio svečanu Večernju uoči sv. Stošije, u Katedrali, i održao homiliju.

- 15. I., na svetkovinu sv. Stošije, mučenice, naslovnice Katedrale i zaštitnice nadbiskupije zadarske, koncelebrirao u svečanoj Euharistiji u 11 i 18 sati koje je predvodio uzor. Vinko kard. Puljić, nadbiskup vrhbosanski.

- 21. XI. sudjelovao na sjednici Vijeća Stalne izložbe crkvene umjetnosti na kojoj je razmotreno djelovanje u 1997. godini;
 - navečer, u prigodi blagdana Gospe od zdravlja i 550. godišnjice Gospine slike, slikara Blaža Zadranina, predvodio procesiju prijenosa Gospine slike iz crkve Gospe od zdravlja u katedralu sv. Stošije, predvodio sv. misu i propovijedao.

- 22. XI. primio vodstvo Caritasa Zadarske nadbiskupije.

- 23. XI., na svetkovinu Krista Kralja, u 11 sati, predvodio Euharistijsko slavlje u Katedrali;
 - poslije podne sudjelovao na mjesecnom susretu udruge "Svetlo" - koja se brine za djecu s poteškoćama u razvoju;
 - navečer predvodio svečanu Večernju sa Službom svjetla u crkvi sv. Krševana, uoči njegova blagdana, uz sudjelovanje brojnih vjernika, sjeničtaraca, te Katedralnog zbora i Župnog pjevačkog zbora "Vicko Zmajević" iz Arbanasa.

- 24. XI. na blagdan sv. Krševana, zaštitnika grada Zadra, predvodio svečano Euharistijsko slavlje u svečevoj crkvi, u 18 sati;
 - sudjelovao na svečanoj sjednici Gradskog vijeća povodom Dana grada Zadra, na kojoj je dodijeljena nagrada za životno djelo mons. Marijanu Oblaku, nadbiskupu u miru.

- 26. XI. predsjedao IV. sjednici Svećeničkog vijeća;
 - održao susret sa župnicima koji rade s neokatekumenskim zajednicama;
 - predsjedao XVIII. sjednici Odbora za obnovu i izgradnju Zadarske nadbiskupije;
 - predsjedao IX. sjednici Ekonomskog vijeća.

- 30. XI., prve nedjelje Došašća, predvodio sv. mise u Katedrali u 9 i 11 sati, preko kojih je proglašio Godinu Duha Svetoga i Godinu duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji;
 - posjetio sudionike Adventskog navještaja neokatekumenskim zajednicama u Zadru;
 - u crkvi Gospe od zdravlja, predvodio sv. misu za članove Hrvatskog društva katoličkih medicinskih sestara i tehničara - ogranač Zadar.

- 3. XII. Predvodio prvu svećeničku mješenu rekolekciju u Godini Duha Svetoga;
 - primio S. Adelinu Franov, novu provincijalnu glavaricu Kćeri milosrđa.

- 4. XII. slavio sv. misu sa svećenicima Svećeničkog doma u Zadru.

- 5. XII. predvodio Euharistijsko slavlje u sjemeništu "Zmajević", u prigodi prvog petka u mjesecu posvećenog Presv. Srcu Isusovu.

- 7. XII. bio nazočan na svečanoj akademiji u sjemeništu "Zmajević", uoči blagdana Bezgrešnog začeća BDM, zaštitnice Sjemeništa.

- 8. XII., na svetkovinu Bezgrešnog začeća BDM, ujutro predvodio svečanu Koncelebraciju u Nadbiskupskom sjemeništu, a poslijepodne u crkvi Bezgrešnog Začeća BDM na Puntamici.

- 11. XII., u kapelici Nadbiskupskog doma, predvodio sv. Misu za duhovna zvana koju svakog mjeseca slavi s djelatnicima Ordinarijata i Nadbiskupskog doma.

- 14. XII. slavio Euharistiju u župi Bezgrešnog začeća BDM, za sudionike duhovne obnove za bračne parove.

- 15. XII., u pratnji suradnikâ, bio na predbožićnom primanju za predstavnike Crkve u Županijskom poglavarstvu koje je priredio Župan zadarski. Tom prigodom izmijenjene su božićno-novogodišnje čestitke.

- 17. XII. u prostorijama Nadbiskupijskog Caritasa susreo se s roditeljima palih hrvatskih branitelja.

- 18. XII. posjetio i blagoslovio osnovnu školu "Voštarnica" i bio nazočan priredbi učenika te škole, koju pohađaju djeca s teškoćama u razvoju;

- blagoslovio osnovnu školu u Kožinu i susreo se s nastavnicima, učenicima i roditeljima;

- bio nazočan božićnom čestitanju koje Nadbiskup i profesorima prirediše studenti Visoke teološko-katehetske škole u Zadru, održanom u sjemeništu "Zmajević", te osobno uzvratio čestitke ravnatelju dr. Tomislavu Bonduliću i svima nazočnim.

- 19. XII. bio na božićnom prijemu koji je priredilo Zapovjedništvo 112. brigade Hrvatske vojske u Zadru, u vojarni "Stjepan Radić".

- 20. XII., u Nadbiskupskom domu, priredio tradicionalne božićno-novogodišnje čestitke koje svake godine upućuju svećenici, redovnici,

nosi. Stoga se trebaju odobriti posebne pomoći, zahvaljujući kojima bi neke zemlje, koje samo svojim silama ne mogu uspješno ući na svjetsko tržište, mogle nadići svoje sadašnje nedostatke. To im se duguje zbog pravde. U pravoj "orbiti narodâ" nitko ne smije biti isključen, naprotiv najslabijega, najkrhkijeg treba poduprijeti, da može potpuno razviti svoje mogućnosti.

Svoju misao upravljam onamo gdje su najveće poteškoće kojima danas odolijevaju najsiromašniji narodi. Želim se osvrnuti na teško breme *inozemnog duga*, koji izlaže pogibelji gospodarstva cijelih naroda, kočeći njihov društveni i politički napredak. Glede toga, nedavni pothvati međunarodnih novčarskih ustanova pokrenuli su važan pokušaj usklađivanja smanjenja tog duga. Od srca želim da se i dalje napreduje u tom hodu, spremno primjenjujući predvidene uvjete, tako da se sve države koje imaju pravo mogu time okoristiti prije godine 2000. U tom će smislu mnogo moći učiniti najbogatije zemlje, pružajući svoju potporu u ostvarivanju spomenutih poticaja.

Pitanje duga dio je vrlo opširnog problema: problema trajanja siromaštva, ponekad i krajnjeg, i pojave novih nejednakosti koje prate proces svesvjetskog povezivanja. Ako je riječ o svesvjetskom povezivanju bez *marginalizacije*, ne smije se više podnositi da žive bok uz bok veoma bogati i bijedni, oni koji su bez posla lišeni čak i onoga najosnovnijeg i ljudi koji se bez sustezanja razmeću onim što je drugima očajnička potreba.

Slične suprotnosti su povreda dostojarstva ljudske osobe. Sigurno ne manjkaju odgovarajuća sredstva za iskorjenjenje bijede, kao promicanje postojećih društvenih i proizvodnih ulaganja sa strane svih svjetskih gospodarstvenih ustanova.

To ipak prepostavlja da međunarodna zajednica želi djelovati s potrebnim političkim određenjem. Hvalevrijedni koraci u tom su smjeru već učinjeni, ali trajno rješenje zahtjeva usklađeni napor svih, uključivši i napor samih zainteresiranih država.

Hitna je kultura zakonitosti

5. I što reći o teškim nejednakostima unutar samih država? Stanje posvemašnjeg siroma-

štva, gdje god se ono očituje, prava je nepravda. Ukloniti ga - svima treba biti prvenstvena zadaća, kako na narodnoj tako i međunarodnoj razini.

Ne smije se, stoga, prešutjeti zlo *korupcije*, koja podriva društveni i politički razvoj tolikih naroda. To je pojava koja raste, koja se podmuklo uvlači na mnoga društvena područja, ne mareći za zakon i zanemarući propise pravde i istine. Protiv korupcije se teško boriti, jer poprima različite oblike. Svladana na jednom području, ponekad se javlja na drugom. Treba hrabrosti već i na nju upozoriti. Stoga da bi se korupciju suzbilo, potrebna je uz upornu volju vlasti velikodušna potpora svih građana, potaknutih snažnom moralnom svješću.

Velika odgovornost te borbe pada na osoobe s javnom odgovornošću. Njihova je zadaća zauzeti se za pravednu primjenu zakona i da javnost ima uvida u sve čine javne uprave. Stavljeni u službu građana, država je upraviteljica narodnih dobara, kojima mora upravljati s obzirom na opće dobro. Dobro upravljanje zahtjeva točni nadzor i punu ispravnost svih gospodarstvenih i novčanih poslova. Ni na koji način ne smije se dopustiti da zalihe namijenjene općem dobru služe drugim probicima privatnog ili čak kažnjivog značaja.

Prijevara upotreba javnog novca kažnjava nadasve siromašne, koji prvi podnose lišavanje usluga bitno nužnih za razvoj osobe. Kad se stoga korupcija uvuče u sudstvo, opet su siromašni oni koji podnose njezine najteže posljedice: zakašnjenja, nedjelotvornosti, nedostatak odgovarajućih ustanova, nedostatak odgovarajuće zaštite.

Osobito teški oblici nepravde

6. Postoje i drugi oblici nepravde koji ugrožavaju mir. Želim spomenuti dva oblika: ponajprije *nedostatak sredstava za pravedno odobravanje zajma*. Siromašni su toliko puta prisiljeni ostati izvan redovnih gospodarstvenih tokova ili pasti u ruke nesavjesnim trgovcima novcem koji traže pretjerane kamate, s krajnjim učinkom pogoršanja prilika koje su već po sebi nesigurne. Zbog toga je dužnost svih zauzeti se da im se omoući pristup zajmu u pravednim rokovima i s povoljnim kamatama. Ustinu, u različitim dijelovima svijeta već postoje novčar-

ske ustanove koje daju male zajmove uz povoljne uvjete onima kojima su potrebni. Te poticaje valja ohrabriti, jer se tim putem može u korijenu uništiti sramotno zlo lihvarstva, učinivši tako da potrebna ekonomska sredstva za dostojan razvoj obitelji i zajednica budu svima pristupačna.

A što reći o povećanju nasilja nad ženama, djevojčicama i dječacima? Danas je to jedno od najraširenijih kršenja ljudskih prava, koje je postalo tragično sredstvo terora: žene uzete kao taoci, mlađi nečovječno masakrirani. Tome se pridružuje nasilje prisilne prostitucije, kao i iskoristavanje maloljetnika u radu u pravim ropskim uvjetima. Da se pridonese zaustavljanju širenja uvijsk živu težnju tim idealima, i imajte strpljivosti i postojanosti da ih provodite u konkretnim prilikama u kojima živate. Budite spremni odbiti napasti nezakonitih prečaca prema lažnim obmana uspjeha ili bogatstva; imajte stoga osjećaj za ono što je pravedno i istinito, i kad ostati na toj crti zahtjeva žrtvu i obvezujeći protiv struje. Upravo tako da se "iz pravde svakoga čovjeka rodi mir za sve".

sao prava i dužnosti, počevši od samog područja školske zajednice. Odgajati u pravdi za odgoj u miru: to je jedna od vaših prvih zadaća.

U odgojnog hodu nezamjenjiva je *obitelj*, koja ostaje povlaštena sredina za čovječno oblikovanje novih naraštaja. O vašem primjeru, dragi *roditelji*, uvelike ovisi čudoredni lik vaše djece: oni ga upijaju iz odnosa koje vi postavljate unutar i izvan obiteljske jezgre. Obitelj je prva škola života i u njoj primljeno obilježje odlučujuće je za buduće razvoje dolične osobe.

Vama napokon, *mladeži* cijelog svijeta, koji naravno težite pravdi i miru, kažem: zadržite uvijek živu težnju tim idealima, i imajte strpljivosti i postojanosti da ih provodite u konkretnim prilikama u kojima živate. Budite spremni odbiti napasti nezakonitih prečaca prema lažnim obmana uspjeha ili bogatstva; imajte stoga osjećaj za ono što je pravedno i istinito, i kad ostati na toj crti zahtjeva žrtvu i obvezujeći protiv struje. Upravo tako da se "iz pravde svakoga čovjeka rodi mir za sve".

Dijeljenje, put za sve

Velikim se koracima približava Jubilej godine 2000., doba za vjernike osobito posvećeno Bogu, Gospodaru povijesti, za sve poziv glede korjenite ovisnosti stvorenja o Stvoritelju. Ali u biblijskoj predaji, ono je također doba oslobođenja robova, vraćanja zemlje zakonitom vlasniku, otpuštanja dugova i dosljednog obnavljanja oblike jednakosti među svim članovima naroda. Stoga je to povlašteno doba za postizanje one pravde koja vodi u mir.

Graditi mir u pravdi dužnost je svih i svakoga

7. Mir za sve rađa se iz pravde za svakoga. Nitko ne može izbjegići obvezi od tolike važnosti za čovječanstvo. Ona poziva svakog muškarca i svaku ženu, u skladu s njihovim sposobnostima i odgovornostima.

Pozivam ponajprije vas, *čelnici država i odgovorni za narode*, kojima je povjerena najviša pozornost na stanje prava u određenim državama. Izvršiti tako uzvišenu obvezu sigurno nije lako, ali je jedna od vaših prvotnih zadaća. Neka države kojima služite stvore narodima jamstvo pravde i poticaj na trajni porast građanske svijesti.

Graditi mir u pravdi zahtjeva, osim toga, doprinos svakog društvenog sloja, u njegovoj vlastitoj sredini i u skladu s drugim sastojnicama zajednice. Osobito ohrabrujemo vas, *učitelji*, zauzete na svim razinama poučavanja i odgoja novih naraštaja: odgajajte ih za čudoredne i građanske vrednote, ulijevajući u njih jasan smisao.

Kršćaninov razlikovni znak, danas više nego ikada, mora biti ljubav prema siromasima, slabima, patnicima. Živjeti tu zahtjevnu obvezu traži potpuni preokret tih navodnih vrijednosti koje vode traženju dobra samo za sebe: moć,

KRONIKA

NADBISKUP

(studen i prosinac 1997. / siječanj 1998.)

- 1. XI., na svetkovinu Svih svetih, u 11 sati, predvodio svečano Euharistijsko slavlje u katedrali sv. Stošije;

- u 15 sati, na Gradskom groblju predvodio Službu rječi i Odrješenje za mrtve, uz sudjelovanje gradskih župnika, mnoštva vjernika i Župnog pjevačkog zbora "Vicko Zmajević" iz župe Gospe Loretke, Zadar-Arbanasi.

- 2. XI., na Dušni dan, ujutro, u kapelici Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" predvodio Euharistiju na svršetku godišnjih duhovnih vježbi;

- poslijepodne, u Katedrali, predvodio Zadušnicu za sve vjerne mrtve.

- 3. XI. blagoslovio obnovljenu, ratom razorenu, osnovnu školu u Škabrnji, u naznočnosti prof. Ljilje Vokić, ministrici za prosvjetu i sport, g. Jose Škare, ministra rada i socijalne skrbi, županijskih vlasti i brojnjog puka Škabrnje;

- navečer, u Katedrali, predvodio Zadušnicu za pokojne biskupe, kanonike i svećenike.

- 4. XI. u prostorijama Zbora liječnika u Zadru, održao predavanje za članove Hrvatskog katoličkog društva liječnika - Zadar, na temu: Prisutnost Crkve u svijetu prema koncilskoj konstituciji "Gaudium et spes".

- 5. XI. u prostorijama Nadbiskupskog doma susreo se s ravnateljima osnovnih i srednjih škola Zadarske županije i razgovarao s njima o iskustvima i izazovima školskog vjeroučenja;

- primio vodstvo Nadbiskupijskog Caritasa radi planiranja djelatnosti te ustanove u budućnosti.

- 6. XI. posjetio neke državne ustanove u Zagrebu radi nekih vlasničkih pitanja u Nadbiskupiji, te se susreo s mons. Josipom Bozanićem, nadbiskupom zagrebačkim.

- 7. XI. primio mons. Jurja Jezerinca, vojnog ordinarija u RH, zajedno s mons. Joškom Šantićem, njegovim vikarom, koji su ga izvestili

o formiraju vojnog ordinarijata i izrazili potrebu za jednim svećenikom Zadarske nadbiskupije za pastoral vojnika;

- blagoslovio gradilište za novu crkvu Rođenja Marijina - Male Gospe u Benkovcu;

- navečer bio nazočan na znanstvenom skupu u povodu završetka obnove ratom stradale crkve sv. Martina u Pridrazi.

- 9. XI. slavio Euharistiju u crkvi Samostana benediktinki sv. Marije.

- 10. XI. predsjedao redovitom mjesечnom sastanku Zbora savjetnika zadarske nadbiskupije.

- 11. XI. u Pridrazi predvodio Euharistiju i blagoslovio oltar i obnovljenu crkvu sv. Martina, uz sudjelovanje predstavnika Ministarstva kulture RH, Državnog povjerenstva za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Zadru, županijskih i mjesnih vlasti, te brojnih vjernika.

- 12. XI. predvodio Euharistiju koncelebraciju i propovijedao na mjesecnoj svećeničkoj rekolekciji u sjemeništu "Zmajević", na kojoj je dr. Jakov Mamić OCD održao predavanje na temu: Sekularizacija - izazov evangelizaciji suvremene kulture u Hrvatskoj.

- 13.-15. XI. obavio vizitaciju Nadbiskupskog dječačkog sjemeništa u Zagrebu.

- 16. XI. predvodio Euharistiju u župnoj crkvi Presv. Srca Isusova u Zadru, za djecu s poteškoćama u razvoju i njihove obitelji, s kojima se poslije slavlja susreo u župnoj dvorani.

- 17. XI. predvodio misu i sprovodne obrede za pok. don Leopolda Uglešića u Božavi.

- 19. XI. u sjemeništu "Zmajević" predvodio Euharistiju u okviru mjesecne rekolekcije za redovnice u Zadarskoj nadbiskupiji;

- predsjedao III. sjednici dekana Zadarske nadbiskupije na kojoj je razmotreno djelovanje u Godini duhovnih zvanja u Nadbiskupiji.

"Život u arbanaškoj obitelji bio je patrijarhalan, odnos među bračnim drugovima uzoran", piše Kruno Krstić.

Do 1856. godine Ploče su pastoralno bile povjerene župi Arbanasi, a tada pripojene župi Dračevac, u kojoj su pokapali svoje mrtve. Ploče su do bile svoje prvo, novo groblje tek 1982. godine. godine 1856. ploče su imale 69 stanovnika, a 1921. 25 obitelji. Njihova su prezimena: Bulić, Ćurković, Marnika, Perović i Stipčević. "To su pretežito obitelji arbanaškog podrijetla, izbjeglice iz 1700." - kako zapisa kioničar don Al. Cauzzi 1921. godine.

Tek poslije II. svjetskog rata otvorena je na Pločama prva kapelica, posvećena apostolskom prvaku sv. Petru. otvorio ju je svećenik don Milo Perović. On je unutrašnji namještaj, liturgijsko posuđe i ruho donio iz kapelice gradskе bolnice u Zadru, koju su partizanske vlasti silom zatvorile. Otad se na pločama slavila sv. Misa svake druge nedjelje: jedna na Dračevcu a druga na Pločama.

Tako do 1989. godine kada je na pločama podignuta nova, suvremena crkva po nacrtu ing. Tomislava Paleke, s prikladnim zvonikom, župnom kućom i satom. Posvetio ju je 18. prosinca 1989. godine mons. Marijan Oblak, nadbiskup zadarski, uz veliko slavlje župljana i Zadrana. Svojim dekretom od 18. prosinca 1989. (broj 1616/89) nadbiskup je osnovao novu župu Ploče. Od predratnih 600 župljana župa je narasla zbog širenja grada doseljenjem naših ljudi iz Ravnih kotara, Bukovice i ratnih izbjeglica pa danas ima preko 1350 župljana. Prvim je župnikom imenovan don Rozario Šutrin, koji je pastorizirao Ploče od 1971. do 1997. godine.

Zvona

Na novom zvoniku otkucavaju satove i pozivaju vjernike na sveto bogoslužje tri nova zvona. Teška su 815 kg, a nabavljeni 22. siječnja 1991. godine u Padovi, u poznatoj ljevaonici D. Colbachini.

Najveće zvono teško je 371 kg (LA). Ima natpis: SVETI PETRE, ZAŠTITNIČE, - BRANI CRKVU, NAROD PLOČE - 1990. DAR ISELJENIKA PLOČA - TORONTO, KANADA. Srednje, težine 275 kg (SI), ima natpis:

SVETA STOŠE, SVETI ŠIME, OLAKŠAJTE PUKU BRIME. DAR LINA I FRANČESKE UBEZZI-BOSETTI, NOVARA, PLOČE 1990. Najmanje zvono teško je 170 kg (DO) i nosi natpis: MAJKO CRKVE, MOLI ZA NAS! SVETI NIKOLA TAVELIĆU I LEOPOLDE MANDIĆU, MOLITE ZA HRVATSKI NAROD! Zvona je 3. veljače 1991. god. uz svečanu koncelebraciju blagoslovio mons. Ivan Prenda, nadbiskup koadjutor, pred prepunom crkvom. Sa zvonoma bio je nabavljen i sat.

Za Domovinskog rata i nova crkva i njezin ponosni zvonik bili su teško oštećeni, iznakaženi, osobito 30. rujna 1991., topovskim i minobacačkim granatama pobjeđene i osvetničke jugosol-dateske. Svi prozori i vrata bijahu oboreni na zemlju, a po zidovima stotinu ožiljaka i ozljeda od ubojitih udaraca gelera i šrapnela. Na zvoniku topovske granate iz četničkih glijezda Crnoga (Travičina Glavica), Babin Duba i Zemuničkog aerodroma probiše dvije stravične rupe. Tako i na župnom domu. Sve je to poslije masleničkog probroja naših hrvatskih vitezova kroz godinu dana popravljeno uz izdašnu pomoć Nadbiskupije zadarske, vjernih župljana i pobratimskih župe sv. Katarine iz Bergama. Ona nam je velikodušno slala za vrijeme Domovinskog rata humanitarnu pomoć, pomogla nabaviti nove hrastove klupe, a prošle godine poklonila 14 postaja križnoga puta, umjetnički rad od drva. Prijateljima iz Bergama, kao i iz župe Turata, Gorla Maggiore i Milana - najsrdačnije hvala!

Zvona na Pločama šutjela su pune tri godine strpljivo se skrivajući pod kupolom teško ranjenog zvonika. Nisu, srećom, bila direktno pogodena premda je ograda doživjela teška oštećenja. Kad su stigli njihovi ljevaoci iz Padove i popravili raskidane spojeve, zvona su ponovno prozvonila 30. svibnja 1994. godine na veliku radost župljana.

*"Zvona, zvona..." - pjeva s. Anka Petričević -
"ona vraćaju izgubljenu radost,
ona ulijevaju u dušu utjehu, -
ona spašavaju od očaja..
zvona nas podjećaju da nas čeka
beskrajna sreća u krilu Očeva."*

Rozario Šutrin

užitak, bogaćenje bez grižnje savjesti. Da, Kristovi su učenici pozvani upravo na to konjenito obraćenje. Svi koji se obvezuju slijediti taj put, zaista će doživjeti "pravednost, mir i radost u Duhu Svetom" (Rim 14, 17) i okusiti "mironosni plod pravednosti" (Heb 12, 11).

Želim ponovno predložiti kršćanima svih kontinenata opomenu II. vatikanskog koncila: "Neka se u prvom redu zadovolje zahtjevi pravde da se ne daje kao dar ljubavi ono što se već duguje na osnovi pravednosti" (11). Istinski solidarno društvo izgrađuje se zahvaljujući činjenici da se oni koji imaju dobra ne ograniče crpsti samo od svoga suviška da bi pomogli siromasima. Osim toga, nije dovoljno pružiti samo materijalna dobra: potrebno je *raspoloženje dijeljenja*, tako da se osjeti kao čast mogućnost posvetiti svoje brige i pažnje potrebama braće u teškoći. Danas se opaža sa strane kako kršćana tako i sljedbenika drugih religija i tolikih muškraca i žena dobre volje, poziv na jednostavan život kao uvjet da pravedna podjela plodova Božjeg stvaranja postane stvarnost. Tko živi u bijedi ne smije više čekati: potrebno mu je sada i zato ima pravo odmah primiti potrebno.

Duh Sveti djeluje u svijetu

S prvom nedjeljom došašća započela je druga godina neposredne priprave na Veliki jubilej 2000, posvećena Duhu Svetom. Duh nade djeluje u svijetu. Prisutan je u nesebičnom služenju onoga koji radi uz odbačene i patnike, koji prima doseljenike i izbjeglice, koji se hrabro odupire napasti odbiti osobu ili cijelu skupinu zbog etničkih, kulturnih i religijskih razloga; prisutan je, osobito, u velikodušnom djelovanju onih koji strpljivo i trajno nastavljaju promicati mir i pomirenje među onima koji su nekoć bili protivnici i neprijatelji. Eto, i to su znakovi nade koji ohrabruju tražiti pravdu i vode k miru.

Srce evanđeoske poruke je Krist, mir i pomirenje za sve. Neka njegovo lice osvijetli hod čovječanstva, koje se približava prijeći prag trećega tisućljeća.

Neka njegova pravda i njegov mir postanu darovi za sve, bez ikakve razlike.

*"Tad će pustinja postat voćnjak,
a voćnjak se u šumu pretvorit.
U pustinji će se nastaniti pravo,
i pravda će prebivati u voćnjaku.
Mir će biti djelo pravde,
A plod pravednosti -
Trajan pokoj i uzdanje"*

(Iz 32,15-17).

Iz Vatikana, 8. prosinca 1997.

Juan Pavao 99.

Bilješke

1. Enciklika *Pacem in terris* (11. travnja 1963.), I: AAS 55 (1963), 259.
2. *Opća izjava o ljudskim pravima*, Uvod.
3. *Ondje*, čl. 30.
4. *Poruka Predsjedniku 28. Generalne skupštine Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima* (10. prosinca 1973.): AAS 65 (1973), 674.
5. *Izjave iz Beča*, Svjetska konferencija o čovjekovim pravima (lipanj 1973.): AAS 65 (1973), 674.
6. II. vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu, *Gaudium et spes*, 78.
7. *Opća izjava o ljudskim pravima*, čl. 16 & 3. Usp. *Povelja o pravima obitelji* (22. listopada 1983.), predstavljena od Svetе Stolice: *Ench. Vat. 9*, 538-552.
8. *Povelja Ujedinjenih naroda*, Uvod.
9. Ivan Pavao II., *Govor na 50. generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda* (5. listopada 1995.), 14: *L'Osse-vatore Romano*, 6. listopada 1995., str. 7.
10. Ivan Pavao II., *Homilija na njujorškom Yankee stadionu* (2. listopada 1979.), 1: AAS 71 (1979), 1169.
11. Dekret o apostolatu laika *Apostolicam actuositatem*, 8.

PORUKA SVETOG OCA IVANA PAVLA II. ZA SVJETSKI DAN BOLESNIKA
- 11. VELJAČE 1998.

U GODINI DUHA SVETOGLA - U DOMU NAVJEŠTENJA

Predraga braćo i sestre!

1. Proslava sljedećeg *Svjetskog dana bolesnika*, 11. veljače 1998. Održat će se u loretском svetištu. Odabranom mjestu, sjećajući se časa kad je Riječ tijelom postala u krilu Djevice Marije po Duhu Svetome, poziva upraviti pogled na otajstvo Utjelovljenja.

U svojim ponavljanim hodočašćima u ovo "prvo Svetište međunarodne važnosti posvećeno Djevici i, kroz različita stoljeća, pravo marijansko srce kršćanstva" (*Pismo mons. Pasquale Macchi*, papinskom delegatu za lretske svetiste, 15. kolovoza 1993.) uvijek sam osjećao posebnu bliskost bolesnika, koje su brojne i pune pouzdanja ovdje prihvaćali. "Gdje bi oni, uostalom, mogli biti bolje primljeni ako ne u kući One koju upravo u 'lauretanskim litanijama' zazivamo kao 'Zdravje bolesnih' i 'Utjehu žalosnih'" (ondje).

Izbor Loreta, međutim, u skladu je s dugom tradicijom drage pozornosti Crkve prema onima koji pate na tijelu i u duši. Ona neće prestati oživljavati molitvu koju vjernici, pouzdajući se u Mariju, uzdižu Gospodinu za bolesnike. Važan sastanak pruža, osim toga, crkvenoj zajednici mogućnost zadržati se u pobožnoj sabranosti pred Svetom kućom, *slikom* događaja i temeljnog otajstva Utjelovljenja Riječi, da prihvati svjetlo i snagu Duha koji preobražava srce čovjekovo u *kuću nade*.

2. "I Riječ tijelom postade" (Iv 1,14). U lretsckom svetištu moguće je, više nego drugdje, upozoriti na duboki smisao ovih riječi evanđelista Ivana. Među zidovima Svetе kuće osobito nam snažno Isus Krist "Bog s nama" (usp. Iv 3,16), govori o ljubavi Oca, koji je u otkupiteljskom Utjelovljenju našao svoje najuzvišenije očitovanje. Bog je u traženju čovjeka sam čovjekom postao, odbacivši most između božanske onostanosti i ljudskog porijekla. "On trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe 'opljeni'... poslušan do smrti, smrti na križu" (Ef 2, 6-8). Krist nije

došao uzeti naše patnje, nego podijeliti ih i, preuzevši ih, dati im spasenjsku vrijednost: postavši sudionikom ljudskog stanja, s njegovim granicama i bolima, On ga je otkupio. Spasenje koje je on izvršio, već preobraženo u ozdravljenju bolesnih, otvara *obzor nade* svima koji se nalaze u teškom stanju patnje.

3. "*Po Duhu Svetom*". Otajstvo Utjelovljenja djelo je Duha, koji je u Trojstvu "Osobaljubav, nestvoren dar" vječni izvor svakoga dara što proizlazi od Boga u redu stvaranja te izvorno počelo i, u određenom smislu, subjekt Božjega samodarivanja u redu milosti" (enciklika "Gospodina i Životvorca", 50). Njemu je posvećena 1998., druga godina neposredne pripreme za Veliki jubilej dvijetusućite.

Razliven u srcima našim, Duh Sveti čini da nepogrešivo osjećamo "Božju blizinu", koju nam je Krist objavio. "A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče 'Abba! Oče!'" (Gal 4, 6). On je pravi *čuvar nade* svih ljudskih stvorenja i, osobito, onih koji "imaju prvine Duha" i "iščekuju otkupljenje svoga tijela" (Rim 8, 23). U čovjekovu srcu Duh Sveti postaje - kako ističe Posljednica na svetkovinu Duhova - pravi "Otac ubogih, djelitelj darova, svjetlost srdaca"; postaje "dragi gost duše" koji donosi "odmor" u muci, "lahor" u "vrućini", "utjeha" u nemirima, borbama i opasnostima u svakom razdoblju. Duh Sveti je onaj koji daje srcu sangu sučeliti se s teškim okolnostima i nadvladati ih.

4. "*U krilu Djevice Marije*". Promatrajući zidove Svetе kuće, kao da još uvijek odzvanjaju riječi kojima je Gospodinova Majka dala svoj pristanak i svoje sudjelovanje u spasiteljskom naumu Božjem: *evo, velikodušno prepustanje; fiat, vjerno podlaganje*. Postavši sva Božja, Marija je svoj život učinila trajnim sudjelovanjem u spasiteljskom djelu koje je izvršio njezin Sin.

U ovoj drugoj godini pripreme na Jubilej, Mariju treba promatrati i naslijedovati "prije sve-

Župna kuća počela se graditi 1914. god. na državni trošak i do danas nije dovršena. Groblje se nalazi oko crkve i potječe iz početka ovog stoljeća.

Zvona

Na zvoniku, za nedavne obnove porušenom, visjela su dva zvona. Veće i istočno, tzv. mrvračko zvono, ima promjer 75 cm. U sredini je natpis u medaljonu: DACIANO COLBACHINI, FIGLI FONDATORI, PADOVA, A.D. 1927. Pri dnu natpis: VENITE OMNES AD ADO-RANDUM DOMINUM. A PESTE, FAME ET BELLO - LIBERA NOS DOMINE (*Dodite svi klanjati se Gospodinu. Od kuge, glada i rata, oslobođi nas, Gospodine!*). Likovi: Raspeti Isus, Gospa Karmelska, sv. Petar i Pavao. Manje zvono ima promjer 67 cm. Po sredini ima u medaljonu natpis: A FULGORE ET TEMPES-TATE - LIBERA NOS, DOMINE! SOLI DEO HONOR ET GLORIA (*Od munje i zla vremena, oslobođi nas, Gospodine! Samomu Bogu čast i slava*). Za obnovljenu crkvu nabavljeni su dva nova, manja zvona. Vise u preslici nad pročeljem crkve. Natpsi: SVETI NIKOLA, MOLI ZA NAS! 1995.

* * *

Sačuvana je glagolska Matica umrlih župe Dračevac-Crno iz god. 1664. do 1739. Pisana je kurzivnom glagoljicom a vodili su je parohijani župe. "Matica je važna" - piše don Vl. Cvitanović - "jer se počela voditi po izgonu Turaka iz Ravnih kotara ..." Matica je sačuvana u župnom arhivu u Pakoštanim. Prema Šematizmu Crno je 1904. god. imalo 24 kuće i 195 stanovnika katolika. U deset kuća živjelo je donedavno 98 pravoslavnih žitelja.

Do Domovinskog rata čuvala se u župnoj arhivi, uz ostale, knjiga "Piscbole i Evangelia ... u slovenski jezik istomačena" fra Petra Kneževića, iz Knina, tiskana "u Mletzih" 1773. god. Na posljednjoj 272. str. dodata je ispod kazala jedan naš parok sljedeću pismicu:

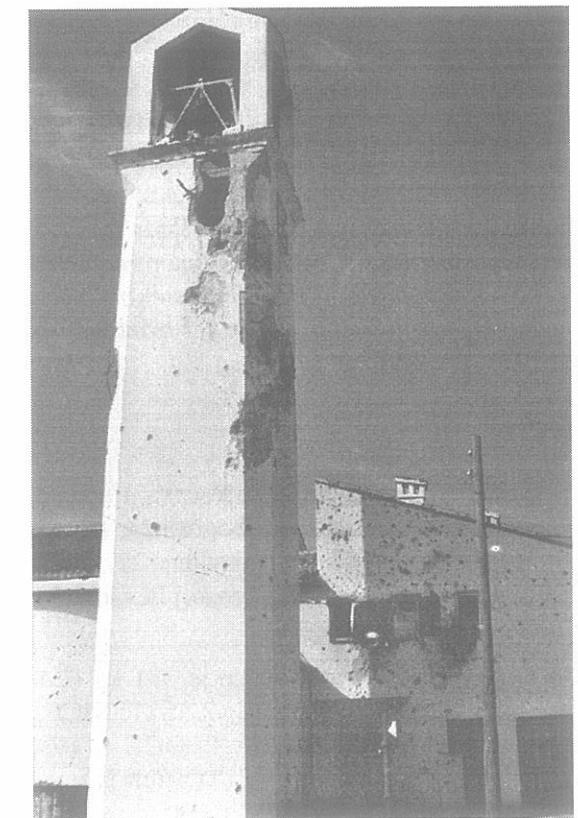
*"Sctot imadoh, to to dадоh,
 I upisah sve scто znadoh,
 Datti moxe tribovati,
 Za moch Boga posctovati:*

*Komu od sad ter do vika
 Nek je poklon, čast i dika. Amen."*

Divan primjer vjere naših predaka! I nama valja - Boga poštovati!

3. PLOČE

Naselje Ploče nastalo je poslije doseljenja dviju skupina (kolonija) katoličkih obitelji, izbjeglih iz Albanije, iz okolice Skadarskoga jezera, gdje su bili progonjeni od samovoljnih turskih aga i begova zbog svoje vjere. Smješteni su u zadarsko predgrađe, varoš "Borgo Erizzo", u neposrednu blizinu grada, u zadarsku okolicu (Zemunik) zauzimanjem i zaštitom zadarskog nadbiskupa Vicka Zmajevića (1713.-1749.), rodom iz Perasta, "tada možda najuglednije i vaticanske i mletačke političke ličnosti na Balkanu" (Kruno Krstić). Ta su preseljenja arbanaških bjegunaca uslijedila 1726. i 1733. godine. Albanske izbjeglice su se posvuda dokazale kao marljivi zemljoradnici, valjani stočari i vinogradari. Zadarsku okolicu pretvorile u plodni kraj.

Ploče - zvonik oštećen granatama

Vrijedni istraživač povijesti naše Nadbiskupije don Vladislav Cvitanović iznosi da je našao samo jednu glagoljsku maticu (umrlih) iz župe Dračevac-Crno (1664.-1739.) i samo trojicu svećenika-glagoljaša, poniklih u Dračevcu. To su:

- 16. stoljeće: Vopija Ivan, g. 1598. matičar u Stomorinu selu (nestalo za turske okupacije);

- 17. stoljeće: Kerečić Šimun, g. 1643. matičar u Dračevcu;

- 18. stoljeće: Stanković Ante, g. 1703. - 1710. matičar u Dračevcu, gdje je umro i pokopan. (Vl. Cvitanović, Radovi Inst. JAZU u Zadru, sv. X. str. 326).

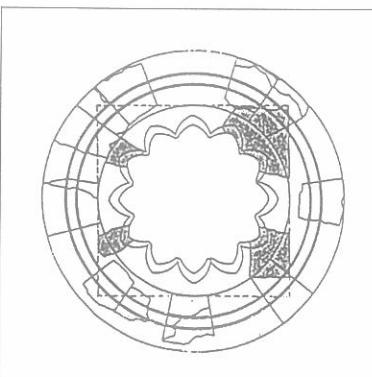
* * *

Župa Dračevac bila je vjekovima glagoljaška i u njoj se sveto bogoslužje vršilo na staromu hrvatskom (starocrvenoslavenskom) jeziku. U crkvi se glagoljalo sve do II. vatikanskog sabora (1962. do 1965. godine). Dok sam posluživao iz Sjemeništa 1952. i 1953. godine Crno i Dračevac, u Dračevcu smo preko Mise pjevali na staroslavenskom "Slava va višnjih Bogu" i "Viruju"... Pjevanje je predvodio starina Joso Perović. Svećenik don Alessandro Cauzzi napisa je Kroniku župe Dračevca i Crnoga 1921. godine na talijanskom jeziku.

2. CRNO

Mjesto Crno (Cernum) nalazi se sjeverno od Zadra, u njegovoj neposrednoj blizini. Dosta staro a u davnini bogato (K. F. Bianchi). Spominje se u spisima 1296. i 1387. godine. Više su ga puta porušili turski porobljivači. Dokumenti iz 1560. god. obnovljeno mjesto zovu *Novo selo Crno*.

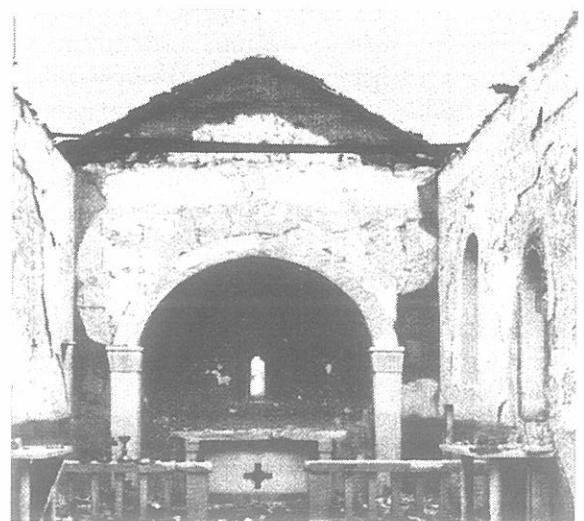
Kao župa spominje se u 15. st. (1446.) a poslije 1700. god. Crno redovito susrećemo pripojeno Dračevcu (župa Dračevac-Crno). Dekretom Nadbiskupskog ordinarijata u Zadru od 30. listopada 1977. god. Crno je ponovno uspostavljeno samostalnom župom sv. Nikole, biskupa. Nastala je cijepanjem župe Dračevca zadarskoga. Župa Dračevac-Crno mijenja ime u Dračevac-Ploče.

Crtež obnove rozete

Župna crkva sv. Nikole srednjovjekovna je građevina iz 14. stoljeća. Nekoliko je puta mijenjala svoje lice (1522...) Za vrijeme talijanske okupacije Zadra, poslije Rapalskog ugovora 1920. god., prije šezdesetak godina crkvica je bila nešto preuređena, proširena i pet metara produžena. Pored nje je 1932. god. bio podignut skroman zvonik.

Za vrijeme Domovinskog rata Crno su 1991. godine okupirali pobunjeni Srbi, četnici jugoslavenske armije te zapalili župnu crkvu i većinu kuća u mjestu (u rujnu 1992.). Međutim, za vrijeme hrvatske vojne akcije "Maslenica" pred pet godina (1993.) Crno je bilo oslobođeno i uskoro se počelo obnavljati. Tako, u dobar čas, u dogovoru s crkvenim vlastima, stručnjaci, zadarski konzervatori Državne uprave za zaštitu kulturne i prirodne baštine, tijekom 1995. god. obnoviše crkvu sv. Nikole, spomenik kulture i hrvatske arhitekture, na temelju crteža iz prošlog stoljeća, pronađenih u zadarskom povjesnom državnom arhivu. Blagoslov obnovljene crkve, kojoj je vraćen izvorni oblik, predvodio je 6. prosinca 1995. godine, na sam blagdan mjesnog zaštitnika, msgr. Marijan Oblak, nadbiskup zadarski, preko svećane koncelebracije. Troškove obnove snosili su Republika Hrvatska i grad Zadar. Crkva sv. Nikole u Crnome prva je obnovljena među brojnim u ratu porušenim crkvama naše Nadbiskupije.

Crno - porušena crkva sv. Nikole Blaženog

ni slojevi primorani podnositi posljedice npravdnih nepažnji i diskriminacija.

Prigodom *Svjetskog dana bolesnika* želim upozoriti crkvenu zajednicu da obnovi obvezu pretvoriti ljudsko društvo u "kuću nade", u suradnji sa svim vjernicima i ljudima dobre volje.

6. Ta obveza zahtijeva da *crkvena zajednica* živi zajedništvo: samo se tamo, gdje muškarci i žene po slušanju Riječi, molitvi i slavljenju sakramenata, postaju "jedno srce i jedna duša", razvijaju bratska solidarnost i podjela dobara te ostvaruje, kako podsjeća sveti Pavao kršćane u Korintu: "Ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi" (1 Kor 12, 26).

Dok se pripravlja na Veliki jubilej 2000., Crkva je pozvana pojačati napore za ostvarenje zajedništva na koje upućuju Apostolove riječi. Biskupije, župe i sve crkvene zajednice neka se obvežu prikazati teme o zdravlju i bolesti u svjetlu Evandelja; neka ohrabruju promicanje i obranu života te dostojanstva ljudske osobe od začeća do naravne smrti; neka se stvarno i vidljivo opredije ponajprije za siromahe i odbačene (*optio praefertilis*); među ovima, neka okruže ljubaznom pozornošću žrtve novih društvenih bolesti, nemoćne, kronične bolesnike i umiruće te one koji su zbog političkih i društvenih nereda prisiljeni napustiti svoju zemlju i živjeti u nesigurnim ili naprosto u nečovječnim uvjetima.

Zajednice koje znaju živjeti istinsku evanđeosku *dijakoniju*, videći u siromahu i bolesno-m "svoga Gospodina i Gospodara", hrabro navješćuju uskrsnuće i pridonose djelatnoj obnovi nade u "konačni dolazak kraljevstva Božjega".

5. Promatranje otajstva Utjelovljenja, izvanog tolikom neposrednošću loretske kućice, oživjava vjeru u spasenjsko djelo Boga, koji je u Kristu oslobođio čovjeka od grijeha i smrti i otvorio mu srce za nadu novih nebesa i nove zemlje (usp. 2 Pt 3, 13). U svijetu izmučenom patnjama, proturjećima, sebičnostima i nasiljima, vjernik živi u znanju da "sve stvorene zajedno uzdiše i muči se u porodajnim bolima sve do sada" (Rim 8, 22) i preuzima na sebe obvezu biti, riječu i životom, svjedokom Krista Uskrsloga.

Zbog toga sam, u apostolskoj pobudnici *Nadolaskom trećeg tisućljeća* pozvao vjernike vrednovati "znakove nade prisutne u ovom posljednjem dijelu stoljeća, nasuprot sjenama koje ih često prekrivaju pred našim očima", i svratiti pozornost na napredak ostvaren na polju znanosti, tehnike i nadasve medicine u službi ljudskog života" (br. 46). Ipak, uspjesi postignuti u svladavanju bolesti i ublaženju patnji, ne mogu učiniti da se zaborave tolike prilike u kojima su nepoznati i pogaženi središnji položaj i dostojanstvo ljudske osobe, što se događa kad se zdravlje promatra u granicama dobiti a ne zajedničkog služenja, kad se obitelj ostavlja sama pred zdravstvenim problemima ili kad su najslabiji društve-

7. Dragi *bolesnici*, u crkvenoj zajednici vam je pridržano posebno mjesto. Stanje patnji u kojem živite i želite da zadobijete zdravje čine vas osobito osjetljivima na vrijednost nade. Povjeravam Marijinoj zaštiti vaše težnje za zdravljem tijela i duše i upozoravam vas da ga osvijetlite i uzdignite teološkom krepšću nade, Kristova dara.

Ona će vam pomoći dati novo značenje patnji, preoblikujući je u *put spasenja*, u prigodi evangelizacije i otkupljenja. Doista, "patnja može imati i pozitivno značenje za čovjeka i za samu zajednicu, da je kao takva pozvana postati oblik sudjelovanja u spasonosnom trpljenju Kristovu i

u radosti uskrsloga, pa je stoga snaga posvećenja i izgradnje Crkve" (*Christi fideles laici*, 54; usp. enc. *Spasonosno trpljenje*, 23). Vaše iskustvo boli, oblikovano prema Kristovu i ispunjeno Duhom Svetom, proglašit će pobjedničku snagu Uskrsnuća.

8. Promatranje Svete kuće dovest će nas naravno do *Nazaretske obitelji*, gdje kušnje nisu nedostajale: u liturgijskom himnu rečeno je da je "kušala bijedu" (Rimski časoslov, Služba čitanja na blagdan Svetе obitelji). Ipak, taj "sveti i plemeniti dom" (*ondje*) bijaše obradovan najčićom radošću.

Želja mi je da iz tog ognjišta stigne do svake ljudske obitelji, ranjene trpljenjem, dar vedrine i pouzdanja. Dok pozivam crkvenu i građansku zajednicu preuzeti na sebe teške prilike u kojima se nalaze mnoge obitelji pod težinom koju im je nametnula bolest kojeg rođaka, podjsećam da je zapovijed Božja posjetiti bolesne upućena nadasve bolesnikovoj rodbini. Izvršena u duhu ljubaznog sebedarja i poduprta vjerom, molitvom i sakramentima, pomoći bolesnim rođacima može se pretvoriti u nezamjenjivo terapijsko sredstvo za bolesnika i svima postati prigoda otkrivanja dragocjenih ljudskih i duhovnih vrijednosti.

9. Upućujem, u tom smislu, posebnu misao *zdravstvenim i pastoralnim djelatnicima*, stručnim radnicima i dragovoljcima, koji neprestano žive uz potrebe bolesnika. Želim ih upozoriti da imaju visoko mišljenje o povjerenju im zadaći, da nikada ne dopuste da ih svladaju poteškoće i nerazumijevanja. Zauzimati se u svijetu zdravstva na znači samo svladati zlo, nego nadasve promicati kakvoću ljudskoga života. Kršćanin, zatim, svjestan da je "slava Božja čovjek koji živi", poštuje Boga u ljudskome tijelu kako u snazi, sposobnosti za život i ljepoti tako i u krhkosti i raspadanju. On uvijek objavljuje onostranu vrijednost ljudske osobe, čije dostonstvo ostaje netaknuto u iskustvu boli, bolesti i starenju. Zahvaljujući vjeri u Kristovu pobjedu nad smrću, on s pouzdanjem očekuje trenutak u kojem će Gospodin "snagom kojom ima moći sve sebi podložiti, preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svome slavnome" (Fil 3, 21).

Za razliku od onih koji "nemaju nade" (usp. 1 Sol 4, 13), vjernik zna da stanje patnje

predstavlja priliku novoga života, milosti i uskrsnuća. On tu sigurnost izražava po terapeutičkoj obvezi, sposobnosti prihvatanja i pratnje, sudjelovanja u Kristovu životu priopćenom u molitvi i sakramentima. Brinuti se za bolesnika i umirućeg, pomoći *izvanjem čovjeku* koji se raspara, da se *iznutrašnji* iz dana u dan obnavlja (usp. 1 Kor 4, 16), nije li to možda suradnja u onom *postupku uskrsnuća* koji je Gospodin unio u ljudsku povijest s vazmenim otajstvom i koji će se potpuno ispuniti na kraju vremena? Nije li to obrazloženje nade (usp. 1 Pt 3, 15) koja nam je bila darovana? U svakoj otrtoj suzi već je nayještaj posljednjih vremena i predokus konačne punine (usp. Otk 21, 4 i Iz 25, 8). Svjesna toga, kršćanska se zajednica zalaže za pomoći bolesnicima i promicanje kakvoće života, surađujući sa svim ljudima dobre volje. Ona ostvaruje to svoje osjetljivo poslanje u službi čovjeka kako smjernim i čvrstim sučeljavanjem sa silama koje izražavaju različita čudoredna gledanja tako i djelotvornim doprinosom u donošenju zakona o okolišu, podupiranju jednake raspodjele sanitetskih zaliha, promicanju veće solidarnosti među bogatim i siromašnim narodima (usp. *Nadolaskom trećeg tisućljeća*, 46).

10. Mariji, Utjehi žalosnih, povjeravam one koji trpe u tijelu i u duši, zajedno sa zdravstvenim djelatnicima i onima koji se velikodušno posvećuju pomoći bolesnicima.

Tebi, loretska Djevice, pouzdano upravljamo svoj pogled.

Tebe, "živote, slasti, *ufanje naše*" molimo milost da znamo očekivati zoru trećeg tisućljeća s istim osjećajima koji su titrali u tvome srcu dok si očekivala rođenje svoga sina Isusa.

Neka nas tvoja zaštita osloboди od pesimizma, učinivši da vidimo usred sjena našega doba svijetle tragove Božje prisutnosti.

Tvojoj majčinskoj nježnosti povjeravamo suze, uzdahe i nade bolesnika. Neka na njihove rane siđe blagotvorni balzam utjehe i nade. Neka se njihova bol, združena s Isusovom, preobrazi u sredstvo otkupljenja.

Neka nas tvoj primjer vodi da od svog života učinimo trajnu hvalu ljubavi Božjoj. Učini nas pozornima na potrebe drugih, hitrima u pomaganju onome koji trpi, sposobnima pratiti osamljenoga, graditeljima nade gdje se dogadaju čovjekove drame.

sagradi 1640. god. novu, koju 1854. proširiše i obnoviše. Imala je tri oltara (dva drvena). Toj jednobrodnoj kamenoj građevini glavni oltar bio je posvećen Gospo Velikoj, a pokrajnji sv. Anti Padovanskog i apost. prvacima Petru i Pavlu. Imala je četvrtastu apsidu a na pročelju zatvoren s kamenom preslicom. Unutrašnjost joj je podijeljena lukovima na zidovima. Na zapadnoj strani drveni kip Bogorodice s Djetetom, tirolski rad iz prošlog stoljeća. Iza glavnog oltara nalazila se na zidu vrijedna oltarna pala Uznesenja Marijina, ulje na platnu, u baroknom stilu. Upravo pred minuli rat, u jesen 1991. restaurirao ju je s mnogo ljubavi zadarski slikar, prof. Mario Kotlar. Tom zgodom otkrio je ime autora slike: Tomacelli. Par dana prije obrambenog rata pala je bila pohranjena u Zadru.

Crkva dračevačka bila je registrirana u Splitu kod Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, br. 750/1977., u nepokretne spomenike kulture zbog svojih stilskih karakteristika klasicističkog ostvarenja 19. st. jer je "jedna od rijetkih sakralnih objekata sagradenih tim stilom (iako skromna izgleda)". Kraj glavnih vrata imala je (još sačuvanu) bogato dekoriranu kamenu škopionicu. Odmah na početku Domovinskog rata crkvu su u dva navrata osvetnički razorili četnički barbari. Prvi put u nedjelju, 22. rujna 1991., srpski vojnici jugoarmije iz vojne baze Radar (Križ) površe Bibinja pogodiše je s dvije topovske granate i otvorile stravičnu rupu na istočnom zidu. Drugi put joj 6. listopada porušiše krovište i osakatiše bočne zidove. Demolirali su još desetak kuća oko crkve i trafostanicu, a prepovoljili mjesni kaštel "Kulinu". Poslije prvoga topničkog udara, srećom, organizirali smo prijenos liturgijskih knjiga i crkvenog ruha u kuću vjernika, a Gospin kip pohranili u atomsko sklonište nove crkve na Pločama. Ljudi se hitro razbjerežaše u grad, Petrčane, Zaton, Kukljic... spašavajući gole živote. Ostalo je u mjestu samo mlađi naši ljudi koji obraniše Zadar. Dračevac i Ploče postadoše zadarskom bojišnicom i obronom. Od 21. rujna 1991. do 30. kolovoza 1992. godine u Dračevcu nije bilo svetog bogoslužja. Gotovo jednu godinu. Tek se u jesen 1992. počela slaviti nedjeljna misa u prizemlju župnog doma. Tako do danas.

Župna kuća (kanonika) podignuta je 1847. godine. Veoma je prostrano i čvrsto zdanje pa je odoljela pogodcima četničkih granata za protek-

log rata. Do pred sam rat mjesno groblje se nalazilo oko Gospine crkve, a novo je s istočne strane mesta, uređeno i prve nedjelje došašća 1981. godine blagoslovljeno.

Pod župu Dračevac nalazi se i zaselak Babindub (Dubina). Do pred rat tamo su živjele četiri obitelji, a danas, na žalost, Dubina nije obnovljena. Šteta! Godine 1880. u Dračevcu su živjele 72 osobe. Danas broji oko dvije stotine duša.

Dračevačka zvana

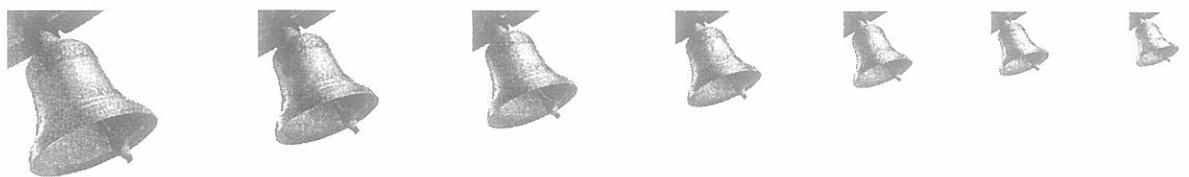
*Kako pobožno zvone zvona,
svečan je njihov glas...
Zvone zvona, umire još jedan dan...
Majko Božja, moli za nas!*

(Ivo Lendić, Angelusi)

Na crkvenom pročelju, koje je izdržalo udarce četničkih topova, diže se i danas drevni kameni zvonik - preslica i u njoj dva zvona. Veće zvono je saliveno za talijanske okupacije 1922. god. u Vittorio Veneto. To potvrđuje i u medaljonu ustisnut žig ljevaonice: PREMIATA FONDERIA DE POLI IN VITTORIO VENETO - 1922. Zvono je dosta ukrašeno i nosi likove - raspetoga Isusa, sv. Ivana Krstitelja, sv. Antuna Padovanskog i Vele Gospe, župne zaštitnice. Pred deset godina zbog napuklosti zvono je bilo preliveno i dobilo novi natpis: MAJKO CRKVE, MOLI ZA NAS. DRAČEVAC - 1988. Manje zvono je novijeg datuma. U velikom medaljonu čita se žig ljevaonice: PRVA ODLIKOVANA LJEVAONICA ZVONA - ZAGREB, KVIRIN I ESIS - 1948. Gornji dio zvona ukrašen je skladnim vijencem ruža. Na njemu su utisnuti likovi: sv. Josip, zaštitnik Crkve i domovine Hrvatske; Marija, na nebo uznesena, zaštitnica župne crkve i mesta.

* * *

U popisu župnika župe Dračevca Zadarskog susrećemo sedamdesetak imena: od don Šime Brčića, iz godine 1592. godine, preko "ratnih" župnika don Romana Đeričevića, don Ante Skutarića, don Šime Duke, don Mila Perovića... do sadašnjeg župnika don Rozarija Šutrina (od 1971. god. do danas). Zbog pomanjkanja prostora nemoguće ih je u ovom prilogu nanizati.

ZVONA NAŠIH PORUŠENIH CRKAVA

ZADAR-DRAČEVAC, CRNO I PLOČE

1. ZADAR-DRAČEVAC

Dračevac je istočno predgrađe Zadra, a odnedavno se i službeno zove Zadar-Dračevac. Veoma je staro naselje. Spominje se u dokumentima od 2. listopada 1402. godine u spisima drevnoga benediktinskog samostana sv. Krševana (K. F. Bianchi). Stare crkvene matice imenuju ga Dračevac i Zdračeva, a mletačke Malpaga.

Na istočnoj strani mjesta diže se okrugla venecijanska utvrda, tzv. KULINA, koja ima svoju dičnu povijest. Služila je kroz više stoljeća kao stražarnica, obrana čitavog zadarskog kraja, osobito protiv navala turskih i drugih neprijateljskih zavojevača. Bila je nekoliko puta oštećena i potpuno srušena, npr. 1570. godine kad su mjesto osvojili i spalili Turci. Razbježalo pučanstvo se ubrzo vratilo na razorenog ognjišta, obnovilo domove i podiglo tvrđavu u koju venecijanska vlast postavi isturenu stražu da stalno bdije nad sigurnošću našega Grada. Bosanski Ibrahim-pa-

ša pokuša 1646. god. ponovno podjarmiti Dračevac, ali se morao povući pred junačkom obranom konjice generala Markantonija Gisanija i hrvatskih branitelja. Slično se ponovilo i nedavno za Domovinskog rata kad su se u rujnu i listopadu 1991. okupatorski tenkovi srpske jugovojske četničkih odmetnika morali povući iz Dračevca, ostavivši na mjesnom trgu svoj veliki tenk prokletnik pred koga je izišao jedan naš hrvatski branitelj i svojom ga "osom" pogodio, zapadio.

Dračevačka crkva i župa

Povijest župe Dračevac seže u 15. st. Prvu župnu crkvu podigli su župljani oko 1515. god. - piše Karlo F. Bianchi (Zara cristiana II, 367), a 1594. bila je posvećena u čast Uznesenja Marije. Poslije 1770. Dračevcu je pripojena župa Crno. I crkva i župa posvećeni su Velikoj Gospi.

Za vrijeme Ciparskog rata 1570. god. crkvu porušiše Turci, ali vjerni narod potom

Dračevac - porušena crkva

U svakom radosnom ili žalosnom razdoblju našega hoda pokazuj nam s majčinskom ljubavlju "svoga sina Isusa, o blaga, o mila, o slatka djevice Marijo". Amen.

Iz Vatikana, 29. lipnja 1997., na svetkovinu svetih apostola Petra i Pavla.

Ivan Pavao 99.

KORIZMENA PORUKA SVETOG OCA IVANA PAVLA II. - 1998.

IZAZOV SVAKOM KRŠĆANINU

Dodite, blagoslovjeni Oca mojega, jer bijah siromašan, istjeran na rub društva i primiste me!

1. Draga braće i sestre! Korizma nam svake godine predočuje otajstvo Krista "kojega je Duh vodio pustinjom" (Lk 4, 1): s tim jedinstvenim iskustvom Isus je posvjedočio svoje potpuno predanje u volju Očevu. Crkva pruža vjernicima ovo liturgijsko razdoblje da se iznutra obnove po riječi Božjoj te mogu izraziti u životu ljubav koju Krist izljeva u srce onih koji u njega vjeruju.

U ovoj godini Crkva, pripravljajući se na Veliki jubilej 2000. razmatra *otajstvo Duha Svetoga*. Od njega se pušta voditi "u pustinju", da s Isusom iskuša krhkost stvorenja, ali također blizinu Boga koji spasava. Prorok Hošea piše: "Stoga ću je, evo, primamiti, odvesti je u pustinju i njenu progovorit srcu" (2, 16). Korizma je, dakle, hod obraćenja u Duhu Svetom, susrećući Boga u svom životu. Doista, pustinja je mjesto neplodnosti i smrti, sinonim za osamu, ali također mjesto ovisnosti o Bogu, sabranja i ulaženje u bit. Za kršćanina doživljaj pustinje znači iskusiti u prvom licu vlastitu malenost pred Bogom, i tako postati osjetljivi na prisutnost siromašne braće.

2. Ove godine želim svim vjernicima predložiti za razmišljanje riječi nadahnute Matejevim evanđeljem: "Dođite, blagoslovjeni Oca mojega, jer bijah siromah, izbačen na rub društva, i primiste me!" (usp. Mt 25, 34-36).

Siromaštvo ima različita značenja. Najizravnije je *pomanjkanje dostatnih materijalnih sredstava*. To siromaštvo, koje za mnogo našu braću graniči s bijedom, sablazan je. Ono poprima mnogostrukе oblike i povezano je s raznolikim bolnim pojavama: nedostatak potrebnoga za preživljavanje i nužne zdravstvene skrb; nedostatak kuće za stanovanje ili njezina nepriličnost s nenormalnim posledicama; tjeranje na rub društva najslabijih te nezaposlenih iz proizvodnog kruga; osamljenost onoga koji se nema na koga osloniti; položaj prognanih iz vlastite domovine i onih koji podnose rat ili njegove rane; nejednaka raspodjela plaća; odsutnost obitelji s teškim poslalicama, kao što su droga i nasilje, koji iz toga proizlaze. Nedostatak potrebnoga za život poniže ćovjeka: to je drama pred kojom savjest onoga koji može intervenirati ne može ostati ravnodušna.

Postoji i drugo siromaštvo, također teško: ono se sastoji u pomanjkanju ne materijalnih sredstava nego duhovne hrane, odgovora na temeljna pitanja, nade za vlastiti život. To *siromaštvo glede duha* izaziva vrlo teške patnje. Pred našim su očima često tragične posljedice života bez smisla. Takav oblik bijede osobito se očituje u okolinama gdje ljudi žive u obilju, materijalno zasićeni, ali bez duhovnog usmjerjenja. Potvrđuje se Gospodinova riječ u pustinji: "Ne živi ćovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz

Božjih usta” (Mt 4, 4). U dubini svog srca on traži smisao, traži ljubav.

Na to se siromaštvo odgovara naviještanjem Evandelja riječju i činima, koje spasava, koje donosi svjetlost i u mraku patnje, jer prenosi ljubav i milosrde Božje. Napisljeku, to je glad za Bogom koja troši ljudski život. Bez utjehe koja dolazi od Boga, čovjek se osjeća prepunjenim samome sebi, uvijek u potrebi i bez pravog izvora života.

Crkva se oduvijek bori sa svim oblicima siromaštva, jer je Majka i skrbi se da svaki čovjek može u punini živjeti svoje dostoanstvo djeteta Božjeg. Korizmeno doba je posebno doba za članove Crkve da ih podsjeti te njihove dužnosti pomaganja braće.

3. Sveti pismo sadrži trajne pozive na skrb prema siromahu, jer se s njim suočuje Bog sam: “Jahvi pozaima tko je siromahu milostiv, i on će mu platiti dobročinstvo” (Izr 19, 17). Objava Novoga zavjeta uči nas ne prezirati siromaha, jer se Krist s njim poistovjećuje. U bogatom društvu i u svijetu sve više označenom praktičnim materijalizmom koji udara na svako područje života, ne smijemo zaboraviti snažne riječi kojima Krist upozorava bogate (usp. Mt 19, 23-24; Lk 6, 24-25; Lk 16, 19-31). Osobito ne smijemo zaboraviti da je on sam postao “siromašan”, da bismo se mi “njegovim siromaštvom obogatili” (2 Kor 8, 9). Sin Božji “sam sebe oplijeni, uzevši lik sluge... ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu” (Fil 2, 7-8). Preuzimanje ljudske stvarnosti u svim njezinim izrazima, uključujući siromaštvo, patnju i smrt, potvrđuje da se u Kristu može pronaći svaka osoba.

Krist se, postavši siromašan, htio poistovjetiti sa svakim siromahom. Eto zašto se riječi koje nadahnjuju ovu Poruku čuju na Posljednjem sudu gdje Krist blagoslovilje one koji su prepoznali njegov lik u potrebitome: “Što god učiniste jednomo od ove moje najmanje braće, meni učiniste” (Mt 25, 40). Stoga, tko prima siromaha, zaista prima Boga. Doista zna da je Bog preuzeo to stanje i postao do kraja solidaran s ljudima. Prihvatanje siromaštva znak je istinske ljubavi prema Kristu, kako to pokazuje sv. Franjo koji ljubi gubavca, jer je u njemu prepoznao Krista patnika.

4. Svaki se kršćanin osjeća pozvanim djeliti bol i teškoću drugoga, u kojemu se skriva sam Bog. Ali, otvoriti se potrebi brata uključuje iskreno prihvatanje, koje je moguće samo u osobnom stavu *siromaštva u duhu*. Siromaštvo, zapravo, ne postoji samo u negativnom smislu. Postoji siromaštvo koje je blagoslovljeno od Boga. Njega Evangelje naziva “blaženim” (Mt 5, 3). Zahvaljujući njemu, kršćanin prepoznaće da vlastito spasenje dolazi isključivo od Boga i čini ga spremnim primiti i služiti bratu smatrajući ga “višim od sebe” (Fil 2, 3). Stav duhovnog siromaštva plod je novoga srca koje nam Bog daje, i u korizmno doba taj plod treba dozrijeti po konkretnom ponašanju kao što su: duh služenja, otvorenost u traženju dobra drugoga, želja za zajedništvom s bratom, obveza susbijanja oholosti koje nas odvaja od našega bližnjega.

To ozračje prihvatanja je sve nužnije zbog današnjih različitih oblika vlastita udaljavanja od drugoga. Ti se oblici duboko očituju u problemu milijuna izbjeglica i prognanih, u pojavi rasne netrpeljivosti, također netrpeljivosti prema onima kojima je jedina “krivica” traženje posla i boljih životnih uvjeta izvan vlastite domovine i u strahu od svih koji su drugaćiji te stoga smatrani prijetnjom. Gospodinova riječ tako poprima novu važnost pred potrebama tolikih ljudi koji traže stan, bore se za radno mjesto i traže odgoj za svoju djecu. Obzirom na to, prihvatanje tih ljudi ostaje izazov za kršćansku zajednicu, koja ne smije ne osjetiti se obveznom priznatim da svaki čovjek može naći uvjete života koji priliče njegovu dostoanstvu djeteta Božjeg!

Opominjem svakog kršćanina, u ovo korizmno doba, da očituje svoje osobno obraćenje po konkretnom znaku ljubavi prema onome koji je u potrebi, prepoznavajući u njemu lice Krista koji mu ponavlja, gotovo kao licem u lice: “Bijah siromašan, izbačen na rub društva... i ti si me primio.”

5. Zahvaljujući također toj obvezi mnogima će se upaliti svjetlo nade. Kad Crkva s Kristom služi čovjeku u potrebi, ona otvara srca da nazre, osim zla i patnje, osim grijeha i smrti, novu nadu. Doista, zla koja nas muče, opsežnost problema, neizmjeren broj onih koji trpe, predstavljaju granicu koja se ljudski ne može nadići. Crkva pruža svoju pomoć, također materijalnu,

URSA BONDULIĆ

U petak, 9 siječnja 1998. god. u Olibu blago je u Gospodinu usnula Ursu Bondulić u 89. godini života. Bila je dobra i plemenita žena, skromna i susretljiva prema svima, osobito prema svećenicima, župnicima okolnih otoka. Imala je troje djece, od kojih je sin don Tomislav, svećenika zadarske nadbiskupije, sada ravnatelj Visoke teološko-katehetske škole u Zadru. S njim je živjela i pomagala mu kroz 20 godina na župi u Biogradu na moru. Živjela je sva predana u volju Božju. Tako je i umrla usnuvši u Gospodinu. Bila je žena velike vjere.

Sprovodne obrede 12. siječnja o. g. u Olibu predvodio je msgr. Milivoj Bolobanić, generalni vikar, i sam podrijetlom iz Oliba.

Sudjelovali su u obredu još osmorica svećenika, deset časnih sestara i gotovo svo mjesno stanovništvo. Pročitano je pismo zadarskog nadbiskupa msgr. Ivana Prende, u kojem izražava sućut osobno i u ime cijele Zadarske nadbiskupije. Od pokojnice se oprostio don Andjelo Kolić, župnik susjednog otoka Ista, naglasivši veličinu majke svećenika. U znak zahvalnosti nazočna je bila i grupe Kristovih vjernika iz župe Biograd na moru, predvođena svojim župnikom Igorom Ikićem. Nakon sprovoda započela je molitva u kući pokojnice za pokoj njezine duše i svih pokojnika, koja traje devet večeri i završava bratskim agapama. To je stari običaj, koji još živi po našim otocima. Počivala u miru!

7. B.

ŠTEFA PERIĆ

U Poljani, na otoku Ugljanu, župa Sutomišića-Poljana, 20. siječnja 1998. godine umrla je Štefa Perić rođ. Ivanov, majka don Šime Perića. Rođena je na Badnjak, 1920. godine, u Poljani, gdje je u zelenilu maslinu i plodnih vrtova provele čitav svoj život. U braku sa suprugom Viktorom imala je troje djece: don Šimu, Lidiju i Victora. Pokopana je na mjesnom groblju Sutomišića-Poljana, u kapeli Perićevih, 23. siječnja 1998., uz nazočnost svojih najbližih, petnaest svećenika, brojnih sumještana i drugih. Sprovod je predvodio mons. Ivan Prenda, nadbiskup.

Od djetinjstva je čitavim bićem pripadala Bogu. Hranila je svjetlo vjere pobožnošću i zalijevala ljubavlju prema Srcu Isusovu, revno držeći pobožnosti prvih petaka u mjesecu. Bila je uzorna vjernica i požrtvovna moliteljica. Iako

udaljena od crkve oko pola sata hoda, uvijek je bila prva “na cimitru” - zidu pred crkvom, pohađala grobove svojih pokojnih i pobožno molila u crkvi i do jedan sat prije sv. mise. Kad uslijed bolesti više nije mogla dolaziti u crkvu, njezina kuća postaje crkvom: svkodnevno moli, i po nekoliko krunica dnevno, a nedjeljom i blagdanom prati sv. misu iz molitvenika, povezana duhom sa svojim župljanima u župnoj crkvi sv. Eufemije. S posebnom radošću je dočekivala svećenika koji joj je svakog prveg petka u mjesecu donosio Isusa. Posljednjih mjeseci dana je neizmjerno trpjela, strpljivo sve podnoseći, prikazujući svoje patnje Bogu, čije ime joj je do posljednjeg časa bilo na ustima. Predala Mu je dušu smireno i tiho. Počivala u miru!

S. P.

NAŠI POKOJNICI

DON LEOPOLD UGLEŠIĆ

U nadi uskrsnuća, okrijepljen otajstvima vjere, preminuo je u petak, 14. studenoga 1997. godine, u zadarskoj bolnici naš umirovljeni svećenik don Leopold Uglešić. Prvih petnaest godina svoga svećeništva pastoralno je djelovao u Domovini, a potom dugih pedesetak godina u inozemstvu, u Sjedinjenim Američkim Državama, u San Francisku, Kalifornija.

Rodio se 28. listopada 1911. god. u Božavi na Dugom otoku. Klasičnu gimnaziju završio u Šibeniku kao sjemeništarac zadarski 1928. godine i bogoslovne nauke u Ljubljani. Mladi misu slavio je 1935. god. u rodnoj Božavi. Prvu svećeničku službu vrši u Murvici i Briševu kao upravitelj župe, a poslije jedne godine premješten je u Tkon na otoku Pašmanu. Tu ostaje šest godina, od 1936. do 1941. U Tkonu je uspio potpuno preuređiti župnu crkvu i započeti gradnju novoga groblja. Iz Tkonu prelazi u svoju Božavu (1941. do 1948.) gdje doživljava početak II. svjetskog rata i okrutnu talijansku okupaciju,

tj. stradanja, ubijanja i logore u kojima umiru naši obični ljudi pod terorom talijanskih fašista.

Od 1948. do 1951. god. don Poldo je župnik ugledne zadarske župe sv. Šimuna i poslužitelj župe u Stanovima. Godine 1951. napušta Domovinu te živi i radi u Sjedinjenim Američkim Državama (Kalifornija). U Hrvatsku se vratio pred dvije godine.

Umro je u Zadru 14. studenoga 1997. a pokopan 17. studenoga na mjesnom groblju u Božavi. Sprovodne je obrede i Misu zadušnicu predvodio mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, u koncelebraciji s 14 svećenika i u prisutnosti velikog broja vjernih Božavljana i Zverinčana. Još se u crkvi u ime župljana rodne Božave kratko oprostio od pok. don Leopolda domaći župnik don Andeo Zorić, Božavljanin.

Počivao u miru Božjem!

*Don Nedjeljko Zubović,
kancler*

DON ANDREA NICCOLI

18. 12. 1997. umro je u Astoriji, New York, don Andrea Niccoli, priznati dugogodišnji pastoralni djelatnik za inozemnu pastvu u New Yorku, poznat mnogim iseđenicima iz zadarske okolice.

Don Andrea se rodio na otoku Unije 26. 2. 1919. i kao pitomac zadarskog sjemeništa završava gimnaziske i teološke studije u Zadru, a svoju mladu misu slavio 7. 7. 1942. godine. Službovao je nekoliko godina u Iloviku te 1947.

otisao u inozemstvo. Službovao je u Mantovi, a potom kao brodski kapelan obišao sva mora te se 1956. godine nastanio u župi Most Precious Blood u Astoriji. Ondje je vršio pastoralnu službu na engleskom, hrvatskom, talijanskom i španjolskom jeziku. Pokopan je na rodnim Unijama 14. 1. 1998. U ime kolega oprostio se je od njega Mario Cosulich. Sprovodu je prisustvovalo 25 svećenika.

Počivao u miru Božjem!

da olakša te poteškoće, ali zna da može i mora dati mnogo više: ono što se nadasve od nje očekuje jest *riječ nade*. Tamo gdje materijalna sredstva ne mogu ublažiti bijedu, na primjer u slučaju tjelesnih ili duševnih bolesti, Crkva navješta siromasima nadu koja dolazi od Krista. U ovo doba priprave na Uskrs, želim ponoviti taj navještaj. U godini koju Crkva, u pripravi za Jubilej 2000. posvećuje kreposti nade, ponavljam svim ljudima, ali osobito onima koji se najviše osjećaju siromašni, osamljeni, patnici, izgurani na rub društva, riječi uskrsne Posljednice: "Ufanje moje, Krist, uskrslo je". On je pobijedio zlo koje gura čovjeka u tamu, grijeh koji mu zatvara srce u sebičnost, strah od smrti koja ga ugrožava.

PORUKA SVETOG OCA IVANA PAVLA II. ZA XIII. SVJETSKI DAN MLADIH - CVJETNICA 1998.

"DUH SVETI POUČAVAT ĆE VAS O SVEMU" (Iv 14, 26)

Dragi mladi prijatelji!

1. "Zahvalujem Bogu svome kad vas se god sjetim. Uvijek se, u svakoj svojoj molitvi, za vas s radošću molim zbog vašeg udjela u Evangelju od onoga prvog dana sve dosada - uvjeren u ovo. Onaj koji otpoče u vama dobro djelo, dovršit će ga do Dana Krista Isusa" (Fil 1, 3-6).

Pozdravljam vas riječima apostola Pavla, "jer vas nosim u srcu" (ondje, 7). Da - kako sam vam zajamčio u nedavnom nezaboravnom Svjetskom danu proslavljenom u Parizu. Papa misli na vas i voli vas, svakodnevno vam je bliz mišlju bremenitom ljubavlju i prati vas molitvom, pouzdaje se i računa na vas, vaše kršćansko zauzimanje i na vašu suradnju u djelu Evangelijsa.

2. Kako znate, druga godina priprave na Veliki jubilej započela je prvom nedjeljom došašća i posvećena je "na osobit način Duhu Svetom i njegovoj posvetiteljskoj prisutnosti unutar Zagradnice Kristovih učenika" (Nadolaskom trećeg tisućljeća, 44). Glede proslave sljedećeg Svjet-

U otajstvu Kristove smrti i uskrsnuća mi naziremo svjetlo za svakoga čovjeka. Ova korižmena poruka poziv je da otvorimo oči siromaštvu mnogih. Želi također pokazati put kako u Uskrsu susresti onoga Krista koji, dajući se za hranu, nadahnjuje naša srca vjerom I nadom. Stoga želim da korizma 1998. Postane prilika svakome kršćaninu prihvatići siromaštvo sa Sistemom Božnjim, da bi bio oruđe njegove ljubavi u službi bratu u potrebi.

Iz Vatikana, 9. rujna 1997.

Juan Pauao 99.

skog dana mladih, pozivam vas gledati, u zajedništvu s cijelom Crkvom, na Duha Gospodnjeg, koji obnavlja lice zemlje (usp. Ps 104/103, 30).

"Crkva ne može pripraviti se na zalasku dvotisućljeća na drukčiji način nego u Duhu Svetom. Ono što se zbilo u 'punini vremena', zbilo se po Duhu Svetom i samo po njemu Crkva to može ponovo probuditi u svom pamćenju. Duh, naime, ostvaruje u Crkvi svih vremena i svih mjesta jedinu Objavu, koju je Krist ljudima donio, čineći je živom i djelotvornom u srcu svakoga" (Nadolaskom trećeg tisućljeća, 44).

Za sljedeći Svjetski dan smatram prikladnim predložiti vam za razmišljanje i molitvu ove Isusove riječi: "Duh Sveti poučavat će vas o svemu" (Iv 14, 26). Naše doba kao da je zbnjeno i zamršeno; ponekad kao da upravo više ne poznaje granice između dobra i zla; Bog je očito odbačen, jer je nepoznat i nepriznat.

U tim je prilikama važno duhom se uputiti u dvoranu Posljednje večere da se oživi otajstvo Duhova (usp. Dj 2, 1-11) i prepustiti se poučiti "od Duha Božjega, stavljujući se poučljivo i

ponizno u njegovu školu, da se nauči ona "mudrost srca" (Ps 90/89, 12) koja podupire i hrani naš život.

Vjerovati I vidjeti stvari onako kako ih Bog vidi, sudjelovati u gledanju koje Bog ima o svijetu i čovjeku, prema riječi Psalma: "U tvojoj svjetlosti mi svjetlost vidimo" (Ps 35/34, 10). To "svjetlo vjere" u nama, zraka je svjetla Duha Svetoga. U duhovskoj Posljednici ovako molićemo: "Sjaju svjetla blaženog, sjaj u srcu puka svoga, napuni nam dušu svu."

Isus je htio snažno istaknuti otajstveni značaj Duha Svetoga: "Vjetar puše gdje hoće, čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide. Tako je sa svakim koji je rođen od Duha" (Iv 3, 8). Treba li se stoga odreći razumijevanja? Isus je mislio upravo protivno, budući da nam jamči da nas sam Duh Sveti može uvesti "u svu istinu" (Iv 16, 13).

3. Neobična svjetlost o trećoj osobi Presvetoga trojstva dolazi onima koji žele u Crkvi i s Crkvom razmišljati o vazmenom i duhovskom otajstvu.

Isus je bio "postavljen Sinom Božjim, u snazi, po Duhu posvetitelju uskrsnućem od mrtvih" (Rim 1, 4).

Nakon uskrsnuća, Učiteljeva nazočnost zažaruje srca učenika: "Nije li gorjelo srce naše?" (Lk 24, 32) govore putnici na putu u Emaus. Njegova ih riječ prosvjetljuje: nikad nisu tako snažno i s toliko punine izustili: "Gospodin moj i Bog moj!" (Iv 20, 28). Lijeći ih od sumnje, žalosti, obeshrabrenja, od straha, od grijeha, darovano im je novo bratstvo, izvanredno zajedništvo s Gospodinom i s braćom zamjenjuje odvajanje i osamljenost: "Idi mojim braćim!" (Iv 20, 17).

U doba javnog života Isusove riječi i čini mogli su doseći samo nekoliko tisuća ljudi u određenom prostoru i mjestu. Sada iste riječi i isti čini ne poznaju granica prostora i uljudbi. "Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje. Ovo je krv moja koja se za vas proljeva" (Lk 22, 19-20); dosta je da njegovi apostoli čine to "njemu na spomen", prema izričitom zahtjevu, jer je on doista nazočan u Euharistiji, svojim tijelom i svojom krvlju, u svakom dijelu svijeta. Da bi on oprostio, dosta je da oni ponavljaju čin oproštenja i ozdravljenja: grijesi će biti otpušteni onima kojima ih vi otpustite (usp. Iv 20, 23).

Dok je bio sa svojima, Isus se žurio, bio zabrinut zbog kratkoće vremena: "Moje vrijeme još nije došlo" (Iv 7, 6); "Još je malo vremena svjetlost među vama" (Iv 12, 35). Nakon uskrsnuća njegov odnos prema vremenu nije više isti, njegova se nazočnost nastavlja: "Ja sam s vama u sve dane - do svršetka svijeta" (Mt 28, 20).

Ta preobrazba u dubini, proteg i trajanje nazočnosti našega Gospodina i Spasitelja djelo je Duha.

4. I kad uskrsli Krist postaje nazočan u životu osoba i daruje im svoga Duha (usp. Iv 20, 22), one se potpuno mijenjaju, premda ostajući, dapače postajući osobe u punom smislu riječi. Pavlov je primjer osobito značajan: sjajna svjetlost na putu u Damask učinila je od njega čovjeka slobodnjaka nego što je ikad bio, oslobođena pravom slobodom, slobodom Živućega pred kojim je bio bačen na tle (usp. Dj 9, 1-30). Doživljeno iskustvo omogućit će mu pisati kršćanima u Rimu: "Sada pak, pošto ste oslobođeni grijeha i postali služe Božje, imate plod svoj za posvećenje, a svršetak - život vječni" (Rim 6, 22).

Sve što je Isus započeo činiti sa svojima u tri godine zajedničkog života, dovedeno je do ispunjenja darom Duha. Vjera apostola bijaše u početku nesavršena i kolebljiva, a poslije čvrsta i plodna: po vjeri i hromi hodaju (usp. Dj 3, 1-10), i nečisti duhovi bježe (usp. Dj 5, 16). Oni koji su se neko vrijeme tresli od straha pred narodom i vlastima, sučelili su se s mnoštvom sabranim u Hramu i izazivaju Sinedrij (usp. Dj 4, 1-14). Petar kojega je strah od optužbi jedne žene doveo do trostrukog zatajivanja (usp. Mk 14, 66-72), ponaša se već kao "stijena" kakvu je Isus želio (usp. Mt 16, 18). Također drugi, skloni dotada raspravama iz častoljublja (usp. Mk 9, 33), sada mogu biti "jedno srce i jedna duša" i staviti sve u zajednicu (usp. Dj 4, 32). Oni koji su tako nesavršeno i s toliko napora učili od Isusa moliti, ljubiti, vršiti poslanje, sada istinski mole, doista su misionari, doista apostoli.

To je djelo koje je izvršio Isusov Duh u njegovim apostolima!

5. Ono što se jučer dogodilo obistinjuje se danas u kršćanskoj zajednici. Zahvaljujući dje-lovanju Onoga koji je, u srcu Crkve Kristove "živuće pamćenje" (usp. Iv 14, 26), Isusovo vazmeno otajstvo dolazi do nas i preobražava

Prema tradiciji, proslavom sv. Stošije okončani su na području Zadarske nadbiskupije božićni blagdani.

L. M.

NADBISKUP BLAGOSLOVIO NOVI ZRAKOPLOV "ZADAR" U HAMBURGU

U pratnji svog tajnika, L. Marijana, o. Nadbiskup je 21. siječnja o. g. u Hamburgu blagoslovio novi zrakoplov Croatia Airlinesa koji nosi ime "Zadar". Novi zrakoplov tipa Airbus C-319 izrađen je u njemačkoj tvrtci Daimler-Benz u Hamburgu. Na svečanom preuzimanju zrakoplova, u vlastitoj zračnoj luci tvrtke Daimler-Benz, sudjelovali su brojni politički i privredni dužnosnici Hrvatske i Croatia Airlinesa, među kojima ministar financija RH Nenad Porges, ministar unutarnjih poslova RH Ivan Penić, direktor Croatia Airlinesa Ivan Mišetić, zatim predstavnici tvrtke Daimler-Benz, nekoliko veleposlanika u RH, kao i brojni novinari, hrvatski i njemački. G. Nadbiskup kazao je prije

samog blagoslova kako je Zadar vrlo stari grad, bogat kulturom i ljepotom. Protumačio je nazočnima i lik sv. Krševana na grbu grada Zadra koji se lijepo video na zrakoplovu skupa s natpisom "Zadar". Uz najbolje želje i molitvu blagoslova za uspješno i sretno letenje, Nadbiskup je poželio da se poradi na što skorijem otvaranju zračne luke u Zadru, "kako bi 'Zadar' sletio i u Zadar"! Tijekom leta prema Zagrebu, zrakoplov "Zadar" preletio je i preko Zadra koji se mogao lijepo odozgori vidjeti. U zrakoplovu je Nadbiskup dao i kraću izjavu za posebnu emisiju Hrv. radja posvećenu upravo ovom zrakoplovu.

L M

OTVORENA NOVA NADBISKUPSKA KNJIŽARA U ZADRU

U srijedu, 7. siječnja, u ulici Don Ive Prodana 11, mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, otvorio je i blagoslovio novu Nadbiskupsku knjižaru i prodavaonicu sakralnih predmeta u Zadru. Nadbiskup je prigodom blagoslova istaknuo važnost ove radnje, sa specifično vjerskim i liturgijskim izdanjima i predmetima, za obogaćenje vjerskog i kulturnog života grada Zadra i čitave Zadarske nadbiskupije. Dosada su se vjerske knjige i devocionalije prodavale u neprikład-

nim uvjetima prostora Župnog ureda sv. Šime, zbog zakonskih nemogućnosti javnog djelovanja knjižare u prijašnjem poretku. U novootvorenoj radnji mogu se kupiti, osim vjerskih knjiga, također i liturgijski predmeti, liturgijsko ruho, religiozni ukrasi i svjeće.

L. M.

SVEČANO PROSLAVLJENA SVETA STOŠIJA

Zadar je svečano proslavio nebesku zaštitnicu svoje nadbiskupije i naslovnicu svoje drevne katedrale, mučenicu Stošiju, koja je na sam Božić, 304. godine, u Srijemskoj Mitrovici (Sirmium) na lomači posvjedočila svoju kršćansku vjeru. Njezini se zemni ostaci čuvaju u zadarskoj stolnici još od 9. stoljeća. Naime, biskup Donat dobio je od bizantskoga cara prah velemučenice Stošije kao nagradu za posredovanje kod sklapanja mira u Aachenu između Bizanta i Franaka, početkom 9. stoljeća. Od tada je zadarska katedrala postala njezinim svetištem.

Proslava je započela uoči samog blagdana, u srijedu, 14. siječnja, svečanom Večernjom u katedrali, koju je, uz suslavitelje Vinka kardinala Puljića i mons. Marijana Oblaka, nadbiskupa u miru, predslavio zadarski nadbiskup Ivan Prenda. U ispunjenoj romaničkoj katedrali odzvanjali su gregorijanski tonusi psalama i antifona, te tradicionalni zadarski himan u čast svete Stošije: *Popijevkom veselom blagdan objavite / Stošiju blaženu Zadranu častite...* U pjevanju večernih hvala sudjelovali su sjemeništarci Nadbiskupskog sjemeništa "Zmajević" u Zadru i članovi gotovo svih župnih zborova na području grada Zadra, predvođeni Katedralnim zborom župe sv. Stošije. Uz mnoštvo svećenika, redovnika i vjernika, sudjelovali su i članovi različitih molitvenih zajednica i crkvenih pokreta. Ovo je dosad najposjećenija Večernja u čast sv. Stošije. Večernju je prenosio i HR - Radio Zadar. O. Nadbiskup u svojoj homiliji kazao: "Mi je častimo (sv.

Stošiju). Mi želimo biti dostojni njezina zagovara. Mi je želimo naslijedovati u ovom našem vremenu punom suprotnosti i sukoba između tame i svjetla, između dobra i zla u nama i našem svijetu. Svjesni smo da baš mi kršćani možemo našem životu, našem društvu i našem vremenu dati novu kvalitetu, ljudsku i duhovnu... pozvani smo poput Stošije biti slobodni od svake vrsti zarobljavanja i ponizavanja..."

Na sam blagdan sv. Stošije, u četvrtak, 15. siječnja, kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski, predvodio je svečane koncelebracije u 11 i 18 sati. Katedrala je bila premalena da primi sve vjernike pa je i Trg sv. Stošije bio ispunjen mnoštvom njezinih štovalaca. Na jutarnjoj koncelebraciji pjevao je Katedralni zbor, a na večernjoj Središnji gradski crkveni zbor. Kardinal je u svojim nadahnutim propovijedima, među ostalim, istaknuo: "Došli smo ovdje moliti sv. Stošiju, slaviti je, ali i učiti od nje, te njezin primjer ugraditi u naše živote. Što trebamo učiti od te hrabre mučenice? Spremnost na žrtvu, jer narod koji je spremjan na žrtvu jak je! Stoga, braćo i sestre, želim vam hrabrost sv. Stošije, želim vam vjernost sv. Stošije i njezinu spremnost na žrtvu!"

Na svečanoj koncelebraciji suslavili su mons. Ivan Prenda, mons. Ante Jurić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit, mons. Ante Ivas, biskup šibenski, mons. Marijan Oblak, zadarski nadbiskup u miru, mons. Marin Barišić,

nas. Duh je Sveti onaj koji nam, po vidljivim, čujnim i govornim znakovima sakramenata omogućuje vidjeti, slušati i dotaći proslavljeni čovještvo Uskrsloga.

Duhovsko otajstvo, koje je dar Duha svakome, ostvaruje se na povlašteni način po potvrdi, koja je sakrament kršćanskog rasta i duhovnog dozrijevanja. U njoj svaki vjernik prima produbljenje krsne milosti i biva potpuno uključen u spasiteljsku i apostolsku zajednicu, dok je "potvrđen" u toj prisnosti s Ocem i Kristom koji želi da on bude svjedok i promicatelj spasiteljskog djela.

Duh Sveti daruje kršćaninu - čiji bi život u protivnom mogao biti podložan jedino naporu, propisu, čak i vanjskoj prilagodljivosti - poučljivost, slobodu i vjernost. On je doista "Duh mudrosti i umnosti, Duh savjeta i jakosti, Duh znanja i straha Božjega" (Iz 11, 2). Kako bi se, bez njega, moglo shvatiti da je jaram Kristov sladak i breme njegovo lako (usp. Mt 11, 30)?

Duh Sveti čini odvažnim, potiče razmatrati slavu Božju u svakodašnjem življenju i radu. Potiče doživjeti iskustvo Kristova otajstva u bogoslužju, čini da odzvanja Riječ u cijelom životu, u sigurnosti da će ona imati uvijek reći nešto novo; pomaže uvijek se zauzimati unatoč strahu da ćemo pogriješiti, suočavati se s opasnostima i navještati Evanelje nadilazeći prepreke među uljdbama, neumorno raditi za trajnu obnovu Crkve ne postavljajući se sucima nad braćom.

6. Pišući kršćanima u Korintu Pavao nastoji oko temeljnog jedinstva Crkve Božje, koja se može usporediti s organskim jedinstvom ljudskoga tijela u različitosti udova.

Dragi mladi, dragocjeno iskustvo crkvenoga jedinstva, u bogatstvu njezine raznolikosti, živite svaki put kad se međusobno okupljate, osobito za slavljenje euharistije. Duh je taj koji vodi ljudske uzajamnom razumijevanju i prihvatanju, da se prepoznamo kao djeca Božja i braća u hodu prema istome cilju, životu vječnom, govoriti istim jezikom iznad uljudbenih i rasnih podjela.

Aktivno i velikodušno sudjelujući u životu župa, pokreta i udruge iskusit ćete kako vam karizme Duha pomažu susresti Krista, s njim produbiti bliskost, ostvariti i okusiti crkveno zajedništvo.

Gовор о единству са јалошћу дозыва у памет садашње прилике подјелjenosti међу кршćанима. Ево зашто је екуменизам једна од најпрвјијих и најјавнијих задаца кршћанске zajednice: "У овом последњем дјелу стoljeća, Црква се мора обратити јарком молитвом Духу Светому, зазивавући од њега милост јединства кршћана (...). Но, сvi smo svjesni да достизање тога циља не може бити само плод ljudskih, иако nužnih напора. Јединство је, у конаћници, dar Duha Svetoga (...). Пribližavanje kraja другог tisućljeća sve nas потиче на испит свјести и примјерене екумениске иницијативе" (Nadolaskom trećeg tisućljeća, 34). Повјеравам вама, draga mladeži, ову brigу и ову наду као обvezu i zadaću.

Duh također потиче евангелизаторско посланje Цркве. Прије Узаšašća Isus је рекао апостолима: "Примите snagu Duha Svetoga, који ће сићи на вас, и bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, по свој Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje" (Dj 1, 8). Отад, Duhom poticani, Isusovi učenici nastavljaju biti prisutni na putovima svijeta da navijeste svim ljudima riječ koja spasava. Među uspjesima i neuspjesima, među veličinama i bijedama, snagom Duha koji djeluje u ljudskoj slabosti, Црква открива svu širinu sveopćeg poslanja.

Da bi se moglo ispuniti то poslanje, она poziva također vas na velikodušnost i poučljivost Duhu Božjem.

7. Dar Duha čini svima stvarnom i mogućom drevnu Božju zapovijed njegovu narodu: "Sveti budite! Jer sam svet ja, Gospodin, Bog vaš!" (Lev 19, 2). Postati svetima čini se težak cilj, pridržan samo izuzetnim osobama, ili prikladan za onoga koji želi ostati izvan života i uljudbe svoga doba, Ali, postati svet, dar je i zadatak ukorijenjen u krst i potvrdu, povjeren svima u Crkvi, u svako doba. Dar je i zadaća laika kao i redovnika i svećenika, u privatnom krugu kao i u javnom zauzimanju, u životu pojedinaca kao i obitelji i zajednici.

Ali, u cijelome tom zajedničkom zvanju који sve poziva да се не suobličuju svijetu него volji Božjoj (usp. Rim 12, 2), različiti су начини живота и mnogostruki pozivi i poslanja.

Dar Duha je u temelju svačijeg poziva. On je u korijenu posvećenih službi biskupa, svećenika i đakona који су у službi crkvenoga života. On je također onaj који обликује и формира dušu

pozvanih na život posebne posvete, suočujući ih Kristu čistom, siromašnom i poslušnom. Od istoga Duha, koji po sakramenu ženidbe obujmljuje i posvećuje jedinstvo mlađenaca, crpe snagu i potporu poslanje roditelja pozvanih načiniti od obitelji prvo i temeljno ostvarenje Crkve. Konačno, darom Duha hrane se mnoge druge službe - kršćanskog odgoja i kateheze, pomoći bolesnicima i siromašnima, promicanja čovjeknosti i vršenja dobrotvornosti - usmjerenih izgrađivanju i oživljavanju zajednice. Doista, "svakome se daje očitovanje Duha na korist" (1 Kor 12, 7).

8. Stoga je neosporiva dužnost svakoga iz dana u dan tražiti i prepoznavati put na kojemu će se osobno susresti s Gospodinom. Dragi prijatelji, ozbiljno si postavite pitanje o svom pozivu, i budite spremni odgovoriti Gospodinu koji vas zove zauzeti mjesto koje je odvijeka pripravljeno za vas.

Iskustvo uči da je u tom dijelu rasudivanja od velike pomoći osoba duhovnoga vode: izaberite mjerodavnu osobu, preporučenu od Crkve, koja će vas saslušati i pratiti u životnom hodu, koja će vam biti blizu u teškim izborima kao i u radosnim trenucima. Duhovni vođe će vam pomoći razaznati poticaje Duha Svetoga i napredovati u hodu slobode: sloboda se postiže po duhovnoj borbi (usp. Ef 6, 13-17) i živi se u stalnosti i ustrajnosti.

Odgoj za kršćanski život ne ograničava se na podupiranje duhovnog razvoja pojedinca, iako početak života čvrste i redovite molitve ostaje početak i temelj izgrađivanja. Bliskost s Gospodinom, kada je prava, nužno vodi razmišljanju, izabiranju i djelovanju kako je Krist mislio, izabirao i djelovao, stavljajući mi se na raspolaganje za nastavljanje spasiteljskog djela.

"Duhovni život" koji stupa u vezu s ljubavlju Božjom i ističe u kršćaninu sliku Isusovu, može naći lijeka za bolest našega stoljeća, obilno razvijenog u tehničkim znanostima a nedovoljno razvijenog u pažnji prema čovjeku, njegovim očekivanjima, njegovoj tajni. Žurno treba obnoviti unutarnji svijet, nadahnut i poduprt Duhom, hranjen molitvom i upravljen djelovanju, tako da bude dovoljno jak oduprijeti se mnogostrukim

prilikama u kojima treba čuvati vjernost naumu više negoli slijediti ili suočiti se suvremenom mentalitetu.

9. Marija, za razliku od učenika, nije čekala Uskrsnuće da bi živjela, molila i radila u punoči Duha. Veliča izražava svu molitvu, sav misionarski žar, svu radost uskrsne i duhovske Crkve (usp. Lk 1, 46-55).

Kad je, dovodeći do kraja logiku svoje ljubavi, Bog uznio Mariju tijelom i dušom u nebesku slavu, ispunila se posljednja tajna: ona, koju je raspeti Isus dao kao majku učenicima koje je ljubio (usp. Iv 19, 26-27), živi svoju majčinsku nazočnost u srcu Crkve, uz svakog učenika svoga Sina, i sudjeluje na jedinstven način u vječnom Kristovu zauzimanju za spas svijeta.

Njoj, Zaručnici Duha Svetoga, povjerajam pripravu i proslavu XIII. svjetskog dana mladih koji će ove godine proživjeti u svojim mjesnim Crkvama, oko svojih pastira.

Njoj se, Majci Crkve, zajedno s vama, obraćam riječima sv. Hildfonsa Toledskog:

*"Molim te, molim, o Djevice Sveta,
da imam Isusa po onom Duhu
po kojem si sama Isusa rodila.
Neka primi duša moja Isusa
po djelu onoga Duha
po kojemu je tvoje tijelo
istoga Isusa začelo.
Daj da ljubim Isusa
po onom istom Duhu
u kojem mu se ti klanjaš
kao Gospodinu
i promatraš ga kao Sina."*

(*De virginitate perpetua Sanctae
Mariae, XII: PL 96, 106*)

Iz Vatikana, 30. studenoga 1997., prva nedjelja Došašća.

Ivan Pavao 99.

ćeg tisućljeća). Nadbiskup je istaknuo kako Zadarska crkva želi moći odgovoriti na sve potrebe novog vremena na području evangelizacije, katehizacije i pastoralna različitim područja života, te da joj je za to potreban brojni svećenički i redovnički kadar. "U Zadarskoj nadbiskupiji imamo trenutno 66 dijecezanskih i 12 redovničkih svećenika koji aktivno djeluju u pastoralu. Također imamo i 34 kandidata za svećenički poziv - 18 srednjoškolskih (sjemeništari) i 16 fakultetskih (bogoslovi). Nadbiskupija ima 114 župa i mnoštvo pastoralnih područja i zadataka gdje su potrebni svećenici - od bolničkog pasto-

rala do pastoralna ovisnika. Puno je posla i zadataka, a nedovoljno je kadra! I zato ćemo moliti i raditi na tu nakanu!" kazao je o. Nadbiskup.

Novinari su se zanimali i za napredak obnove ratom porušenih i stradalih crkava u Zadarskoj nadbiskupiji, koja - kako reče Nadbiskup - polako ipak ide naprijed. Konferencija je završena u 13 sati.

L. M.

DRUGA SJEDNICA PASTORALNOG VIJEĆA NADBISKUPIJE

Drugi susret članova Pastoralnog vijeća Zadarske nadbiskupije održan je 10. prosinca 1997. godine, u Nadbiskupskom domu, pod predsjedanjem o. Nadbiskupa. Središnja tema bila je: *Godina Duha Svetoga - Godina duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji*. Naglasak je stavljen na to da je vrlo važno kako Crkva živi

predano Evangelje. Pitanje koje je najčešće praktično svakog sudionika je što ova mjesna Crkva čini na polju duhovnih zvanja. Kroz diskusiju se pokazalo da je prvo i osnovno moliti Gospodina - Gospodara žetve. Konkretno treba svjedočiti da nas je Bog zahvatio i da smo doista sretni ljudi.

Don Rade Pincić

PROSLAVA BEZGREŠNE U SJEMENIŠTU "ZMAJEVIĆ"

U nedjelju, 7. prosinca, u nadbiskupskom sjemeništu "Zmajević" u Zadru održana je svečana akademija povodom blagdana Bezgrešnog Začeća Marijina, naslovnika sjemenišne kapelice, koji se tradicionalno slavi i kao Dan sjemeništa. Nakon pozdravne riječi ravnatelja don Jose Kokića, sjemeništari su izveli dramu: *Čežnja jednog mladog srca* - autora

I. Zirduma. Nakon izvedbe održan je i zajednički domjenak. Akademiji je bio nazočan i mons. Ivan Prenda, nadbiskup, koji je na sam blagdan Bezgrešne, 8. prosinca, u kapelici Sjemeništa, zajedno sa svećenicima koji djeluju u Sjemeništu, predvodio svečanu koncelebriranu Euharistiju.

L M

zna potreba profesora i studenata kojem bi poslužila obnovljena crkva sv. Dimitrija, a koja tvori sastavni dio tog kompleksa.

Nadbiskup Prenda pozdravio je sve pozitivne inicijative novoimenovanog vodstva Fakulteta i izrazio svoju punu podršku njihovu interesu i nastojanju da se život, rad i prisutnost Filozofskog fakulteta u Zadru podigne na što je moguće višu razinu. Zadar ima stoljetnu akademsku tradiciju i prebogatu kulturnu, umjetničku, pa i znanstvenu baštinu, i od životnog je značaja za grad Zadar da se ona čuva i stalno unaprjeđuje,

istaknuo je Nadbiskup. Također, Nadbiskup drži da će svi relevantni faktori na području našeg Grada i naše Županije imati puno razumijevanje za potrebe Filozofskog fakulteta i zajednički poraditi na tome da ova ustanova u svakom pogledu postigne razinu suvremene, europske i svjetskoj razini primjerene visoko-školske ustanove. To je u akademskom duhu povijesti grada Zadra i u tome će Zadarska nadbiskupija uvijek sudjelovati svojom podrškom.

Ljubo Marijan

NADBISKUPOVA KONFERENCIJA ZA TISAK U POVODU PROGLAŠENJA GODINE DUHOVNIH ZVANJA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

U petak, 28. studenoga 1997. godine, mons. Ivan Prenda, nadbiskup zadarski, u prostorijama Nadbiskupskog doma u Zadru sazvao je konferenciju za tisak za sve lokalne medije i dopisništva na zadarskom području, u povodu nastupajuće II. predjubilarne godine - Godine Duha Svetoga, kao i Godine duhovnih zvanja u Zadarskoj nadbiskupiji. Konferenciju je otvorio don Zdenko Milić, povjerenik Zadarske nadbiskupije za sredstva javnog priopćavanja, koji je u uvodu istaknuo kako se predjubilejska priprema u Zadarskoj nadbiskupiji, nakon Godine Isusa Krista, nastavlja kroz novu crkvenu godinu, s početkom I. nedjelje Došašća, kada će nadbiskup Ivan Prenda proglašiti početak Godine Duha Svetoga u Zadarskoj nadbiskupiji. Ova, II. predjubilejska godina, u Zadarskoj nadbiskupiji ima i svoju specifičnost na razini zadarske Crkve, jer će biti ujedno proglašena i Godinom duhovnih zvanja za Zadarsku nadbiskupiju.

"Sudjelujući s cijelom Crkvom u pripremi i proslavi Velikog jubileja 2000., proslavit ćemo drugu predjubilejsku godinu - Godinu Duha Svetoga molitvom, razmišljanjem i produbljivanjem svijesti o ulozi i prisutnosti Duha Svetoga u našem kršćanskem životu, kao i o bilježu Duha Svetoga kojega smo svi na krštenju i potvrdi-

primili", kazao je u uvodu o. Nadbiskup. "Naša pastoralna i sva druga duhovna aktivnost u Zadarskoj nadbiskupiji, usmjerit će se tijekom Godine Duha Svetoga i na jedno posebno područje djelovanja Duha Svetoga, a to su duhovna zvanja. Molit ćemo, razmatrati i pastoralno djelovati u pravcu poticanja svih vjernika, redovnika i svećenika u našoj Nadbiskupiji da mole i rade za porast zvanja kako bi zadarska Crkva ušla u novo tisućljeće bogatija i snažnija u tom pogledu", pojasnio je Nadbiskup. S tim ciljem Nadbiskup je uputio i posebna pisma zadarskoj Crkvi, posebno svim vjernicima, posebno mlađima, te svećenicima, u kojima poziva na odgovorno i zauzeto produbljenje krsne vjere i svijesti o zajedničkoj odgovornosti svih za duhovna zvanja u Crkvi. "Zvanja su uvijek djelo Duha Svetoga, ali i Crkve koja je pozvana s Duhom Božjim suradivati na tome. Zato se Crkva moli za duhovna zvanja i produbljuje svijest o svojoj odgovornosti pred Bogom i poviješću da se djelo Isusa Krista nastavi" - reče Nadbiskup. Nazočnim novinarima predana su pisma upućena od Nadbiskupa zadarskoj Crkvi, zatim statistički podaci o broju svećenika, redovnika i svećeničkih kandidata Zadarske nadbiskupije, te po jedan primjerak Papinog apostolskog pisma TERTIO MILLENIO ADVENTENTE (Nadolaskom tre-

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

POSLANICA KARDINALA FRANJE KUHARIĆA ZA ISELJENIČKI DAN 1997.

S KRISTOM U TREĆE TISUĆLJEĆE NA SVOJIM OGNJIŠTIMA I U SVOJIM SVETIŠTIMA

Dragi hrvatski katolici u iseljeništvu i u domovini!

Drago mi je što se vama i svima koji se širom svijeta zauzimaju za hrvatsku inozemnu pastvu mogu obratiti prigodom ovogodišnjeg Iseljeničkog dana nakon što sam vas gotovo tri desetljeća obilazio i hrabrio kao zagrebački nadbiskup i predsjednik naše biskupske konferencije. Došlo je vrijeme moga odlaska u mirovinu, ali u mojoj srcu i u mojoj misli zauvijek ostajete svi vi, sva pitanja, muke i nade hrvatskog iseljeništva. Zahvalan sam biskupu Peri Sudaru, predsjedniku zajedničkog Vijeća za inozemnu pastvu katoličkih biskupske konferencije u Republici Hrvatskoj i Republici Bosni i Hercegovini, i prelatu Vladimиру Stankoviću, ravnatelju dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, koji su me pozvali da vam se ovako obratim.

Pred očima su mi svi susreti s vama u hrvatskim katoličkim zajednicama, centrima, župama i misijama na obalama svih oceana i gotovo na svim kontinentima. To sustavno povezivanje Hrvata rasutih po cijelome svijetu bilo je jedno od velikih zadaća Crkve koja je ukorijenjena u hrvatsko nacionalno biće i koja hrvatskim jezikom Boga slavi i naviješta Isusa Krista.

Komunistički režim, koji je bio nesklon Crkvi i težnjama hrvatskog naroda za punom slobodom, kada nam više nije mogao zabranjivati takva putovanja, svuda nam je postavljao zamke među kojima smo morali razborito broditi da bismo vjerno ispunili svoje pastoralno poslanje ne dopuštajući da se prekine vaša veza s domovinom niti da se u tuđini izgubite kao ljudi bez imena i korijena. Zahvaljujući Božjoj Providnosti i vašem neiskorjenjivu bogoljublju i rodoljublju, u svemu smo se tome snazili, ni pred kim se nismo zatajili, govorili smo jasno i načelno

potvrđujući neporeciva načela vjere i čudoređa te uključujući u ta načela i vrijednost nacionalne baštine, nacionalne svijesti i kulture, povijesti i suvremenih prilika. Ljubav i gostoprимstvo kojima su naši svećenici, časne sestre, suradnici i vjernici dočekivali i primali, rušili su sve predrasude, otapali humor i poticali ustrajnost u naporima, pa smo s očitim Božjim blagoslovom obavljali zadaću koju nam je božanska Providnost namijenila. Tako sam u nizu zagrebačkih nadbiskupa postao najveći putnik po svijetu, ali to nipošto nije bio turizam, nego izvršavanje crkvenog poslanja. Nije bilo uzalud. Tolike stotine tisuća iseljenih i raseljenih Hrvata zaista se nisu izgubili, nisu se bezimeno utopili u tude sredine, nego su velikim dijelom sačuvali svoju katoličku vjeru, svoj nacionalni ponos, bogate vrijednosti crkvene i nacionalne baštine.

Po tim su vas vrijednostima stranci više prepoznавали i cijenili, priznavajući da upravo tako obogaćujute i njihove nacionalne i uljudbene baštine. Koliko ste - zahvaljujući neumornom djelovanju Crkve iz domovine u velikodušnoj suradnji mnogih katoličkih crkvenih ustanova u zemljama u koje ste doselili - ostali povezani među sobom, i zauzeti za domovinu, posebno se pokazalo u teškim godinama Domovinskog rata. Bez vaše pomoći, bez vašega mudrog i sustavnog zauzimanja i za osamostaljenje i opstanak naših država - Republike Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske - bez gotovo neiscrpive materijalne pomoći kojom ste domovini liječili rane i hranili mnoštva izbjeglih, prognanih i ugroženih Hrvata, teško je zamisliti da bismo izdržali agresiju koja je toliko toga razorila i uništila na području Hrvatske kao i Bosne i Hercegovine. Trebalо bi za buduća pokoljenja sačuvati sve podatke i napisati pravu povijest velikoga pothvata Crkve u Hrvata za hrvatsko iseljeništvo i

velikog pothvata hrvatskog iseljeništva za hrvatsku slobodu.

Pišem vam svima koji hrvatskim jezikom Boga slavite, bez obzira potječete li iz Republike Hrvatske ili Republike Bosne i Hercegovine, kao i vama koji ste širom svijeta rođeni od roditelja toga podrijetla. Dobro je što su obje naše biskupske konferencije ujedinile skrò za hrvatsku inozemnu pastvu, tako da se hrvatski katoliči širom svijeta ne dijele po domovnicama i putovnicama, nego sjedinjuju vjerom i domoljubljem. Hrvatska inozemna pastva na taj način okuplja sve katolike hrvatskoga jezika. Mi biskupi obiju naših biskupske konferencije duboko smo toga svog predanja svjesni. I Papa Ivan Pavao II. koji je u rujnu 1994. došao u Zagreb željan Sarajeva i koji je u travnju 1997. uspio doći i u Sarajevo, pokazao nam je da želi naše zajedništvo. Imenujući dvojicu hrvatskih kardinala, jednoga u Zagrebu a drugoga u Sarajevu, očito je htio učvrstiti, upravo ustožeriti, Crkvu u Hrvata u hrvatskom narodu i državama u kojima Crkva više od tisućljeća djeluje i živi. Došao nas je poduprijeti u nastojanju da ne napuštamo svoja ognjišta ni ondje gdje smo najugroženiji, da obnovimo sve što je mržnja porušila, da se vratimo otkud smo bili protjerani, da, koliko god to bilo teško, svladamo mržnju i osvetu, ali da se ni od koga ne damo iskorijeniti. Ti veliki zadaci Crkve na starom tlu i dalje uvelike ovise o razumijevanju i složnom zauzimanju mnogobrojnih Hrvata koji se još nisu vratili i od kojih će zacijelo mnogi ostati živjeti u novim prebivalištima. Zato ne dajte da se gase hrvatski katolički centri, župe i misije izvan domovine, okupljajte se u njima, u njih dovodite i svoje potomke, da se od malena zadoje katoličkom vjernošću i zdravim rodoljubljem.

Mnogi se sjećate koliko sam vam puta na velikim skupovima od Vancouvera do Sydneya, od Johannesburga do Stockholma ponovio Matoshev u riječi: "Dok je srca bit će i Kroacije". Srce znači: čista savjest, kršćanski život, ljubav prema Bogu i čovjeku! Srce znači dobrotu koja isključuje svaku mržnju i neslogu. Papa nam je u Sarajevu među ostalim rekao: "Prvi zadatak koji vas očekuje u ovom mučnom hodu jest liječnje srdaca izmučenih bolju i katkada ranjenih osjećaja mržnje i osvete." Ako bismo dopustili da nas tuđinska mržnja tako otruje da i mi postanemo ljudi bez srca, bez slove, pravednosti i ljuba-

vi, kakvu bi budućnost imala Hrvatska; kakvu bi budućnost imali Hrvati u Bosni i Hercegovini? Upravo na svojim pohodima u Sarajevu i u Zagrebu Ivan Pavao II. svjesno se je trudio pozvati nas da sačuvamo veliko katoličko i hrvatsko srce. Osobito je u Sarajevu govorio protiv mržnje, protiv nasilnog preseljavanja, protiv stvaranja etnički čistih prostora, za očuvanje prava, političkog, nacionalnog, kulturnog i vjerskog identiteta svakoga naroda i svake etničke skupine. Papa je uvjeren da naše zemlje, osobito Bosna i Hercegovina, trebaju biti "po svojoj složenoj raznolikosti znak i svjetlo za čitavu Europu i za cijeli svijet". Sve nas je pozvao vjerovati u suživot u punoj slobodi različitih vjerskih zajednica, naroda i kultura i zauzimati se za pomirenje. "Neka više nikada ne bude rata, neka više nikada ne bude mržnje i nesnošljivosti!" - uskliknuo je Papa u Sarajevu. Onima pak koji teško vjeruju u mir on je poručio: "Nada se nikada ne smije ugasiti unatoč činjenici da postoje teškoće, prepreke, otpori! Bog ne napušta mirotvorce!" A kardinal Vinko Puljić je onđe pred Papom pozvao sve vjernike hrvatskoga jezika geslom: "S Kristom u treće tisućljeće na svojim ognjištima i u svojim svetištima!" Svi vi vjernici hrvatskoga jezika i svi prijatelji hrvatske katoličke baštine, gdje god se nalazili, budite srcem na svojim ognjištima i u svojim svetištima. Vaša će srca ponovno zapaliti ugasla ognjišta i podignuti porušena svetišta.

Stavljam vas pod zaštitu Majke Božje koju častimo u tolikim našim svetištima - Gospe Kondžilske, Bištričke, Trsatske, Sinjske, Aljmaške, Širokobriješke, Olovskie, Tekijske - Gospe svih svetišta u koja se širom svijeta okupljate - Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta. Ona neka vas u svijetu čuva, ona vas u domovini čeka.

Svima vam zahvaljujem za gostoljubje, srdačnost i dobrotu kojom ste prihvaćali mene i druge biskupe i svećenike iz domovine i sve vas zajedno sa svim biskupima Crkve hrvatskoga jezika pozdravljam i blagoslovim, želeći svima sretan Božić i blagoslovljenu 1998. godinu.

*Franjo kard. Kuharić,
umirovljeni zagrebački nadbiskup*

Što se mene tiče, nikad nisam ni pomislio ni poželio nikakvu nagradu. Nagradom Majke Opatice samostana koludrica benediktinki Svetе Marije u Zadru, u godini kad je opet Stalna izložba crkvene umjetnosti zasjala novom ljetopisom, i mojom nagradom, vrednovan je višestoljetni doprinos Nadbiskupije zadarske i njezina samostana svete Marije svome Gradu. Nama je nadalje predano služiti svome Gradu.

Sa svima nagrađenima i svima ovdje nazočnim radujemo se svakome učinjenu djelu na dobrobit našega Grada. I sve što se dobro čini, treba javno priznati i podržati. Ali isto tako ono što nije učinjeno, ili se nije moglo izvršiti, ili je nehatom propušteno, treba imati hrabrosti priznati i čim prije ispraviti. To je služba Istini!

U ljubavi za svoj Grad, koju ste u meni prepoznali, slobodan sam spomenuti sljedeće:

1. Dan Grada i blagdan sv. Krševana imaju u Zadru višestoljetno medusobno uporište. Živo želim da Dan Grada postane i Blagdan svih gradana Zadra. On to sada nije.

2. Gradu Zadru veoma želim reprezentativnu Zračnu luku, zračnu luku dostoju Hrvatske i Europe, dostoju grada Zadra, geografskog, političkog, kulturnog, gospodarsko-turističkog središta ovoga područja.

3. Suvremenim Zadar, s obzirom na sveučilište, Grad prvoga sveučilišta u Hrvatskoj, ne smije ostati ispod razine srednjovjekovnoga Zadra. Sveučilište u Zadru trebaju, u novoj suradnji, konkretnim, obostranim postupcima, pripremiti grad Zadar i Filozofski fakultet u Zadru. Prvi ključ sveučilišta u Zadru jest u gradu Zadru!

4. Cijelim srcem blagoslivljam socijalni program poglavarstva grada Zadra na dobrobit svih zaposlenih i nezaposlenih, svih ranjenika i svih žrtava nametnutoga nam Domovinskog rata, svih umirovljenika, da nam naš Zadar bude grad socijalnog mira, zadovoljstva i razvijta.

Blagoslovi, Bože, Zadar!

SUSRET NADBISKUPA IVANA PRENĐE S PREDSTAVNICIMA ZADARSKOG FILOZOFSKOG FAKULTETA

U četvrtak, 27. studenoga 1997. godine, mons. Ivan Prendić, nadbiskup zadarski, primio je predstavnike Filozofskog fakulteta u Zadru, dekana dr. Pavla Mikića, te prodekanu dr. Damira Magaša, dr. Stipu Grgasa i dr. Antu Uglešića. Susretu je bio nazočan i prof. Livio Marijan, Nadbiskupov tajnik.

Povod za susret bio je planiranje uređenja fakultetskog kompleksa, unutar kojega se nalazi i crkva sv. Dimitrija, kapela nekadašnjeg liceja, koja se trenutno nalazi u vrlo lošem stanju. Nadbiskup se složio s predstavnicima Fakulteta da crkvu sv. Dimitrija treba što skorije urediti i vratiti prvotnoj funkciji akademiske crkve. Novoimenovano vodstvo zadarskog Filozofskog fakulteta upoznalo je Nadbiskupa o trenutnom stanju i poteškoćama na toj visokoj znanstvenoj ustanovi, kao i o programima i planovima za

budućnost. Dekan Pavao Mikić iznio je želju novoimenovanog vodstva za podizanjem razine kvalitete rada i života, kako nastavnog kadra, tako i studenata, što u mnogočemu ovisi i o stvaranju pozitivnijeg i konstruktivnijeg odnosa i profesora i studenata prema fakultetu, ali i drugih relevantnih faktora u samom gradu Zadru. Nаглашена je potreba uređenja fakultetskog kompleksa s pripadajućim zgradama, kako bi zadarski Filozofski fakultet doista dobio doličan "campus". Tu se osobito ističe sadašnja zgrada u kojoj je smješten Dom mladeži koja bi uvelike pridonijela rješavanju problema nedostatka adekvatnog prostora za rad Fakulteta i za sve aktivnosti koje jedna visoka školska ustanova treba imati: prostorije za raznovrstan kulturno-umjetnički život, prostor za studentski radio i druge aktivnosti. Tu svakako spada i duhovno-religio-

Zadra, započela izgradnja četrdesetak stanova kojima će djelomično biti riješeni stambeni problemi socijalno najugroženijih kategorija građana... Bitno je naglasiti da su Zadar i Zadarska županija značajno zastupljeni u prijedlogu državnog proračuna za 1998. godinu. Predviđena su sredstva za dovršenje obnove zadarske zračne luke, čime će se otkloniti sadašnja absurdna situacija... I na kraju, citirat ću meni tako dragog pjesnika Joju Ricova: 'Neka živi u vječnosti najmili nam grad, grad iluzije, kameni brod usidren u bistrim vodama Kornata, vjenac otoka i škaja, razbacanih pred licem Velebita, zidina suncem obasjanog hrvatskog Jadrana, u nedogledne naraštaje svih Hrvata!'"

Prof. Radovan Dunatov, dogradonačelnik Zadra, pročitao je odluku Odbora za dodjelu javnih priznanja Grada Zadra za 1997. godinu kojom se, kao prvi među nagrađenima nagradom Grada Zadra za životno djelo nagrađuje mons. Marijan Oblak, nadbiskup zadarski u miru, promicatelj kršćanske, katoličke i domoljubne svijesti, zagovaratelj misli "Bogoljubije i

domoljublje idu zajedno". Nagrade Grada Zadra dobili su još dr. Milan Vladović, odvjetnik u mirovini, zatim tvrtka "Gramat" d.d. Zadar, Glazbena škola "Blagoje Bersa" i Pomorska škola u Zadru. Grb grada Zadra dodijeljen je Aktivu dobrovoljnih darovatelja krvi Matrice Zadrana, a odlukom gradonačelnika Kalmete i Benediktinskom samostanu sv. Marije u Zadru, za neprocjenjive zasluge u čuvanju sakralnog kulturno-povijesnog blaga Zadra.

Nakon dodjele priznanja, mons. Oblak, u ime svih nagrađenih, održao je zahvalno slovo naglašavajući da su dodijeljene nagrade vrednovanje naših ustanova i svih njihovih djelatnika i još veća obveza da svoj grad volimo i prema svome znanju i poslanju služimo, jer, htjeli mi ili ne htjeli, "klima - politička, društvena, sportska, zabavna, gospodarska i socijalna s čovjekovim pravima je u suodnosu i u srazmjeru s vjerom, moralom, duhom i kulturom u našem Zadru!"

Frane Baričić

MONS. MARIJANU OBLAKU NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO

U nedjelju, 23. studenoga, na konferenciji za tisak Odbora Gradskog vijeća za dodjelu javnih priznanja grada Zadra, objavljena je vijest da je Nagrada grada Zadra za životno djelo dodijeljena mons. Marijanu Oblaku, umirovljenom zadarskom nadbiskupu. Vijest o tome, kao i dio obrazloženja donijeli smo u prošlom broju Vjesnika. Donosimo ovdje zahvalno slovo mons. Marijana Oblaka koje je u ime svih nagrađenih i u svoje osobno izrekao na dodjeli priznanja, 24. studenoga 1997. godine, u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru, na svečanoj sjednici Gradskoga vijeća.

*Poštovani gospodine Gradonačelnice!
Poštovano Gradsko vijeće i Poglavarstvo
grada Zadra!
Poštovani Članovi Odbora za dodjelu javnih priznanja!*

U ime svih nagrađenih u prigodi ovogodišnjeg Dana Grada i blagdana sv. Krševana, njegova nebeskog zaštitnika, naša Vam iskrena hvala. Ovogodišnjom nagradom grada Zadra zaustavili ste se na različitosti osoba i ustanova, koji su po ocjeni Odbora, ugradivali sebe u nizu godina, ne uvijek lakin i sunčanih, u duhovno-

kulturni i društveno-gospodarski boljitet našega Grada. Nagrada koju ste nam udijelili je vrednovanje naših ustanova i svih njihovih djelatnika. Stoga zahvaljujemo ne samo u svoje ime, nego i u ime Ustanova koje predstavljamo. Nagrada je nama nagrađenima još veća obveza da svoj Grad volimo i prema svome zvanju i poslanju mu služimo. Htjeli mi ili ne htjeli, klima politička, društvena, sportska, zabavna, gospodarska i socijalna s čovjekovim pravima u suodnosu i u srazmjeru je s vjerom, moralom, duhom i kulturom u našem Zadru.

PORUKA PREDSJEDNIKA VIJEĆA HBK I BK BiH ZA ISELJENIKE, MONS. PERE SUDARA ZA ISELJENIČKI DAN

Draga braćo i sestre u Isusu Kristu po njegovu Duhu.

I ove godine kao najtežeg oblika rastanka, Sveti Otac poziva cijelu Crkvu da razmišlja o činjenici iseljeništva, potičući je na molitvu za one koji su zbog najrazličitijih razloga morali poći od svoga doma i iz svoje domovine. Slušajući Svetog Oca i osluškujući bilo Crkve i naroda, Vijeće HBK i BK BiH za iseljenike želi i ove godine na taj dan na poseban način biti sa vama vama, braćo i sestre, koji ste pošli ili rastjerani diljem svijeta. Svjesni važnosti veza i povezanosti, zajedništva i uzajamnosti iseljeničke Crkve i Crkve u domovini, ovaj poziv na molitvu upućujemo i vama, braćo i sestre u Domovini.

U ime svih vas do kojih će naša ovogodišnja poruka doprijeti zahvaljujem uzoritom gospodinu kardinalu Franji Kuhariću za poslanicu

koju nam upućuje ove godine. Zahvalni za sve što je tijekom svog biskupskog služenja Bogu i narodu činio da ohrabri Hrvate u iseljeništvu, zamolili smo ga da nam ovom prigodom, tko zna po koji put, uputi svoju poruku. Otvorimo joj srca i dušu svjesni da je izšla iz duha i srca čovjeka koji je hrabro stajao na braniku Crkve u Hrvata u teškim i odlučujućim vremenima.

Uz želju i molitvu da Duh Sveti vodi i nadahnjuje sve naše misli i djela upućujući nas u svu istinu o Bogu i čovjeku, o Crkvi i narodu kojima pripadamo - sve vas iskreno pozdravljam.

*Pero Sudar,
pomoćni biskup vrhbosanski,
predsjednik Vijeća za iseljenike
HBK i BK BiH*

PORUKA BISKUPA HBK ZA DAN ŽIVOTA - 1. VELJAČE 1998.

1. Katolička Crkva u Hrvatskoj već treći put slavi Dan života. Ovogodišnja proslava odvija se u pripremi za Veliki jubilej, u godini posvećenoj osobi Duha Svetoga. Crkva je prvi vjekova, u živoj svijesti o prisutnosti i djelovanju Duha Svetoga u povijesti spasenja, isповijedala da "vjeruje u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca". Tu istu vjeru isповijedamo i mi danas i u toj vjeri slavimo Dan života.

Kad je Bog stvarao nebo i zemlju, "Duh Božji lebdio je nad vodama" (Post 1, 2). On je bio ona životvorna snaga koja je na početku stvaranja uspostavljala red: "Gospodnjom su riječju nebesa sazdana i dahom usta njegovih sva vojska njihova" (Ps 33, 6). Taj duh je ozivio čovjeka i "čovjek postade živa duša" (Post 2, 7). Od daha Božjega, od Duha Životvorca dolazi život na zemlji, kao što moli starozavjetni poboznik: "Ako dah im oduzmeš, ugibaju i opet se u

prah vraćaju. Pošalješ li dah svoj, opet nastaju i tako obnavljaš lice zemlje" (Ps 104, 29). Duh Sveti je po Izajjinom navještaju darovan i Mesiji kako bi izvršio djelo spasenja. A kad nadođe punina vremena Sin Božji utjelovi se po Duhu Svetom. Puninom Duha Svetog Isus je pomazan na Jordanu kad se objavio svijetu kao Mesija, a u Nazaretu on je prisutnima potvrdio da su se na njemu ispunile riječi proroka Izajie: "Duh Gospodnji na meni je. On me posla proglašiti sužnja oslobodenje, na slobodu pustiti potlačene" (Lk 4, 18). Ona snaga, koja je iz njega izlazila i sve ozdravljala i mrtve u život vraćala, bila je snaga Duha Svetoga. Istu snagu Isus je obećao i i svojoj Crkvi kad je rekao da će poslati Duha istine I Duha Branitelja, da "on njegovo djelo dovrši i izvrši svako posvećenje" (IV. euharistija molitva). I doista, na dan Pedesetnice sila

Duha Svetoga sišla je nad apostole i prisutne u dvorani Posljednje večere.

2. Duh Božji je bio ona životvorna snaga koja je apostole ospособila za ostvarenje Božjeg kraljevstva na zemlji. Ponesena duhom Životvorcem crkvena je zajednica od prvih svojih početaka naviještala Život i bila na strani života. Kao duša Crkve Duh Sveti je nositelj neuništive nade. On je i svjedok da je pobijeden knez ovoga svijeta, da su pobijedeni grijeh i smrt. Mi kršćani, obilježeni i potvrđeni Duhom Svetim, pozvani smo da svakom čovjeku svjedočimo nadu života. Usprkos grijehu, posrtajima, progostvima, neshvaćanjima, boli, patnji i smrti, Crkva vodi ljudе u zajedništvo Presvetog trojstva u snazi Duha Svetoga.

Na žalost, povijest spasenja nam svjedoči da je "čudesni silazak Duha Svetoga" naišao i na otpor i odbijanje u ljudskoj stvarnosti, upravo onako kako je i nagovjestio starac Šimun kad je ponukan Duhom u hramu izjavio: "Ovaj je postavljen na propast i uzdignuće mnogima i za znak osporavan" (Lk 2, 27). Papa Ivan Pavao II. upozorio je da se u naše vrijeme taj otpor Duhu Svetom najviše odražava u teoretskom i praktičnom materijalizmu. Materijalizam, naime, teoretski i praktično isključuje iz povijesti prisutnosti i djelovanje Boga - Duha, a u svim svojim oblicima prihvata smrt kao konačni i jedini svršetak egzistencije. Nikakvo onda čudo što su u ovom našem materijaliziranom svijetu na pozornici suvremene civilizacije znakovi i pokazatelji smrti postali osobito prisutni i učestali. Legalizacija pobačaja i eutanazije, terorizam i ratovi, ubojstva i samoubojstva djelomična su slika takve kulture smrti. Stoga se Ivan Pavao II. i pita u svojoj enciklici o Duhu Svetom: "Ne diže li se iz tih tamnih strana materijalizma novi zov za Duhom Životvorcem?" (br. 57).

3. Vjernike Hrvatske koji isповijedaju vjeru u Gospodina i Životvorca, kao i sve ljudе dobre volje zabrinjava činjenica da je u Hrvatskoj još uvijek na snazi "Zakon o zdravstvenim mjerama..." iz 1978. godine. Taj se Zakon izravno protivi Ustavu koji u 21. čl. veli: "Svako ljudsko biće ima pravo na život." Ustavom je, dakle, zajamčena nepovrednost ljudskog bića, a Zakon iz vremena marksističke ideologije u suprotnosti je s odredbama Ustava. Stoga smo i mi katolički biskupi već u svibnju 1992. godine podnijeli

zahtjev Hrvatskom saboru da se taj zakon dokine i zamijeni novim, jer je on "izraz materijalističkog poimanja čovjeka i zbog toga posve krivo shvaćenog ljudskog života, čovjekove osobe i ljudske seksualnosti". Primjenom tog zakona krši se, naime, temeljna Božja zapovijed o zaštiti života: "Ne ubij!", a liječnici niječu zakletvu i najplementiji poziv da čuvaju ljudski život. Muž i žena, čijoj je ljubavi Stvoritelj povjerio brigu o životu, doživljavaju poraz svoje ljubavi. A porażena je i država koja se odriče osnovnog i svetog prava da zaštićuje ljudski život, kako veli Ivan Pavao II. (*Evangelizirati "sekulariziranu" Europu*).

Obraćamo vam se ovom porukom na Dan života, u godini Duha Svetoga - Gospodina i Životvorca. Pozivamo vas da u ime vjernosti svojoj kršćanskoj savjesti, odgojenoj po Božjem zakonu i nadahnuću duha Životvorca, budete vjerni svjedoci "civilizacije ljubavi" i promicatelji "kulture života". (Kao djeca svjetlosti hodite i tražite ono što je milo Gospodinu" (Ef 5, 8). Vašu odgovornost ne može preuzeti nikakav građanski zakon, niti ikakvo društvo, jer "za djela, koja svatko osobno izvršava postoji moralna odgovornost kojoj nitko ne može izbjegći i prema kojoj će sam Bog svakoga suditi" (Evangelije života br. 74). A time što smo vjerni savjesti, mi se kršćani povezujemo s ostalim ljudima u traženju istine i istinskom rješavanju tolikih moralnih problema koji nastaju u životu pojedinaca i u životu društva (usp. GS 16).

Pitanje života, njegove obrane i promicanja nije ograničeno samo na kršćane. Ono pripada svakoj ljudskoj savjesti koja teži za istinom i kojoj je stalo do budućnosti i sudsbine naroda i čovječanstva. Stoga djelovati u korist života znači doprinositi obnovi društva u izgradnji općeg dobra. A opće dobro nemoguće je graditi bez priznavanja prava na život na kojem se temelje i razvijaju sva druga neotudiva prava ljudskog bića. "Samo poštivanje života, veli Ivan Pavao II., (može utemeljiti i jamčiti dragocjena dobra društva kao što su demokracija i mir" (Evangelije života br. 101). Živo se nadamo i na tu nakanu molimo, da mlada hrvatska demokracija ugraditi u svoje zakone ova neotudiva prava ljudskog bića i da se opredijeli za "kulturu života".

Slaveći dan života u godini Duha Svetoga utječemo se njemu koji potpomaže našu nemoć (Rim 8, 26). Usrdno i žarko molimo: "Dođi Duše Presveti, sa neba nas posjeti, zrakom svoje

PROSLAVA BLAGDANA SV. KRŠEVANA I DANA GRADA ZADRA

Nizom kulturnih i športskih priredbi, u vremenu od 15. do 25. studenoga 1997. godine proslavljen je Dan grada Zadra. Posebno svečano bilo je 24. studenoga, kada je uz brojno sudjelovanje vjernika Zadra proslavljen blagdan sv. Krševana, zaštitnika grada Zadra.

U nedjelju, 23. studenoga, u 18 sati, u crkvi sv. Krševana održana je svečana Večernja sa službom svjetla. Predvodio je mons. Ivan Prenda, nadbiskup, a pjevali su Katedralni zbor i Župni pjevački zbor "Vicko Zmajević" iz župe Gospe Loretske u Arbanasima. Gospodin Nadbiskup je u svojoj homiliji među ostalim kazao: "Tisuću je već godina da se na ovom mjestu slavi Bog. Na ovom mjestu je već 986. godine obnovljen benediktinski samostan sv. Krševana. Benediktinski su monasi bili molitvena duša ovoga grada. Ta molitvena pjesma ne prestaje na usnama koludrica benediktinki za naš Zadar... Krševan je prepoznao dar života u mučeništvu. Može li mržnja zaustaviti život? Ili nevolja, tjeskoba, progostvo, glad, golotinja, pogibao, mač? Sve su to bila sredstva kojima se kroz svu povijest Crkve, sve donedavna, pokušalo rastaviti kršćane od ljubavi Kristove. Ništa od toga nije zaustavilo rimskog časnika Krševana, kršćanina, da u mučeničkoj smrti potvrdi život, da na oštricu maču mržnje izyjesi zastavu ljubavi, jer pobijedi u Onome koji nas uzlubi... I što, Zadrani? Što, vjernici ovoga grada? Kitimo li se samo njegovim znamenjem? Imamo li što od njegova duha i vjernosti?... Je li naša vjera za jednokratnu upotrebu, od blagdana do blagdana ili je nešto više za nas? ... Sveti Krševan je izazov i poziv svima nama: biskupu, svećenicima, redovnicima i redovnicama, gradskim potestatima, Poglavarstvu, dočasnicima i časnicima, podanicima - gradanstvu i državnoj vlasti, izvršnoj, sudskoj i zakonodavnoj. Baš svima. Svi smo mi baštinici i sinovi Crkve koja ovdje već 14. stoljeće isповijeda Krista svojim vladarom, svojom stjenom i jarcem svoga trajanja usprkos olujama vremena. Neka se ponos pretvoriti u vjernost! Neka nas časnik sv. Krševan utvrdi u vjeri Evandelja i vjeri naših otaca koju nam je živjeti i osvjedočiti danas."

Na sam blagdan sv. Krševana, u pondjeljak, 24. studenoga, središnje svečano misno slavlje u dupkom ispunjenoj crkvi predvodio je

nadbiskup Ivan Prenda. Bogoslužju su prisustvovali predstavnici gradskih vlasti, kulturnih i znanstvenih ustanova, vojske i redarstva. Pjevalo je Središnji gradski crkveni zbor. Nadbiskup je u svojoj propovijedi ocrtao lik rimskog časnika Krševana koji je povjerovao Kristu i svoj život dao za svoje vjersko uvjerenje. Govorio je o sv. Krševanu kao poticaju i nadahnuću našem duhovnom i društvenom radu i životu. "Svima nam se postavlja pitanje. Što nam znaće Evandelje i vjera, te kako svjesno živjeti religioznu poruku i moral, kako ih učiniti djelatnima u svakodnevnoj praksi? Mi, u prijelaznom razdoblju, u neugroženom prostoru potpune slobode, moramo svojoj deklariranoj vjeri dati punu potvrdu u našo svakodnevnoj praksi. Naša se vjera treba potvrditi u služenju čovjeku i društvu u smislu smjernica II. vatikanskog sabora. Radi se o praktičnom življenu vjere na svim društvenim razinama. Strukture društva vazda trebaju korekcije i usavršavanja, pa svatko treba poći od sebe. Svijet se mijenja u sebi, svojim vlastitim radom, molitvom i životom. Vjera se provjerava u praksi, a duhovne vrednote, vjera i moral, trebaju svijetu i našoj Domovini za njihov život i rast."

Istoga dana, u 17 sati, u Hrvatskoj kazališnoj kući u Zadru održana je svečana sjednica Gradskog vijeća Grada Zadra. Sjednicu je otvorio i vodio predsjednik Gradskog vijeća prof. Davor Aras. U svom govoru, toplo pozdravljenom od brojnih nazočnika za koje je ovom prigodom zgrada kazališta bila pretjesna, gradonačelnik Zadra, dipl. ing. Božidar Kalmeta, među ostalim je rekao: "Ovogodišnji blagdan svetog Krševana i Dan grada Zadra doživljavamo u drugaćijem ozračju, ozračju trećeg tisućljeća koje želimo dočekati spremno. Ali ni danas, niti ikada ne smijemo zaboraviti naše sugradane koji su u ovom najtežem povijesnom vremenu svojim životima branili i obranili Zadar i domovinu nam Hrvatsku, koji su za nju dali najviše što su imali - svoje živote. Zato njima i svim sudionicima Domovinskoga rata, koji su na bojišnici s puškom u ruci, i onima koji su na svom radnom mjestu pridonijeli hrvatskoj neovisnosti, i danas želimo reći veliko hvala." Nastavljući svoj govor iznošenjem tolikih velikih uspjeha u protekloj godini, Gradonačelnik je istaknuo: "Ove godine, kao najveći projekt socijalne skrbi grada

u Mississaugi, Generalni vikar je predvodio dvije nedjeljne mise i propovijedao, nakon kojih se susreo s mnogim našim iseljenicima.

Na Sve svete, u subotu, 1. studenoga, mons. Bolobanić se susreo sa svojim Olibljanima koji žive i rade u okolini New Yorka, na njihovo tradicionalnoj "Olipskoj večeri". I tu je bio prikazan zadarski dokumentarac. U nedjelju, 2. studenoga, u američkoj katoličkoj crkvi Presv. Krvi Isusove, u Astoriji, N.Y., Generalni vikar je concelebrirao zajedno s krčkim svećenikom don Antonom Bozanićem koji u ovoj crkvi okuplja naše Hrvate. Poslije mise bio je prireden susret s iseljenicima.

U subotu, 8. studenoga, u Hrvatskom centru u New Yorku, upriličena je svečana večera za iseljenike s područja Zadarske nadbiskupije koji žive u okolini New Yorka. Nakon večere i prikazanog dokumentarnog filma o stradalim crkvama naše Nadbiskupije, održana je akcija prikupljanja dobrovoljnih priloga za obnovu spomenutih crkava. Sutradan, u nedjelju, u hrvatskoj crkvi sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafaela u New Yorku, mons. Bolobanić je predvodio euharistijsko slavlje, zajedno s domaćim župnikom fra Markom Puljićem, i propovijedao. Nakon sv. mise, u Hrvatskom centru upriličen je susret s tamošnjim našim iseljenicima.

U nedjelju, 16. studenoga, Generalni vikar je predvodio euharistijsko slavlje, zajedno s domaćim župnikom don Mirkom Hladnim, u hrvatskoj crkvi sv. Pavla, u Clevelandu, Ohio. Budući da se tih dana održavao u Clevelandu "Hrvatski kongres", nakon mise je prireden svečani ručak za sudionike kongresa i druge naše iseljenike u Hrvatskom domu "Alojzije Stepinac". Uz mnoge ugledne goste, bio je nazočan i dr. Jure Radić, potpredsjednik Vlade RH i ministar obnove i razvijka, kao i hrvatski veleposlanik u Washingtonu, dr. Miomir Žužul. Nazočne su zabavljali gosti pjevači iz našeg Zadra gospoda Mladen Grdović i Bepo Matešić.

Sljedeća postaja bila je Chicago, Illinois, gdje je Generalni vikar posjetio tamošnju Franjevačku kustodiju sv. Obitelji. U subotu, 22. studenoga, u Hrvatskom domu župe sv. Jeronima u Chicagu, priredena je "Zadarska noć" - tradicionalni banquet na kojem je sudjelovalo oko 500

naših iseljenika. I ovdje su nastupili zadarski pjevači Grdović i Matešić. Glavni organizator bio je gosp. Melkior Mašina, predsjednik Hrvatske katoličke zajednice SAD i Kanade (*Croatian Catholic Union of USA and Canada*). I tom prigodom je prikazan film o Zadarskoj nadbiskupiji. U nedjelju, 23. studenoga, u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima Generalni vikar je predvodio misno slavlje zajedno s domaćim župnikom fra Jozom Grubišićem, te se nakon mise susreo s brojnim iseljenicima.

U hrvatskoj župi Presv. Trojstva u Oakville, Ontario (Kanada), koju vodi don Ilija Petković, mons. Bolobanić je predvodio duhovnu obnovu od 25. do 29. studenoga. Sudjelovalo je oko stotinjak naših hrvatskih vjernika. U nedjelju, 30. studenoga, u hrvatskoj crkvi Naše Gospe Kraljice Hrvata u Toronto, Ontario, koju predvodi vlč. Josip Gjuran, Generalni vikar je predvodio dvije mise i propovijedao. Tog dana je u župnoj dvorani priređen svečani ručak te prikazan dokumentarni film o obnovi Zadarske nadbiskupije.

Od 1. do 6. prosinca, u hrvatskoj crkvi sv. Franje Asiškog u Windsoru, Ontario, koju vodi fra Jozo Čuić, mons. Bolobanić održao je vrlo uspješnu duhovnu obnovu na kojoj je sudjelovalo do 200 vjernika. U nedjelju, 7. prosinca, predvodio je dvije nedjeljne mise i propovijedao. Nakon misnih slavlja prireden je svečani ručak i susret u župnoj dvorani. Na ručku su sudjelovali članovi svih crkvenih društava u župi.

U svim svojim govorima i nastupima, mons. Bolobanić je koristio prigodu odati veliko priznanje i zahvalnost našoj "iseljenoj Hrvatskoj" za nemjerljiv doprinos koji su dali u vrijeme Domovinskoga rata. Na svim susretima iseljenici su iskazali svoju spremnost pomoći obnovi postradalih crkava Zadarske nadbiskupije i pokazali geste solidarnosti. Također, živo je poticao naše iseljenike da ostanu otvorena srca i široke ruke kada je u pitanju obnova drage nam domovine Hrvatske. No, ono što najviše mogu učiniti za svoju domovinu je ipak njihov povratak. Domovina ih treba, domovina ih čeka!

Clemens

"milosti" Dodj i okrijepi nas da budemo svjedoci nade i čuvari života. Neka nas u tome pomogne i svojim primjerom potakne Majka novoga Života, naš pouzdani znak nade i utjehe, vjerna Odvjetnica Hrvatske. Po njoj, koja je osjenjena Duhom Svetim začela i rodila Spasitelja, navije-

šta se radost Evangelja života i mir čitavome svijetu.

U Zagrebu, 12. siječnja 1998.

Vasi biskupi

ZADARSKA NADBISKUPIJA

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA U PROSINCU 1997.

**PREDAVANJE MONS. IVANA PRENDE, NADBISKUPA, NA REKOLEKCIJI,
3. PROSINCA 1977. GODINE**

DRUGA PREDJUBILEJSKA GODINA, POSVEĆENA DUHU SVETOM - IZAZOVI I ZADACI NADBISKUPIJI ZADARSKOJ

Sretna je okolnost da se naša mjesecačna svećenička rekolekcija odvija u prvom tjednu nove crkvene godine, na početku II. predjubilejske godine, odlukom Svetoga Oca Ivana Pavla II. proglašene godinom Duha Svetoga. U našoj Nadbiskupiji zadarskoj to je i Godina duhovnih zvanja. Zahvaljujući tome svi smo u potpunoj okrenutosti nadolazećem vremenu cijele jedne godine: Došašće 1997. - Došašće 1998.

Trećina, dakle, predjubilejske priprave je protekla. Godina Isusa Krista bila je u našoj Nadbiskupiji godina nastojanja da osvježimo i ojačamo svoju osobnu vjeru u Krista Gospodina. Ta nas je vjera vodila da s ljubavlju živimo svoje svećeništvo i da ga ulažemo u život Otajstvenog Tijela Kristova - Crkve. Bilo je različitih inicijativa u Nadbiskupiji: duhovnih obnova, jednodnevnih, dvodnevnih, trodnevnih, konferencija, tribina. Najčešće su se obnove povezivale sa slavljenjem Sv. krizme u župama, ili uz pastirski poloh. Mnoga nastojanja bila su usmjerena prema katehizaciji osnovaca i srednjoškolaca. Svatko od nas znade što je činio svojim marom, a što je možda propustio tijekom te godine. Neka je Bog slavljen u svakom nastojanju svakoga našeg svećenika, naših redovnika i redovnica, katehistice i kateheteta, Kristovih vjernika laika. Neka nam Gospodin oprosti za sve ono što je manje dobro bilo, ili za ono što nam je promaklo.

I. GODINA DUHA SVETOGA

"Ono što je iza mene zaboravljam, za budućim prežem" - kaže apostol Pavao. Uzimo, dakle, u predjubilejsko srce, u Godinu pos-

većenu Duhu Svetomu. Ta nam godina, prema Papinu pismu *Tertio millennio adveniente*, želi iznova otkriti njegovu posvetiteljsku prisutnost unutar zajednice Kristovih vjernika i to od početka Crkve:

- utjelovljenje Sina Božjega djelo je Duha Svetoga;
- Duh Sveti je osoba, subjekt i nositelj Božje objave, Božjeg samoobjavljenja;
- ono što se zbilo u punini vremena, zbilo se po Duhu Svetom, i Crkva samo po Duhu Svetomu može probuditi u svom pamćenju.

- Duh Sveti ostvaruje u Crkvi svih vremena i svih mjesta jedinu Objavu koju je Krist donio ljudima čineći je živom i djelotvornom u srcu svakoga čovjeka. "Branitelj, Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas o svemu i dozvati vam u pamet sve što vam ja rekoh" (Iv 14, 26). Crkva se zato ne može pripraviti na zalazu dvotisućljeća "na drugaćiji način" nego u Duhu Svetom.

Zato među primarne zadatke priprave Ju-bileja dolazi: ponovno otkriće prisutnosti i djelovanja Duha. To je djelovanje u Crkvi sakramentalno, posebno po potvrđi. To je djelovanje i po mnogovrsnim darovima, zadacima i službama. "Jedan je Duh, koji na korist Crkve dijeli različite svoje darove po svome bogatstvu i prema potrebama služba" (usp. 1 Kor 12, 1-11). Posebno je Papa spomenuo milost dara Apostola pod čiju vlast Duh podlaže vjernike obdarene karizmom.

U ovoj godini pozvani smo otkriti teološku kreplost na de. Sveti Otac je smatra velikim darom i potrebotom pod dva vida: prvo, kršćanin

VIJESTI I DOGAĐAJI

POHOD MONS. MILIVOJA BOLOBANIĆA, GENERALNOG VIKARA, SAD I KANADI

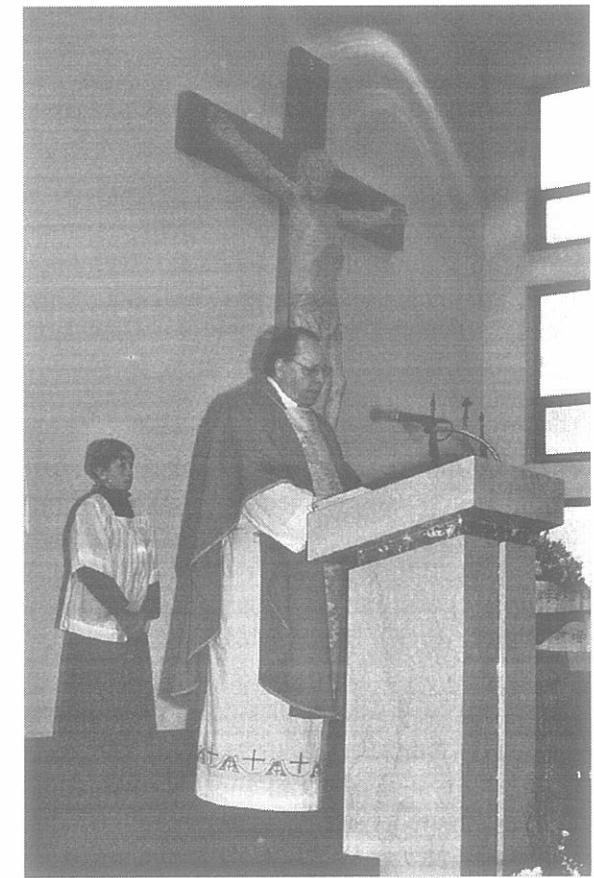
Mons. Milivoj Bolobanić, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, boravio je od 9. listopada do 18. prosinca 1997. godine u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi. Cilj njegova putovanja i obilaska bio je posjet i susret s brojnim iseljenicima koji potječu iz područja Zadarske nadbiskupije, upoznati njihove probleme, zahvaliti im za pomoć koju su iskazali domovini tijekom rata, ohrabriti ih i potaknuti na daljnju pomoć Nadbiskupiji, osobito što se tiče spaljenih i porušenih crkava.

Za taj pohod, Hrvatska televizija - Studio Zadar snimila je petnaestominutni dokumentarni film o porušenim i oštećenim crkvama na području Zadarske nadbiskupije. U sklopu dokumentarca je i poruka nadbiskupa Ivana Prende našim iseljenicima o tijeku obnove Nadbiskupije nakon rata. Film je bio prikazan na svim susretima s našim ljudima, uz popratnu riječ i poticaj Generalnog vikara da se pomogne i dalje.

U subotu, 11. listopada, u Hrvatskom domu u San Pedru, Kalifornija, bila je priredena "Zadarska noć", tradicionalni banquet - riblja večera, na kojoj se okupilo oko 250 iseljenika, uglavnom iz zadarskog kraja. Glavni organizator i duša cijelog skupa i ovog puta je bio preč. don Janko Segarić, župnik hrvatske župe sv. Ante u Los Angelesu i začasni kanonik zadarskog kapitola sv. Stošije. Za vrijeme večere goste je zabavljala naša poznata pjevačica Meri Cetinić. U nedjelju, 12. listopada, mons. Bolobanić je predvodio euharistijsko slavlje i propovijedao u hrvatskoj crkvi sv. Ante u Los Angelesu, te u crkvi Marije - zvijezde mora u San Pedru. U srijedu, 15. listopada, mons. Bolobanić, u pratnji preč. Janka Segarića, posjetio je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Los Angelesu i tom prigodom prisustvovao blagoslovu novih prostorija Konzulata, te se susreo s generalnim konzulom Republike Hrvatske u Los Angelesu, gospodinom dr. Mišom Munivranom. U nedjelju, 19. listopada, Generalni je vikar posjetio

hrvatsku crkvu Uznesenja Marijina u San Joseu, Kalifornija, gdje je predvodio misno slavlje, zajedno s domaćim župnikom fra Dujom Bobanom. Nakon mise bio je prikazan dokumentarni film i upriličen susret s mnogim našim iseljenicima.

U subotu, 25. listopada, u župnoj dvorani župe Hrvatskih mučenika u Mississaugi, Ontario (Kanada), bio je priređen susret-banquet, u organizaciji domaćeg župnika don Ivica Kecerina. Nazočno je bilo oko 250 uzvanika, uglavnom naših zadarskih iseljenika. Program je vrlo uspješno vodio gosp. ing. Josip Šarić sa suprugom Zrinkom. Sutradan, u crkvi Hrvatskih mučenika

Misa u crkvi Hrvatskih mučenika u Mississaugi,
26. 10. 1997.

članova duh samosvladavnja, odricanja, jer bez žrtve se ništa značajno ne može postići. Uz cijenu žrtve postaju svoji gospodari da bi se mogli posve Bogu posvetiti. Euharistija, to je središte kršćanskog života, dakle osobito križara, koji žele obnovu domovine u Kristu. Svaki križar dužan je mjesечно barem jednom se ispovjediti i pričestiti, dakako uz preporuku i mnogo češće, a kad je moguće da budu i svakodnevni pričesnici. Apostolat znači širiti, učvršćivati vjeru Kristovu u dušama, osobito mladim! I to primjerom, zborom, tiskom, molitvom, žrtvom...

Križari održavaju svakog tjedna sastanak svih članova na kojem se drži duhovni nagovor za unapredavanje duhovnog života. Zatim se drži predavanje vjersko-prosvjetne naravi gdje sami članovi nastupaju sa svojim referatima, čita se zapisnik prošlog sastanka, raspravlja o planovima rada koje treba uskoro izvršiti, izvještava se o prošloj djelatnosti, čita se okružnica ako je stigla od centrale iz Zagreba, a i glazbena točka ima svoje mjesto ... Sve je i korisno, i ugodno i lijepo, u društvu plemenite mladosti ... Svake druge godine svaki je član dužan obaviti duhovne vježbe. Križari šire katolički tisak i sudjeluju u radu župne knjižnice. Po potrebi aktivno sudjeluju u liturgijskim slavlјima kao čitači i drugi službenici.

Križari godišnje priređuju nekoliko priredaba. Posebno slave Papin dan unoseći tako po

Činjenica je da je iz križarskih redova u prošlosti osnovano više dobrih katoličkih obitelji, odnosno da je znatan broj duhovnih zvanja izšao iz križarskih bratstava i sestrinstava. U nas Hrvata, nekoliko je naših biskupa rođeno u obiteljima čiji su otac i majka bili u mladosti križari.

Bez svake je sumnje da je dragocjena vrijednost djelovanje križarske organizacije. Tешкоča ima svugdje, pa i u duhovnom staležu, a upravo iz križarskog rada proizlazi obilje dobrih plodova, pa je vrijedno uložiti volje i vremena u tu pomoćnu pastoralnu djelatnost. Koja župa i koji župnik ne bi htjeli imati takvu organizaciju koja za župni život mnogo znači?!

Draga braćo svećenici! Kao pastiri duša dužni smo brinuti se za naše mlade, koji su danas izloženi tolikim napastima i odlaze tolikim stran-

puticama. Evo, rad s križarima je jedan način da se postignu dobri rezultati u našoj pastvi. Ne kažemo da je to jedini mogući način, ima i drugih, no kao duhovniku VKB-a, dužnost mi je govoriti o križarima.

Zahvaljujem vam, dragi svećenici, koji imate u župi križare i njima posvećujete pažnju, žrtvjući za njih nešto od svoga vremena. Molim one koji žele u svojoj župi osnovati križare da se javе našoj centrali: Veliko križarsko bratstvo, 10 000 Zagreb, Kaptol 27A (tel./fax: 01/4182-224), koja će vam poslati potrebne informacije i priručnik. Možda su nekoć postojali križari u vašoj župi, pa će tim biti lakše nastaviti. U svakom slučaju vjerojatno će se u župi naći nekoliko mladića da se osnuje Križarsko bratstvo i nekoliko djevojaka za osnutak Križarskog sestinstva. Možete sobiti i "Križ"- glasilo križarske organizacije koje izlazi četiri puta godišnje.

Rad s križarima je odaziv na davni poziv pape Pija XI. za sudjelovanjem vjernika u Katoličkoj akciji, kao i odaziv na opći poziv II. vatikanskog sabora za sudjelovanjem vjernika u životu i radu Crkve.

Na koncu ovogodišnje proslave Papinog dana u Zagrebu koju su priredili križari, nadbiskup mons. Josip Bozanić, u svom govoru, pozvao je starije vjernike da mladima pruže i pomognu otvoriti prostore i mogućnosti za djelovanje, jer su upravo mlađi pozvani da se u njima "pomladni naša Crkva na pragu trećeg tisućljeća". U ovo vrijeme kad smo oskudni s izgrađenim katoličkim intelektualcima-vjernicima, osobita je dužnost nama svećenicima pomoći rad mlađih u katoličkim organizacijama.

Braćo svećenici! Mnogi ste preopterećeni pastoralnim dužnostima. No, bit će Bogom blagoslovjen svaki sat koji ćete posvetiti našim mlađima. Župe s katoličkim organizacijama daju sliku živilih župa. Hvala što ste ovo pročitali i hvala za sve što ste učinili i što ćete učiniti za križarsku organizaciju, a preko nje za duhovnu obnovu hrvatskog naroda.

*Marijan Radanović,
duhovnik VKB-a
(tel./fax: 047-331-733)*

opremljen nadom, ne gubi iz vida konačni cilj koji daje smisao i vrijednost njegovu životu; i drugo, nudi mu sigurno i duboko nadahnucu za svakodnevno zalaganje u preobrazbi stvarnosti da bi je učinio sličnom Božjem planu. Obnova za Jubilej uključuje obnovu naše nade u konačni dolazak Kraljevstva Božjega, pripremajući ga dan za danom u svojoj nutriti.

Razmišljanje vjernika u drugoj godini priprave morat će se posebnom brigom usmjeravati ka vrijednosti jedinstva unutar Crkve kojemu teže različiti darovi i karizme koje je u njoj pobudio Duh. Zato će biti potrebno produbljivati ekleziologiju kako ju je Koncil ocrtao u *Lumen gentium*. Tamo nalazimo da je jedinstvo Tijela Kristova utemeljeno po djelovanju Duha, da je osigurano apostolskom službom i podržano međusobnom ljubavlju. To dovodi do zrelje svijesti vlastite odgovornosti i življem osjećaju vrijednosti crkvene poslušnosti.

Četvrta točka koja traži novu pozornost Crkve jest *Marija*. Ona je suradnica Duha u Utjelovljenju. Ona je slijedila Duha u svemu svom životu i dala se voditi njegovim unutarnjim djelovanjem. U ovoj godini pozvani smo je naslijedovati u poslušnosti Duhu, svojom šutnjom i poslušnošću.

Naše pastoralne refleksije u svjetlu TMA, 44-48

a) Što donosi svijest o posvetiteljskoj prisutnosti Duha? Za svakoga od nas osobno! Polazimo od iskustva vlastite nemoći. Ponekad nam se čini da je teško izići na kraj s osnovnom voljom za rad. Tko od nas ne pozna obeshrabrenja izazvana neuspjehom? Ili pustinje kroz koje prolazi duh? Ili sivilo vlastitih obzorja? A tek bitke s tipičnom Pavlovom dilemom o dobru i zлу koje vidim u sebi i htijenu koje me ne sluša već me nagnje do pitanja: Tko će me izbaviti? Ili, kontekst suvremenog svijeta s radikalnim gubitkom osmišljenosti, vrijednosti i svrhe života, te s druge strane depersonalizacije, jednoljčnosti i robotizacije čovjeka što rezultira vrijednosnim i filozofskim nihilizmom. Posljedica toga je na društvenom planu anarhija, a u osobnom životu cinizam s beznadnim apatičnim pogledom u budućnost, s pervertiranim življnjem sadašnjosti samo na tjelesnoj razini, kako

reče jedan katolički mislilac ovih dana. Tome možemo dodati eklektički New Age s instrumen-tarijem raznovrsnih transcendentalnih meditacija, joge i s posljedicama za Boga kao neosobnoj energiji poželjnoj manipulaciji, reinkarnaciji i samootkupljenju čovjeka i nepostojanju etičkog dualizma dobra i zla.

Kada znamo i svjesno živimo posvetiteljsku prisutnost Duha Svetoga unutar Crkve, onda to u nama stvara spasonosni nemir. Mi znamo da ni ime Isus "ne možemo reći" bez Duha Svetoga". Ali "mogu sve u onome koji me jača". To je opet On, Duh, jer se Kristovo slanje u svijet danas događa po slanju Duha. ON sve čini. Ovo je vrijeme Crkve i Duha Svetoga. Zato se naše zauzimanje za evangelizaciju temelji na sigurnosti tvrdnje "da je i za našu epohu glavni djelatnik nove evangelizacije Duh Sveti". Vrlo je važno neprestano otkrivati Duha kao onoga koji izgrađuje Kraljevstvo Božje na putu povijesti. Animira ljudi u Duhu i daje im da iznikne u življenom iskustvu sjeme konačnog spasenja koje će doći na kraju vremena.

b) **Sakramentalno djelovanje Duha.** Svi su sakramenti djelo Duha. Epikleze su sastavni dio svakog sakramenta. Sjetite se sve teologije Krštenja ili Euharistije. Spomenuo sam Potvrdu. Crkva je doživjela Duhove. Crkva je svu povijest dosada živjela od Duhova. Svaka zajednica raste samo iz Duha. Duh daje moć Riječi. Duh silazi u moći i sili sa svojim darovima.

Ovdje se moramo zaustaviti na pastoralnom vidu sakramenta Potvrde. Ova godina Duha Svetoga snažan je poziv da iznova razumijemo važnost sakramenta Potvrde za rast pojedinca i zajednice. Zamislite što se događa čovjeku koji svjesno ide ususret Duhu, i svojim Duhovima... spremjen, u vjeri, pripravna srca! Ovdje se javlja nova potreba revalorizacije Potvrde. Kroz razne vidove: pripreme, odvijanja, komunitarnog značenja Potvrde, svijest kršćaninove zadatke koja proizlazi iz primljenog Duha, iz potvrđenosti Duhom. Morali bismo se polomiti od nastojanja da se svaki put kada to odlučimo u pastoralnom planu bude slavljenja Krizma.

Možemo i okrenuti to pitanje: što li smo izgubili u svakom čovjeku, ili što je Crkva izgubila u svakom čovjeku koji nije dolično, svjesno i spremno susreo Duha Svetoga u sakramentu Potvrde? U svakoj Krizmi svatko od nas morao bi se pitati: Što li će biti u ovom čovjeku?

Što će Duh u njemu izvesti, koji dar dati, koju karizmu podići?

Ovdje se odmah javlja u ovoj Godini Duha Svetoga pitanje: što će Duh Sveti podići u našoj Crkvi među Kristovim vjernicima laicima? Pripe nekoliko dana svi biskupi su dobili *Instrukciju* - uputu o nekim pitanjima suradnje vjernika-laika u svećeničkoj službi. To je plod osam kongregacija i jednog savjeta o toj problematici u Crkvi. Postavlja se ozbiljno pitanje pokatkada: što ćemo mi svećenici raditi ako nam mnoge stvari rade laici? Ja bih okrenuo pitanje na drugu stranu: što mi svećenici danas možemo učiniti sami bez Kristovih vjernika laika, uz tolike potrebe i zadatke?

Postavljujući zdrava i potrebna načela: Svećeništvo opće i svećeništvo ministerijalno, jedinstvo i različitost ministerijalnih zadataka, nezamjenjivost zaredenog služitelja i suradnja nezaređenih vjernika u pastoralnom djelovanju, Crkva na temelju dokumenata Koncila *Lumen gentium*, *Apostolicam actuositatem* i *Christifideles laici*, kao i na temelju Kodeksa, daje smjernice za angažman Kristovih vjernika laika u pastoralu. O tome će biti govora u jednom posebnom susretu, možda, i to je doprinos našemu budućem pastoralnom direktoriju. No, ono što želim reći jest: Godina Duha Svetoga jest sjajna prilika i poticaj da se pitamo što činimo za odgoj vjernika da nam budu suradnici u evangelizaciji? Što činimo za njihovu duhovnu izgradnju? Za njihovu teološku izgradnju? Neki me od Vas pitaju: što će činiti osim klasičnog pastoralu kada nemaju smisla ili misle da nemaju smisla za odgoj i prihvrat neke od postojećih karizmi u Crkvi? Ima bezbroj šansi i mogućnosti, putova za prenošenje Objave, za rad s ljudima svih profila. Samo sam jedno siguran: Sve što im dadeš za njih je novo i blagoslov. Bilo da se radi o poljodjelcima, o fakultetski obrazovanim profesorima ili liječnicima, kod svih postoji glad za duhovnim. Postoji potreba za temeljnom evangelizacijom.

Što sve znači Novi zavjet? Ili, što je to Katekizam katoličke Crkve? Počni raditi s pet ljudi, s malom grupom, s ministrantima, s već postojećom bratovštinom. Otvaraš pogled na Crkvu. Jer Crkva nisi ti klerik, a Crkva nisu ni vjernici sami. Pogotovo nisu Crkva, ako ni ne znaju što znači biti kršten, a pogotovo što znači biti poslan. O tome ću govoriti još u drugom dijelu, pa ne bih dalje.

c) Naš zadatak ove Godine Duha Svetoga jest također pomoći vjernicima da otkriju teološku krepost nade. Kao da je poruka Svetoga Oca pisana za naš izmoreni, izranjeni, obeshrabreni puk. Posebno u Nadbiskupiji zadarskoj. Podimo od stvarnih činjenica. Nadbiskupiju je pogodio rat kao i ostale dijeceze. Na našem području su započeli nemiri, i zatim krvavi sukobi. Rezultat je njihov bio razaranje, mučenja, ubijanja i progona, izbjeglištvo. Dvije trećine Nadbiskupije osjetilo je fizičke udarce rata. Jedna trećina je potpuno porušena, opustošena i protjerana. Na ovom našem području poginule su 503 osobe, od kojih 301 civil. Vama je poznato, posebno župnicima s tih područja, kakve stresove su doživjeli ljudi u našim selima pred čijim očima je sve odlazilo u dim ili zrak, sve što su desetljeci stjecali. Što su značili za njih vinogradni, njive, voćnjaci, i na kraju njihove crkve i groblja?

U izgvanstvu ih je držala nostalgija, spasoносан inat. Svi smo ga zajedno pretvarali u slogan: vratit ćemo se i ponovo sve izgraditi, i bit će sve ljepše nego što je bilo. I vratili su se ljudi duhom više nego stvarno. Trebalo je čekati krov, pa štograd od namještaja. Trebalo je čekati plug, traktor, deminiranu okućnicu. I to polako ide... Pomalo ide i s crkvama. I mi smo se definitivno vratili, također, izranjenih emocija. Nije nam lako. Ne znamo odakle bismo počeli, kako raditi, što učiniti. Ipak je još dosta improvizacija i isčekivanja. I nisu samo svećenici na tim područjima u nedoumici što činiti, kako ljudima vratiti nadu u život, u bolje, u normalizaciju. I u Nadbiskupiji se to osjeća. I u cijeloj Crkvi u Hrvata.

Pa ipak, valja nam krenuti! Ojačani Duhom možda moramo ponovo po poruku iz parabole o milosrdnom Samaritancu (Lk 10, 29-37). Dopustite mi, u nekoliko redaka, da vam prenesem što kaže Jean Vanier, u djelu *Au coeur de l'homme, une blesure*, o milosrdnom Samaritancu. Za mene je to bila milost susresti ovaj tekst. Dakle, veli Jean Vanier, poslušajmo Isusovu prispolobu o tom izuzetnom čovjeku, o dobrom Samaritancu. Imao je izuzetno osjetljivo srce i postavio dobro pitanje kada je ugledao čovjeka koji je polumrtav ležao na cesti. Rekao je: "Što će biti s njim ako se ja ne zaustavim?" Nasuprot njemu, svećenik i levit postavili su krivo pitanje: "Što će se meni dogoditi, ako se zaustavim?" Strah! Vjerujem da je svatko od nas bio i svećenik i levit. I tisuću puta. Siguran sam da među

RUJAN, 9. IX. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Marinko Duvnjak

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: *Posvećeni život i partikularna Crkva (VC. 48-58)* - s. Karolina Zebić

LISTOPAD, 14. X. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Mladen Kačan

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: *Redovništvo - dar Duha Svetoga* - o. Atanazije Matanić OFM

STUDENI, 14. XI. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Marin Mandić

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: *Kristovi vjernici laici - suradnici i svjedoci Duha Svetoga u izgradnji Crkve i svijeta* - mons. Pavao Kero

PRILOG

Na molbu don Marijana Radanovića, duhovnika Velikog križarskog bratstva, prenosimo sljedeći tekst.

SVEĆENICI I KRIŽARSKA ORGANIZACIJA

Zapala me dužnost da budem duhovnik Velikog križarskog bratstva, pa neka mi je stoga dopušteno da vam, dragi svećenici, ukratko predstavim hrvatsko križarstvo.

Križari su bili veoma brojna i snažna katolička organizacija, kao dio Katoličke akcije prije II. svjetskog rata. Dolaskom komunista na vlast javni rad je morao biti obustavljen, no padom komunista opet se, godine 1992., obnavlja rad križarske organizacije, te ona sada živi i djeluje.

Tko su zapravo Križari? To ime dolazi od križa Kristova bez ikakve druge pomicli, pa je to znakovit i križarima drag naziv. Križari su čisto vjersko-prosvjetna organizacija, poglavito mladih, koja nastoji svoje članove izgraditi u značajne kršćane - katolike, koji će dosljedno svoju

vjeru živjeti i za nju svjedočiti djelujući apostolski, da kršćanska načela pobjeđuju u životu. Križarstvo nema nikakve političke pozadine, niti je izdanak bilo koje političke stranke, ali u svojim članovima razvija zdrav rodoljubnu svinest, da se svi zalažu za istinsko dobro hrvatske domovine, osobito radeći na duhovnoj obnovi naroda.

Križari djeluju na području jedne župe i sa župom su živo povezani, u nju uključeni, za nju radeći pod vodstvom svećenika. Nisu i ne žele biti neka zatvorena grupa koja nema interesa ni veze s vlastitom župom.

Križarska lozinka sadrži ukratko cijeli program i cilj, a glasi: Žrtva - Euharistija - Apostolat (ŽEA). Dok se danas bježi od žrtve i pregaranja kod mladih, križari usađuju u duše

**PROGRAM MJESEČNIH REKOLEKCIJA ZA ČASNE SESTRE
U PREDJUBILEJSKOJ GODINI DUHA SVETOGA
Došašće 1997. - Došašće 1998.**

PROSINAC, 10. XII. 1997.

Pokorničko bogoslužje - don Ivan Mustać

Euharistijsko slavlje - don Marko Mikić

Predavanje: *II. predjubilejska godina posvećena Duhu Svetom*
Izazovi i zadaci Zadarskoj nadbiskupiji - o. Nadbiskup

SIJEČANJ, 14. I. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Zdenko Milić

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: "Duh Gospodnji na meni je" (Lk 4, 18) - mons. Milivoj Bolobanić

VELJAČA, 11. II. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Ivan Kordić SDB

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup / Generalni vikar

Predavanje: *Razlikovanje duhova u našem životu vjere* - don Marinko Duvnjak

OŽUJAK, 11. III. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Jerko Gregov

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup / Generalni vikar

Predavanje: *Duh Sveti okuplja i ujedinjuje Crkvu* - mons. Milivoj Bolobanić

TRAVANJ, 22. IV. 1998.

Pokorničko bogoslužje - don Šime Perić

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: *Duh Sveti poziva i dijeli službe u Crkvi* - s. Maneta Mioč

SVIBANJ, 20. V. 1998.

Pokorničko bogoslužje - o. Josip Vrdoljak TOR

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanje: *Po Duhu Svetom i Djevici Mariji* - o. Bernardin Škunca OFM

LIPANJ, 11. VI. 1998. - DAN REDOVNICA

Pokorničko bogoslužje

Euharistijsko slavlje - o. Nadbiskup

Predavanja:

1. *Vodeni Duhom Svetim - poziv na svetost* (VC, 35-40) - o. Atanazije Matanić OFM
2. *Posvećeni život - znak zajedništva u Crkvi* (VC, 41-47) - o. Jozo Milanović OSB

nama nema osobe koja bi mogla reći za sebe da je milosrdan Samaritanac. Možda povremeno u trenucima milosti. Ali sami znamo koliko smo puta zbog straha, osobnog interesa i želje za udobnošću prošli pored vapaja onoga koji pati, ili smo se bar pretvarali da ne primjećujemo da on postoji. Možda je to upravo veliki ljudski grijeh: zaboravljanje onih koji pate. U toj Isusovoj prispolobi svećenik i levit nisu se željeli zaustaviti kraj tog čovjeka koji je polumrtav ležao na cesti. Možemo ih usporediti s djecom koja su puna straha, koja su postala velika, djecom koja su postala odrasle osobe, koja čitavo vrijeme postavljaju pitanja i sebi govore: "Što će se desiti? Što će reći o meni? Što će reći?"

Mi imamo na stotine i tisuće fizički i duševno izmlaćenih, prebijenih, izmrvarenih! Treba im buditi nadu! Treba im vratiti nadu koju su zaboravili u sebi, a darovana im je već na krštenju. I tu će nam pomoći u ovoj godini Sveti Otac. On vidi znakove nade nazočne pri kraju ovoga stoljeća. Pozitivno vrednuje napredak osnovan na polju znanosti, tehnike, i nadasve medicine, iako ima ozbiljnih sjena na svemu tome. On vidi znakove nade i odgovornosti za vlastiti okoliš, za nastojanja, za pravdu i mir u svijetu, u želji za pomirenjem i solidarnošću. Na crkvenom polju vidi razloge nade u pažljivijem slušanju glasa Duha koji potiče prihvatanje karižmi i promicanje laikata u Crkvi. Na lokalnom području ima razloga za buđenje nade. Iстичанje veza s našim korjenima, obnova naših svetinja, vraćanje svome domu, oživljavanje civilizacijsko, gradova i sela, te uspostavljanje redovitih pastoralnih i duhovnih funkcija župe.

Stoga je za nas same važno da s ljubavlju i razumijevanjem okupljamo te ljude. Još uvjek traje određeno povjerenje u Crkvu i svećenike. Nemojmo ih iznevjeriti i činovničkim mentalitetom doprinijeti odlasku ljudi od Crkve. Potrebni smo u njihovu ambijentu, potrebni među njima. Iz dana u dan! Da se ne osjete teškima, suvišnimima, zaboravljenima, drugotnim. Tu je neprestano potrebno preispitivati svoje shvaćanje prilika i svoje zauzimanje za naše župne zajednice. Hladnoću i nemar ne bi nam nikada oprostili. Otići će i neće se za dugo vratiti u Crkvu.

d) U Godini Duha Svetoga pozvana je Crkva shvatiti vrijednost jedinstva unutar sebe, u cijeloj Crkvi, u mjesnim Crkvama, biskupijama. Jedinstvo je dar Duha Svetoga. On dijeli

darove u Crkvi, on dijeli, podiže karizme. Opet ćemo posegnuti za ekleziologijom II. vatikan-skog sabora. Tu ćemo se najprije prepoznati: jesmo li koncilski ljudi, jesmo li ga razumjeli i živimo li ga? Jedinstvo prezbiterija je prepozna-tljivo djelovanje Duha Svetoga, ali i obratno.

Kad govorimo o novoj evangelizaciji, kad govorimo o zadacima Crkve u novom tisućljeću, govorimo zapravo o djelovanju Duha po nama. Zato vas želim živo s nadom i poniznošću potaknuti da svatko od nas razmisli što je pridonio za jedinstvo u ovoj mjesnoj Crkvi, ali i o onom u čemu ju je ranio. Onaj koji reže tkivo jedinstva i zajedništva, nije u službi Duha, niti Crkve. Taj nema samopoštovanja, pa ni poštovanja i ljubavi prema drugima.

Isto tako ovo vrijeme traži radikalno napuštanje egocentrizma koji prouzrokuje konflikte, koji su najčešće upereni protiv zajedništva. Suprotnost od egocentrizma jest raspoloživost koja poduzima i stvara, ohrabruje i obogaćuje. Ona postaje centripetalna, ali s drugog naslova. Ljudi hrle onome koji izlazi iz sebe, zaboravlja sebe, razdaje se, postaje za druge i sve dobiva. To su ti životni i Božji paradoksi.

Naš prezbiterij treba takve prezbitere. Treba pontifikse, graditelje mostova na svim relacijama, dobi, prostora, službi.

Isto tako silno nam je potrebno zajedništvo na relaciji prezbiterij-biskup. Ne bih se mogao općenito govoreći potužiti. No ima pojava, držim neopravdanih, koje proizlaze iz osobne povrijedenosti i stvara poteškoće u zajedništvu. Zajedništvo u Evangeliju i milosti od svih nas, najprije od mene, traži mnogo samozataje i požrtvovnosti. Moramo napustiti jezik svjetovnih ljudi kada govorimo o svojim dužnostima i poslanju. Nadbiskup nikada ne može ni pred kime govoriti o svojim svećenicima na ponižavajući način. To bi bila ružna slika o njemu i njegovu prezbiteriju. Ali mora vrijediti i obratno. Sva moguća nezadovoljstva imaju način i mjesto svoga izraza. Znajte, nikada bez rana ne odlaze ljudi od nas kad čuju i dožive naše reakcije jedni na druge, ili na biskupa. Svi gubimo i mi u njihovim očima i oni u zajedništvu Crkve koju više ne doživljavaju osloncem i utočištem.

Ovdje bih progovorio o još jednoj činjenici koja je prisutna u prezbiteriju. Solidarnost utvrđuje zajedništvo i jedinstvo u prezbiteriju. To rekoh jer stoji činjenica da ima vidljivijeg

raslojavanja u materijalnom standardu u našoj Nadbiskupiji. Osobno bit ću sretan kada osjetim, već sada, dok nije uređeno to pitanje na razini Crkva-Država, da ne kalkuliramo s tim u duhovnim potrebama Nadbiskupije. Isto tako želim razmišljati i djelovati zajedno s Vama nad tim pitanjem. Neke korake i činim u tom pogledu, u okvirima naših mogućnosti.

II. GODINA DUHOVNIH ZVANJA

Ne treba ovdje ponavljati što sam vam napisao u posebnom pismu. Ne treba niti ono što sam uputio vjernicima i mladima. Imate i imat ćete sve pri ruci. Spomenut ću da sam se obratio posebnim pismom redovnicima i redovnicama da razmisle što mogu u ovoj Godini duhovnih zvana unutar Nadbiskupije i oni pridonijeti tom pitanju Crkve. Također sam pozvao naše bogos-

love i sjemeništarce da razmisle o svome putu i svome doprinosu za duhovna zvanja u Nadbiskupiji.

Naše Sjemenište ima svoju viziju vlastitog doprinosa pastoralu duhovnih zvana u Nadbiskupiji. O tome će cijele godine biti govora. Nadam se da će ono doprinijeti u konkretnom radu za mlade na relaciji sjemenište-župa, ali i obratno župa-sjemenište. Znajmo prepoznati svi, bez iznimke, milost nazočnosti Sjemeništa u Nadbiskupiji.

Tu vidim i ulogu Visoke teološko-katehetiske škole koja odgaja u vjeri mlade i priprema ih i za suradnju sa svećenicima, ali će biti i drugih plodova iz njezina rada.

Da je potrebno već sada na prijelomu stoljeća misliti zauzeto na dostatnost klera, pokazuju i podaci koje smo izradili, uz pomoć našega kancelara i sestre u Kuriji. Iz tih podataka vidljivo je sljedeće:

- dijecezanskih svećenika zadarskih ima	60	- godina 3075 - srednja starost	51,21
- svećenika iz drugih dijeceza ima	13	- " 643 - "	49,46
- svećenika-redovnika u pastoralu ima	12	- " 550 - "	45,83
ukupno:	85	4266 - "	50,18
	(78 aktivn. / 7 umirovlj.)		

Također je potrebno pogledati starosnu dob dijecezanskog klera po dekadama:

1. 25-35 god. života	17
2. 36-45 god. života	8
3. 46-55 god. života	9
4. 56-65 god. života	16
5. 66-75 god. života	3
6. 76-85 god. života	5
7. 86-95 god. života	2
ukupno:	60

Redovnici u samostanima broje 27 članova što je također izvrstan doprinos životu Nadbiskupije.

Kandidata za svećeništvo ima:

a) srednjoškolaca (Sjemenište) -	18
b) studenata filoz. i teologije -	16
ukupno:	34

Morali bismo redovito imati između 30 i 40 kandidata za redovito pomlađivanje klera.

Pozvani smo: svjedočiti, moliti i djelovati. Neka se ova godina ispunji po Božjem daru novim nadama za Nadbiskupiju. Vjerujem da ćemo napajajući se na našim rekolekcijama i uzajamnom potporom, molitvenom i pastoralnom, dati svoj obol za rast Nadbiskupije.

IMENOVANJA

1. Don Srećko Petrov, ml, razriješen je službe upravitelja župâ Veli Iž i Mali Iž i imenovan župnikom Sestrinja i Rave.
2. Don Stanislav Wielinski imenovan je župnikom župâ Veli Iž i Mali Iž.

RASPORED PODJELJIVANJA SV. POTVRDE - 1998. GODINE

BENKOVAČKI DEKANAT

Nadin - 7. VI.

BIOGRADSKI DEKANAT

Pakoštane - 26. IV.
Turanj - 3. V.
Sv. Filip i Jakov - 3. V.

NINSKI DEKANAT

Poljica - 17. V.
Vrsi - 17. V.
Zaton - 14. VI.

NOVIGRADSKI DEKANAT

Posedarje - 9. V.
Podgradina - 10. V.

RAŽANAČKI DEKANAT

Vinjerac - 13. VI.
Ražanac - 14. VI.
Islam Latinski - 10. V.
Radovin - 24. VI.

RASPORED NADBISKUPOVIH PASTIRSKIH POHODA U 1998. GODINI

Benkovački dekanat: 19. II. - 1. III.

Božavski dekanat: 22. - 29. XI.

Novigradski dekanat: 16. - 29. III.

SILBANSKI DEKANAT

Ist - 2. VIII.

UGLJANSKI DEKANAT

Sutomišćica - 18. X.

ZADARSKI DEKANAT

Bezgrešnog Začeća BDM,
Zadar-Puntamika - 19. IV.
Kraljice Mira, Zadar-Stanovi . . . - 19. IV.
Bibinje - 17. V.
Ploče - 23. V.
Uznesenja Marijina, Zadar-Belafuža
- 30. V. (prije podne)
Presv. Srca Isusova, Zadar-Voštarnica
- 30. V. (poslije podne)

Katedrala sv. Stošije (Župe: Sv. Stošija,
Sv. Šime, Sv. Ante-Smiljevac
Bokanjac): - 31. V.

ZEMUNIČKI DEKANAT

Visočane - 24. V.
Poličnik - 7. VI.
Škabrnje - 7. VI.
Gorica-Raštane - 12. VII.

Broj: 324/1998.

MOLITVA ZA DUHOVNA ZVANJA NA NEDJELJNOJ MISI

Počevši od I. korizmene nedjelje, neka se na svim svetim misama s narodom, nakon pročitanih obavijesti na koncu sv. mise, svake nedjelje do I. Došašća, zajedno s narodom izmoli *Molitva za duhovna zvanja* koju smo prigodom ove Godine duhovnih zvanja u našoj Nadbiskupiji tiskali. S obzirom na ovu odredbu, dato je u tisak još ovih molitava koje se kao prikladna sličica sa znakom Jubileja mogu dobiti u našem Ekonomatu.

Tekst molitve je sljedeći:

Gospodine, Isuse Kriste, ti si rekao: "Žetva je velika, ali radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju." Mi se odazivamo tvome pozivu i molimo te: Daj našoj Crkvi dovoljan broj svetih svećenika, redovnika i redovnica.

Probudi, Gospodine, u našim obiteljima nesebičnu ljubav za životom, da naši roditelji s radošću primaju djecu koja će biti spremna staviti se u službu Crkvi i narodu. Pomozi našim mladima da shvate veličinu tvoje ljubavi te hrabro prihvate svećeničko ili redovničko zvanje koje im ti nudiš.

Marijo, Majko Crkve, u velikoj potrebi duhovnih zvanja, zagovaraj nas kod svoga Sina Isusa Krista, našeg velikog svećenika. Amen.

Zadar, 3. veljače 1998.

Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.

Broj: 325/1998.

FOND "DOM BOŽJI"

Nastavljamo i ove Korizme s 32. KORIZMENOM AKCIJOM za fond "DOM BOŽJI", tj. za popravak i gradnju crkava u našoj Nadbiskupiji zadarskoj. Neka svi župnici tijekom ovogodišnje Korizme provedu ovu akciju na način koji najbolje odgovara prilikama u pojedinim župama, nadasve u onima koje su poštedene ratnih razaranja i koje su u materijalnom smislu jače.

Zadar, 3. veljače, 1998.

Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.

BOŽIĆ - 1997.

NADBISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA MEDIJIMA

ALTRUIZAM BOŽIĆA

Braće i sestre u Kristu!

U ponoćnoj božićnoj misi čitamo Izajjin proročki navještaj pun nade, otvoren budućim mesijanskim vremenima ostvarenja Božjih obećanja.

"Narod koji je u tmini hodio, svjetlost vidje veliku. Onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu. Ti si radost uvećao, umnožio veselje. Jer dijete nam se rodilo, sin nam je darovan; na plećima njegovim je vlast, i nazvan je imenom: Savjetnik čudesni, Bog silni, Otac vječni, Knez mira. Privržena ljubav Gospodina nad Vojskama to učini!" (usp. Iz 9, 4-6).

Tu radosnu vijest u punom ostvarenju dočekala je Palestina u doba Cezara Augusta Rimskoga, u vrijeme Heroda Velikoga Izraelskoga, na početku naše, nove, Kristove ere. Od tada je, evo, dvije tisuće godina. Betlehem ugleda Svjetlo veliko. "I dok su bili onđe, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi Marija sina svoga, prvorodenca, povi ga i položi u jasle, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu" (Lk 2, 6-7). I prepoznaše u djitetu Mesiju, Spasitelja, Krista Gospodina. Prepoznaše ga anđeli, pastiri, kraljevi s Istoka. Ne prepoznaše ga Kvirinije, rimski upravitelj Sirije, ni Herod, ni njegova svita. Oni se uznemiriše (usp. Mt 2, 1-4). Koliko puta u životu se nepravda plaši pravde, a laž istine?! A On je došao jer se "očitovala ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi" (usp. Tit 2, 11). U svemu tome, središte je jedno ime - to je Sin, od proroka naviješten, koji nam se rodio, Sin koji nam je darovan. Isusovim rođenjem očitovala se ljubav Božja. Kad toga ne bi bilo, kad ne bi bilo Boga

suputnika i supatnika, otkuda bismo naučili što je Božje, otkuda bismo znali od čega se živi, što je vrijedno? Otkuda bismo znali ono jedino što ostaje, što traje, reče jedan misaoni čovjek naše Crkve.

Neupitna stvarnost Božića, Boga rođenog za svakog čovjeka, nužno postavlja pitanje kršćanima o njihovom osjećaju za čovjeka kraj sebe. Što je s altruizmom Božića, u prvom redu, u obiteljima? U obitelji, u ljubavi koja povezuje oca, majku i djecu, uči se duh Božića. To je duh otvorenosti, razumijevanja, poštovanja, suživota, duh solidarnosti i pravednosti. Iz obitelji se nosi smisao za moralno i etično. Po obiteljima se društveno tkivo prožima načelima deset Božjih zapovijedi. Tako postaje moguć sklad između učitelja i učenika, poslodavaca i radnika, građanina i predsjednika, političara i znanstvenika, vjernika i svećenika. Nitko ne može biti izuzet od radosti Božića. Niti zaboravljen. Tako Božić postaje naš program. Prelazi u područje posve konkretnih ljudskih odnosa. Postaje istinski i duboki čin vjere. Iz te vjere možemo, ispunjeni radošću i mirom, ujediniti glas svoje nutrine s poznatom hrvatskom božićnom pjesmom:

*"Došao je uzdisani
i od Boga obećani,
Željni sviju Spasitelj,
svijeta Razveselitelj!"*

Svim čitateljima, svim vjernicima i svim ljudima dobre volje, nazivam čestit Božić i blagoslovljenu novu 1998. godinu!

*Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski*

**PRIGODNA BESJEDA GENERALNOG VIKARA, MONS. MILIVOJA BOLOBANIĆA,
NA BOŽIĆNOM ČESTITANJU O. NADBISKUPU - 1997.**

Poštovani oče Nadbiskupe,

u ovom predbožićnom ugodaju, u kojem cijela Crkva iščekuje liturgijski proslaviti najveći misterij ljudske povijesti: utjelovljenje vječne Božje Riječi u krilu Bogomajke Marije, zadarska Crkva u svojim predstavnicima, prema već tradicionalnom običaju, okupila se oko Vas, oče Nadbiskupe, da Vam izrazimo svoje čestitke i iskrne želje povodom velikih nadolazećih blagdana.

Još je, evo, jedna godina za nama. Godina, koju bismo mogli okarakterizirati godinom duhovne i materijalne obnove, poslije teških ratnih godina Domovinskog rata. Kao što je to uobičajeno, htio bih istaknuti samo neke važnije momente, da ih se prisjetimo, dakako, ne s nakanom neke samodopadnosti, nego jednostavno zato da vidimo što je učinjeno pa da nas to još jače i snažnije motivira u našem zauzetom zalađanju na polju duhovne i materijalne obnove Nadbiskupije.

Protekla godina je, prema nakanama Sv. Oca, bila sva u znaku neposredne priprave na Veliki jubilej koji će Crkva slaviti 2000. godine, i bila je posvećena Isusu Kristu. Naša je Nadbiskupija bila sačinila svoj plan za proteklu godinu. Ponajprije, sve mjesecne svećeničke i sestarske rekolekcije bile su posvećene Isusu Kristu, s posebnim naglaskom na sakrament krštenja i na teologalnu krepot vjere, a u našoj Nadbiskupiji bio je zadan i poseban program: produbljenje svijesti o pripadnosti Kristovoj Crkvi u stvarnosti zadarske Crkve. Tijekom cijele protekle godine održavali su se mjesecni susreti s našim vjeroučiteljima-laicima, opet na temu jubileja. Isto tako i redoviti mjesecni susreti udruženja katoličkih liječnika u našem gradu. Po mnogim našim župama i u gradu Zadru, kao i na području cijele Nadbiskupije, bile su organizirane brojne duhovne obnove, misije, tribine, razni molitveni susreti, kao, primjerice, kateheze na način neokatekumenskog puta, mali tečaj duhovnosti - Kursiljo, križarski susreti, duhovnost Marijine legije i ostali. U protekloj godini bio je značajan događaj Ministrantski kongres na Plitvičkim jezerima u znaku Velikog jubileja, na kojem je

sudjelovala i naša Nadbiskupija sa svojih preko 500 ministranata iz četrdesetak naših župa.

Ako već želimo dotaknuti neka duhovna događanja u protekloj godini, ne bismo smjeli zaobići neke događaje, kao primjerice prisutnost i djelovanje našeg dijecezanskog Caritasa, posebice Obiteljskog savjetovališta, kao i tih ali vrlo uspješan rad grupe "Pro vita"; k tome, i dnevno dijeljenje preko stotinu obroka onim najbjednijima preko pučke kuhične Caritasa. Treba također spomenuti da je tijekom protekle godine, na području pastoralna obitelji, bilo organizirano više susreta obitelji sa četvero i više djece.

U redovitom pastoralnom vođenju Nadbiskupije bila su ove godine, prema propisima Zakonika kanonskog prava, osnovana sva vijeća i povjerenstva, imenovani njihovi članovi i održane prve sjednice. Povjerenstvo za mlade, treba to istaknuti, organiziralo je hodočašće u Pariz na susret sa Sv. Ocem, kao i redovito, već tradicionalno, hodočašće mladih u Nin.

Dva su još važna duhovno-kulturna događaja u protekloj godini: obnova zgrade i otvaranje Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru, kao i proslava 600. godišnjice osnutka najstarijeg visokog učilišta u Hrvata - Generalnog studija dominikanskoga reda u Zadru. Tim povodom organizirano je veliko hodočašće Zadrana sv. ocu Ivanu Pavlu II. u Rim.

Naša Visoka teološko-ketehetska škola, koja već redovito djeluje šest godina, ove je godine imala prve svoje plodove: 6 prvih diplomata. I učenici našeg sjemeništa "Zmajević" ove su godine po drugi put osvojili prvo mjesto u natjecanju znanja među srednjim školama "Gaudeteamus '97".

Našemu nadbiskupu u miru, mons. Marijanu Oblaku, povodom Dana Grada i blagdana sv. Krševana, Odbor Gradskog vijeća za dodjelu javnih priznanja grada Zadra, dodijelio je nagradu za životno djelo.

Spomenimo i to da nam je Bog u svojoj ljubavi i dobroti, u protekloj godini, podario trojicu mlađomisnika i četvoricu novih đakona.

Još bih samo kratko nabrojio i neke važnije događaje u svezi s materijalnom obnovom u našoj Nadbiskupiji kroz proteklu godinu. Tako

Broj: 322/1998.

SVJETSKI DAN BOLESNIKA - 11. veljače 1998.

I ove godine, na spomendan Gospe Lurdske, 11. veljače, proslavit ćemo VI. svjetski dan bolesnika. Za tu prigodu papa Ivan Pavao II. uputio je cijeloj Crkvi posebnu poruku koju donosimo u ovom broju *Vjesnika*.

Dan bolesnika prigoda je da se posveti veća pažnja bolesnicima u našim župama, svjedočeći im kršćansku ljubav i brigu u njihovoj nevolji i iskušenju. Također, to je prilika da se posvijesti kod vjernika vrijednost sakramenta bolesničkog pomazanja, te da ih se potakne na pristup tom sakramentu Božje ljubavi. Svakako, Dan bolesnika je poziv cijeloj Crkvi na molitvu za sve one koji trpe uslijed bolesti i za one koji djeluju i rade na području zdravstva i njege bolesnika. Potaknuti kršćanskom ljubavlju prema bližnjemu, iskažimo zahvalnost i dostojno priznanje svima onima koji strpljivo i s kršćanskom nadom nose svoje križeve bolesti i patnje, potičući ih na prikazanje svojih muka za spasenje čitavog čovječanstva. Preporučimo bolesnicima i patnicima osobito molitvu i žrtvu za duhovnu zvanja.

Prikladno je za Dan bolesnika održati posebno Misno slavlje, Službu riječi ili molitvu za bolesnike u župnoj zajednici, te pohoditi bolesnike i kršćanski ih utješiti.

Zadar, 3. veljače 1998.

Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.

Broj: 323/1998.

KORIZMENA POKORA

Prastara i uvijek aktualna korizmena praksa Crkve sadrži suzdržavanje u vidu posta i nemrsa, pristup sakramentu Pomirenja i Pričesti, revnju zajedničku i osobnu molitvu, vršenje dobrih djela. Premda su novi kanonski propisi donekle ublažili i preusmjerili staru pokorničku praksu Crkve, nisu je nipošto ukinuli. Potrebno je stoga razborito pristupiti u tumačenju pokorničkih i disciplinskih propisa Crkve. S obzirom na to da živimo u vremenu osobito naglašenoga hedonizma i u snažnom ozračju svakovrsne neumjerenosti, što sve skupa čovjeka čini suvremenim robom uživanja i ovisnikom o mnogim štetnim stvarima, napominjem i naglašavam potrebu oživljavanja i obdržavanja disciplinskih i pokorničkih propisa i naputaka Crkve. S tim u svezi, Zakonik kanonskog prava donosi odredbe i naputke u kan. 1251. Osobito je važno valjano protumačiti smisao i potrebu pokore u vidu odricanja, suzdržavanja i samokontrole, bez čega jedva da bi tko mogao biti kršćaninom u pravom smislu riječi.

Neka se ne propusti poticati i pozivati na vršenje iskrene pokore i vjernike i katekumene i vjeroučenike. Ne propustimo svjedočiti u pokorničkom vremenu Korizme vlastitim primjerom odricanja i suzdržavanja. Tamo gdje postoji živa tradicija i praksa pokorničkih djela, posta, nemrsa, molitve, pobožnosti i dr., neka se zdušno podrži i u svjetlu Božje riječi i naučavanja Crkve protumači. Post i nemrs obvezni su na Pepelnici i Veliki petak za sve vjernike (kan. 1251), s time da nemrs obvezuje od četrnaeste godine, a post sve punoljetne vjernike do započete šezdesete godine života, pod uvjetom da su normalnog zdravstvenog stanja. Vrijedna katolička tradicija posta ili nemrsa u sve petke u godini, nadasve u korizmene petke, neka se ne obezvrjeđuje i olako ne napušta. Štoviše, neka se potiče i namijeni u ovoj Godini duhovnih zvanja u našoj Nadbiskupiji za nova svećenička i redovnička zvanja.

Zadar, 3. veljače 1998.

Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.

ODREDBE

Broj: 227/1998

PROSLAVA DANA ŽIVOTA

Draga braćo svećenici!

Budući da se Dan života slavi u nedjelju, 1. veljače 1998. godine, ovime određujem sljedeće:

1. Neka se Poruka hrvatskih biskupa od 12. siječnja 1998. god., za Dan života, na prikidan način prenese vjernom puku na svim misama.

2. Može se upotrijebiti Molitva vjernika za taj Dan koju donosi "Živo vrelo", br. 1/1998., ili koja druga ponovo sastavljena molitva u duhu toga Dana.

Zahvalimo Gospodaru života za svaki darovani život našem narodu i našoj Crkvi. Molimo za milost prihvaćanja darovanog života u našem narodu i našim obiteljima.

Primite moj pozdrav i blagoslov!

*Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.*

Broj: 321/1998.

POBAČAJ I OVLAST ODRJEŠENJA

Upućuju se isповjednici na *Vjesnik* Zadarske nadbiskupije, broj 1-2, 1989. godine, na tekst "Zločin pobačaja, grijeh, kazna i ovlast odrješenja" gdje je ova tematika šire razrađena. Ovdje donosimo samo ono što se odnosi na ovlast odrješenja po službi i danim ovlastima.

Od kazne izopćenja zbog sudjelovanja u vršenju pobačaja (prema kan. 1398 Zakonika Kanonskog prava) imaju pravo odriješiti:

1. Ordinarij mjesta (kan. 1355). Tu se podrazumijeva i Generalni vikar.
2. Kanonik-pokorničar (kan. 508), koji tu ovlast ne može delegirati.
3. Oni koje mjesni Ordinarij ovlasti.

Radi duhovnog dobra vjernika i spaša duša ovime dajem ovlast davanja odrješenja od kazne izopćenja zbog izvršenog pobačaja i sudjelovanja u pobačaju sljedećim svećenicima:

1. Prioru Benediktinskog samostana Čokovac, Tkon.
2. Provincijalu Franjevačke provincije sv. Jeronima u Zadru.
3. Svim dekanima.
4. Župniku župe sv. Šime u Zadru.
5. Gvardijanu i vikaru samostanu sv. Frane i sv. Mihovila u Zadru.
6. Svim isповједnicima: u Došašcu, Korizmi i Vazmenom vremenu, o svetkovinama Velike Gospe i Svih Svetih, za vrijeme pučkih misija, duhovnih obnova, duhovnih vježbi i molitvenih seminara.
7. Voditelju pokorničkog slavlja svaki put kad se ono slavi u svećoj ili manjoj vjerničkoj zajednici, osim slučajeva navedenih pod brojem 6.

Zadar, 3. veljače 1998.

*Nadbiskup:
+ Ivan, v.r.*

je, primjerice, obnovljena porušena crkva sv. Ante u Nadinu i crkva sv. Jurja u Rašteviću; obnovljene su još crkve: sv. Andrije u Rudićima-Garićima (župa Ražanac), sv. Marka u Pašmanu, sv. Jerolima u Kostanju (župa Kukljica), sv. Ivana Krstitelja u Ljubačkim Stanovima, sv. Josipa u Obrovcu i starokršćanska crkva sv. Martina u Pridrazi. Podignute su iz temelja dvije nove župne kuće: u župama Škabrnje i Polača. Sagrađena je, ali još nepotpuno dovršena, nova župna crkva Uznesenja BDM na Belafuži u Zadru. I, evo, nedavno je bio blagoslov gradilišta nove župne crkve u Benkovcu.

Sve gore spomenuto, a i mnogo toga što nije bilo moguće nabrojiti, a što je bilo s ljubavlju

učinjeno na planu duhovne i materijalne obnove naše nadbiskupije, bjelodano svjedoči da je protekla godina bila plodna i blagoslovljena, uz sve naše ljudske propuste i nesavršenosti.

Pred nama je nova godina! Godina Duha Svetoga, godina još većih napora i zalaganja na duhovnoj i materijalnoj obnovi. Želimo je staviti pod majčinski zagovor Bezgrešnog Srca naše Nebeske Majke.

Vama, pak, oče Nadbiskupe, u ime svih nazočnih kao i u svoje osobno ime, kličem: Na dobro Vam došlo Porodjenje Isusovo. Bila nam svima, blagoslovljena i uspješna nova 1998. godina!

**NADBISKUPOVA RIJEČ NA BOŽIĆNOM ČESTITANJU
U NADBISKUPSKOM DOMU**

Draga braćo i sestre, dragi suradnici!
Dragi Monsinjore!

1. Zahvaljujem vam na ovom zajedništvu u prigodi Božića i Nove godine, i na riječima i na čestitci koja je ovdje izrečena. Čitam u njoj svijest o složnosti ovoga trenutka našega naroda i naše Crkve. Očito je da gledamo otvorenim očima sve izazove ovoga vremena Crkvi i narodu jer ljubimo i vjerujemo.

Naime, ljubav nas Božja obuzima kad vidimo "da u punini vremena Bog posla Sina svoga. Od žene bi rođen, podložan Zakonu, da otkupi one koji bijahu pod Zakonom, da bi mogli primiti posinstvo" (Gal 4, 4). Apostol dalje dodaje: "Budući da ste sinovi, odasla Bog u srca Vaša Duha Sina svoga koji kliče: Abba - Oče!" Njegov zaključak je pun nade: "Tako više nisi rob, nego sin; ako pak sin, onda i baštinik po Bogu" (Gal 4, 6-7).

2. Ljubimo zato jer kao sinovi i kćeri Očevim srcem čutimo svo uzdisanje stvorenja, i svo uzdisanje svoga naroda i naše Crkve. Ljudi i ne znajući, u Duhu, teže za otkupljenjem jer teže za puninom života već ovdje na zemlji, jer teže za

pravdom, posebno socijalnom pravdom, koja za naš kršćanski narod i njegove predvodnike postaje veliki ispit na kraju 20. stoljeća.

Ta ljubav koju s Ocem dijelimo za svijet, kao pozvani u krštenju i posvećenom životu, potiče nas da čujemo pitanja svoje braće koja su u ovom važnom času postavljena nama, od kojih spominjem samo dva: "Možemo li očekivati od vas da budete ljudi Duha i da živite za Riječ i molitvu" (usp. Dj. ap.). Jer, boje se da nas preplaviše brige ovoga svijeta i da naše područje ne ostane nepokriveno. Boje se da smo da smo i mi ušli u maticu užurbanosti i rastrganosti, a opasnost je da nam izmakne ono što je "jedino potrebno". I drugo pitanje: možemo li kod vas naći sveti prostor slobode od nenavezanosti na dobra ovoga svijeta? Žele u svojoj vlastitoj Crkvi, u svojim teškoćama i brigama naći solidarnost onih koji se trude u slobodi duha živjeti poruku Blaženstava.

3. Moramo čuti sva ta pitanja. Uz jaslice, posebno ovih dana. Uz znamenje Božje neznanosti i lišenosti svega, čak i onoga što čovjek smatra neophodnim. "Oplijeni sam sebe... postavši poslušan do smrti, smrti na križu" (usp Fil

2, 7-8). Pashalno otajstvo započe živjeti u jaslicama - "jer uboštvo ljubljaše". Najbolje razumijemo otajstvo jaslica - Božića iz otajstva križa. Čujmo te vapaje, koji su ponekad i protesti, baš u Godini Duha Svetoga. Jer mi, Crkva, pozvani smo nadolaskom trećeg tisućljeća svjedočiti nevidljivu, ali stvarnu posvetiteljsku naznačnost Duha Svetoga u Crkvi i svijetu. Za nas je to privilegij i neizreciva milost.

4. Kroz tu prizmu gledam i sve naše potrebe, Nadbiskupije i redovničkih zajednica u ovoj mjesnoj Crkvi. Hrlim opet, pun nade, himnu ljubavi Božoj, u poslanici Rimljanima: "On je za sve nas Sina svoga predao, kako nam neće s njime i sve darovati!" (Rim 8, 7-9). Dat će nam jer ćemo biti dostojni, novo duhovno potomstvo, novi svećenici, novi redovnici i nove redovnice. Mi ćemo ga u Godini duhovnih zvana žarko i uporno moliti da po darovanim zvana

njima smijemo nastaviti djelo Evandželja u ovoj Crkvi, u ovom narodu. Dat će nam snage i sredstava da nastavimo djelo materijalne obnove naše postradale i izrancjene Nadbiskupije. Ali nikada nećemo dopustiti da nas zaborav na bitno odvede u plićake svakodnevnicice, što rada prazninom i besplodnošću.

Želim svakome od vas ovdje naznačome, redovniku, redovnicu, svećeniku i Kristovom vjerniku laiku izreći svoju zahvalnost za suradnju i brizi za ovu Crkvu. Zahvaljujem vam za sve molitve, za sve vaše žrtve sjedinjene sa žrtvom betlehemskega Djeteta, Bogočovjeka Isusa Krista. U ovu zahvalu unosim svu našu braću i sestre ovoga časa, u poslanju Evandela u ovoj Crkvi zadarskoj. Njima i vama želim u radosti i miru darovani Božić, i drugima darivani Božić, u tijeku vremena 1998. godine. Šalom! Mir vama!

NADBISKUPOVO PISMO JAVNOSTI U POVODU REMEĆENJA JAVNOG REDA I MIRA PIROTEHNIČKIM SREDSTVIMA ZA VRIJEME BOŽIĆNIH BLAGDANA

Poštovani,

prigodom nadolazećih božićnih i novogodišnjih blagdana, htio bih skrenuti pažnju svekolikoj našoj domaćoj javnosti na problem nedolične, neukusne, opasne, i za većinu građana, iritirajuće pojave pucanja pirotehničkim sredstvima, čija buka već gotovo mjesec dana odzvana našim gradom.

Prosvjedi i prigovori brojnih građana čuju se na sve strane. Prošle godine smo u božićnoj noći bili svjedoci nekontrolirane pucnjave što po općem sudu obeščaće ovu svetu noć mira i radosti. Pirotehnička sredstva su opasna, a kako vidimo, upravo ih djeca najviše koriste. Udovoljavajuće baš svim prohtjevima naših mališana također je opasna pojava, u psihološkom i odgojnog smislu. Postavljam, javno, pitanje: s kojim pravom se može dopustiti da većina naših građana mora šutke trpjeti narušavanje reda i mira opasnom i primitivnom manifestacijom pucanja?

Nismo li se mi, upravo na ovim prostorima, već nasiliti pucnjave? Umjesto ljepote božićnog mira, radosti i dobre volje među ljudima, naši božićni blagdani, ovakvom paljborom, podsjećaju na teške dane koje smo pod takvim zvucima nedavno proživjeli.

Upravo ovih dana treba misliti na osamljene, stare, bolesne i siromašne i odgajati mlade u pravcu solidarnosti i čovjekoljublja. Teško je shvatiti da, dok s jedne strane, imamo pojавu glasnog nezadovoljstva zbog neimaštine, s druge se strane na veliko troši u ovakve ispravnosti. Kao pastir ove Crkve zadarske, moram podsjetiti da pucnjava nije nimalo u skladu s porukom i sadržajem slavljenja Božića. Naprotiv, to je izražaj sasvim suprotnog stava i duha, izraz primitivizma, duhovne praznine i neshvaćanja bitnih sadržaja i poruka svetih božićnih blagdana!

Stoga, podržavam sve napore kompetentnih državnih institucija - škole, medija i redarstva, da svatko učini svoje u odgoju za kulturno

imamo. Nije tu naša vrijednost. Tu vrijednost ne daje nam ni naša politika, ni država, niti ikakav zakon. Našu vrijednost daje Bog. Tko god želi pročitati svoju vjernost, koliko je vrijedan, koliko je njegovo dostojanstvo, dovoljno je pogledati na križ. Toliko sam vrijedan da je Bog za mene platuo cijenu smrću svoga Sina koji je postao dijete, da bi u ljudskom tijelu mogao trpjeti i upravo kroz našu ljudsku patnju nama donijeti božanske milosti. Mi zapravo tu čitamo svoju vrijednost, i tu je dostojanstvo, tebe, mene, djeteta ovog koje hoda, onog nerođenog djeteta, onog starca. Ne samo to, nego i onih zemnih ostataka naših pokojnih. Tu je vrijednost. Zašto mi obilazimo grobove? Jer se nadamo uskrsnuću mrtvih, jer je Krist uskrsnuo i u Njemu ćemo svi uskrsnuti. Tu je zapravo naša vrijednost, tu otkrivamo veličinu čovječjeg dostojanstva. Zato mi želimo u ovoj Isusovoj Riječi prepoznati snagu koja je bila u svetoj Stošiji kad se odlučila na smrt. Bila je iz ugledne patricijske obitelji. Ali iako ugledna, nije se bojala umrijeti jer je znala da je vrijednost ostati vjeran Kristu i iz ljubavi umrijeti.

Draga moja braćo i sestre! Ako večeras slaveći svetu Stošiju želimo nešto naučiti od nje, naučimo to što to znači opredijeliti se za Krista. To znači da Kristovo Evandželje, da Kristova ljubav prožme cijeli naš život od djetinjstva, mladenaštva, obiteljskoga života, starosti i poslijesmrtnog života. Jer nije samo dovoljno dopustiti da moj osobni život bude zahvaćen Kristom! Biti prožet Kristom, to znači da ja živeći na ovoj zemlji moram taj Kristov Duh, tu Kristovu Riječ, tu Kristovu poruku utkati u ovo društvo. Ako mi tako shvatimo svoju vjeru, onda će Krist imati stanarsko pravo u svakoj kući, u svakom srcu, u svakom gradu i u našoj dragoj Domovini. Imat će pravo. A ondje gdje se Krist udomi, tamo vlada ljubav, tamo vlada sloga, tamo vlada spremnosti na žrtvu, tamo vlada istina, tamo vlada čestitost, tamo vlada poštovanje, tamo vlada ljudskost. To, to nam treba. To znači: treba Isusa udomiti da ne bude stranac i u ovom četrnaestom stoljeću kršćanstva u hrvatskom narodu. Da ne bude stranac, da se udomi. A što će se onda dogoditi? Mi ćemo onda mijenjati svijet. Pa kad se pojavi netko, zahvaćen zlim duhom, te počne vrijedati svetinje, mi ćemo i u njemu gledati dostojanstvo, ali ćemo se oduprijeti zlu pa ćemo reći: ne možeš

tako pljuvati u novinama po našim svetinjama. Pljujući po svetinjama, pljuješ i po meni. A onda ćemo dići glas i reći: ne vrijedjate nam svetinje! Jer to nije demokracija, da se smije pljuvati po svetinjama, vrijedjati svetinje. To nije demokracija. Glas naroda je glas koji se opredjeljuje za onu kulturu koja je prožela njegovu povijest. A što je proželo našu povijest? Taj Krist koga smo udomili. Što bi značio Zadar bez ove divne katedrale svete Stošije, bez Svetoga Donata, bez Svetе Marije, bez Svetoga Šime, bez Svetoga Krševana? Što bi značio? A tim povijesnim zdanjima mi smo ponosni. Zato mi u ovo društvo želimo utkati opredjeljenje za Krista i iz ljubavi biti spremni za žrtvu. Znamo da što god vrijedi, ima svoju cijenu. Ako ne znaš koliko nešto vrijedi, onda gledaj kolika je cijena. Prave vrijednosti, vječne vrijednosti imaju cijenu ljubavi, cijenu žrtve. Zato, ako istinski želimo biti kršćani, katolici, u hrvatskom narodu, ponosni na povijest, moramo graditi sadašnjost. Sadašnjost graditi da se Krist udomi u srca, u obitelji i u naš narod i našu Domovinu. Pa kad se s ponosom sjećamo predaka koji su nam ostavili divne stvari u baštini, upitajmo se: što ćemo mi ostaviti budućnosti? Pusta ognjišta gdje se bojimo života? Bože, sačuvaj! Hoćemo li ostaviti javno mnjenje koje se stidi Krista? Bože, sačuvaj! Zar ćemo ostaviti druge stvari koje će biti tako življene kao da Krist nije došao u ovaj svijet? Mi želimo zagaziti u treće tisućljeće. Papa kaže da je ova godina Duha Svetoga, a vaš Nadbiskup kaže da je ova godina za Zadarsku nadbiskupiju godina duhovnih zvanja. Znači, svi se moramo zauzeti za te vrijednosti. Mi se danas s ponosom sjećamo da je na današnji dan Hrvatska Država priznata, na današnji dan postaje cjelovita. S pravom možemo reći: hvala Ti, Bože! Ali to nas zadužuje. Nije dovoljno reći - imamo državu, nego u tu Državu utkati bogatstvo duha i vjere na kojima smo stasali.

Zato, sveta Stošija, od Tebe želimo naučiti tu opredijeljenost za Krista, biti spremni umirati za buduća pokoljenja, tako da naš život ne bude promašen, nego življen iz ljubavi, ugraden žrtvom, i to će biti divni dar za buduća pokoljenja. Sada čestitam feštu i želim da svatko od vas bude onaj dragulj, pravi kameničić ugrađen u budućnost našeg naroda na ovim prostorima. Amen.

HOMILIJA KARDINALA VINKA PULJIĆA IZREČENA NA SVEČANOJ VEČERNJOJ KONCELEBRACIJI, U KATEDRALI NA SVETKOVINU SVETE STOŠIJE, 15. SIJEČNJA 1998. GODINE

Draga braćo u biskupstvu, draga braćo misnici, dragi redovnici i redovnice, dragi sje-menistarci, draga djeco, dragi mлади - i vas pozdravljam, očevi i majke, vas posebno pozdravljam, a i vi koji brojite malo više godina. Da vas nije bilo, ne bi ni nas bilo, zato i vas od srca pozdravljam! Pozdravljam pjevače koji tako divno pjevaju! Pozdravljam i sve društveno-političke djelatnike. Ponovno pozdravljam i sve one koji nas slušaju u svojim domovima!

Evo, sveta je Stošija, mučenica, na Božić spaljena. To je bilo davno, početkom četvrtog stoljeća, a mi je i danas slavimo i to u ovoj divnoj, tako skladnoj katedrali. A i ona već pamti preko 700 godina. U ovoj katedrali su moći te mučenice, kako kaže zborna molitva, koja je pjevala dok je u vatri gorjela. A onda smo mi kao Crkva zamolili da se i u nama rasplamsa vatra ljubavi. To je snaga, snaga koja je jača od smrti. Jer, sveta Stošija, da nije tako Krista ljubila, Krista koji se učovječio, utjelovio i rodio kao čovjek, Bogo-čovjek, ne bi ona tako lako svoj mladi život žrtvovala. Ali Njega je iznad svega voljela, više od svog života. To je ta ljubav koja je jača od smrti. I nisu je ni mučitelji prepali, ona ostaje vjerna i umire slaveći Boga. Istina, kroz tu našu burnu povijest brojni su heroji vjere. Možda ih Crkva nikada neće proglašiti svecima, ali oni jesu sveci, oni jesu svjedoci vjere, oni jesu divan dar našem narodu, našoj povijesti. Jer Isus Krist, koji uđe u povijest čovječanstva prije 2000. godina, nije došao samo zato da se spominje u povijesti. On je ušao u povijest svakoga čovjeka. Svi smo mi zahvaćeni Njegovim utjelovljenjem, Njegovim rođenjem, Njegovom mukom, smrću i uskrsnućem i Njegovim darom Duha Svetoga kojega nam je svima darovao i na sve nas izlio obećavši nam da će nas On upućivati u svu istinu. Snagom tog Duha toliki su slijedili Krista kojim je označena i naša povijest već 14 stoljeća. Tim Kristom je zahvaćen i naš osobni život.

Slušajući ovo Evanđelje, koje smo u životu toliko puta čuli, kao da uvijek zbutjuje. Takav je Isus. On zbutjuje, jer Njegove misli nisu naše misli. Njegovo shvaćanje je drugačije od našega. Mi imamo malo drugačije gledanje na svijet,

drugačije gledanje na život, drugačije gledanje upravo toga što zovemo čežnja za srećom, a On ušavši u naš život kaže: Ako hoćeš biti sretan, nema sreće bez Boga. Ako hoćeš biti sretan, nema sreće bez Božje ljubavi. On kaže da se prave vrijednosti ne kupuju novcem nego se plaćaju žrtvom i ljubavlju. Vi znadete kada je čovjek bolestan, koliko sredstava ulaže da se izliječi. I što biva? Lijek možemo kupiti, ali zdravlje ne možemo. Također školujemo djecu. Kupujemo im knjige, ali im pamet ne možemo kupiti. Mladi ljudi sanjaju o sreći u braku, ali te sreće ne mogu kupiti novcem. To raste sve iz ljubavi. Te prave vrijednosti ne možemo kupiti novcem, one se plaćaju cijenom ljubavi, a nema ljubavi koja ne polaže ispit žrtvom.

Kada Isus kaže da zrno treba umrijeti kako bi donijelo ploda, to se ne uklapa u naše vizije, u naše gledanje, u naše shvaćanje. To umirati, to žrtvovati se, to nestati da nešto bude, to nam nekako ne ide. A ipak, Isusova nije nikada prevarila. "Tko hoće ići za mnom neka uzme svoj križ i neka me slijedi." I tko god ga je slijedio, nije se prevario, nije život promašio, nije nesretan bio. Onaj tko Ga je istinski slijedio, bio je onaj koji je dozvolio da prode onim putem koji se zove umirati sebi, umirati sebičnosti, umirati oholosti. Iz ovoga će se roditi velikodus, poniznost, ljudskost, upravo ono radi čega je Isus došao na zemlju. Utjelovio se, postao je malo dijete da nas ne prepadne, da se ne bojimo toga Svemogućega Boga. Postao je malo dijete kako bi nekako sve nas u srce taknuo. Ma tko ima tako tvrdo srce kad ugleda ono malo dijete? U očima se odmah pojavi nešto dražesno, u srcu, u duši. Čovjek bi ga odmah zagrlio. Eto, takav je Bog. Rodio se kao malo dijete da Ga odmah možemo zagrliti, da Ga se ne prepadnemo. Ali, postao je jedan od nas da bi nas pobožanstvenio, da bi tu našu ljudsku narav ranjenu grijehom, koji smo baštinili i koji smo osobno učinili, izliječio upravo onim milostima spasenja koje je donio kako bi nas pobožanstvenio, uzdigao u tom ljudskom dostojanstvu.

Gdje mi zapravo čitamo vrijednost čovjeka? Nije naša vrijednost u tome što smo mi sposobni, što smo bogati, što smo pametni, što

vladanje u javnom životu. Pozivam roditelje vjernike i sve ljudе dobre volje, da utječu na vladanje onih mlađih koji još ne shvaćaju ispravnost takvih postupaka. Pozivam i prodavače da ne padaju u napast jeftine zarade pod svaku cijenu, postajući tako sudionicima neukusa, ne-

reda i primitivizma. Očekujemo od svih odgovornih za javni red i mir, da se omogući da u miru, radosti i doličnom duhovnom ozračju provedemo nadolazeće slike blagdane Božića i Novog godine.

Juan Prenda, nadbiskup

SVEĆENIČKA REKOLEDICIJA U SIJEČNJU 1998.

PREDAVANJE MONS. DR. MARINA BARIŠIĆA, POMOĆNOG BISKUPA SPLITSKO-MAKARSKOGA, NA SVEĆENIČKOJ REKOLEDICIJI U SIJEČNJU, 1998. GODINE

"DUH GOSPODNE NA MENI JE"

Ova druga godina neposredne priprave za Veliki jubilej 2000. godine od rođenja Isusa Krista posvećena je trećoj osobi Presvetoga Trojstva: Duhu Svetom. Moramo priznati da je teško govoriti o Duhu Svetom. Ova poteškoća ostaje, premda je II. vatikanski sabor otkrio i naglasio ulogu Duha Svetoga u teologiji i u životu Crkve. Čini se da ni On sam ne želi puno o sebi govoriti, jer je On u službi drugih: Oca i Sina. Premda je stalno prisutan kao potka svih novozavjetnih spisa, On nije nikada posebna izričita tema novozavjetnih autora. Možemo na njega primjeniti ono što obično kažemo o svjetlu. Ne govorimo o svjetlu kojim se vidi, već o onome što se u svjetlu i snagom svjetla vidi.

Neki su znali dijeliti pojedina razdoblja. Tako bi ovo naše razdoblje bilo razdoblje Duha Svetoga, nakon razdoblja Oca i Sina. Ipak, premda je ova godina posvećena Duhu Svetom, takva stroga podjela nije prikladna, jer svako je vrijeme trinitarno obilježeno, a sama povijest spasenja jest povijest i Oca i Sina i Duha Svetoga. U svim epohama i fazama povijesti spasenja Duh Sveti je trajno i vječno prisutan. Pa ako se spominje kao

onaj koji je treći po redu, to ne znači da je treći po značenju. Gdje god i od kad god postoji odnos Oca i Sina, tamo je Duh na djelu, upravo kao poosobljenje ovoga njihovog odnosa.

Nastojat ćemo u predavanju otkriti kristološku pneumatologiju, odnosno ulogu i značenje Duha Svetoga u otajstvu Krista i s toga izvora onda osvijetliti Crkvu i vjernike (posebno one koji riječi naslova ove teme mogu najviše primjeniti na sebe snagom sakramenta svetoga reda). Predavanje je ovako podijeljeno:

1. Stari zavjet kao navještaj pomazanika Duhom
2. Novi zavjet: Duh Sveti i Isus Krist
3. Duh Sveti i Crkva
4. Duh Sveti i sv. red - svećeništvo

1. Stari zavjet kao navještaj pomazanika Duhom

Novozavjetni govor o pomazaniku Božjem, kojega nalazimo u Djelima apostolskim,

gl. 10: "Vi znate što se događalo po svoj Judeji nakon krštenja kojega je propovijedao Ivan, kako Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom" - nije moguće shvatiti bez njegove starozavjetne pozadine.

Tema *pomazanika* u Starom zavjetu raznoliko je prisutna. Svi oni koji su na poseban način bili u službi naroda, a koje je Bog sebi izabrao, bili su pomazanici Božji. Pomazanje je, naime, bilo vanjski znak inauguracije u predvodičku službu u izabranom narodu. Pomazanici Božji su i Mojsije i Jošua i Samuel i David i svi kraljevi, proroci, svećenici, itd. Premda se izravno ne govori o tome, ovo je pomazanje neizravno vezano uz uranjanje ovih osoba u Božji Duh koji ih je osposobljavao za izvršavanje određene uloge ili izricanje određene poruke. Ovdje se uglavnom govori o sili ili snazi Božjoj, posebno o Božjem zahvatu u životu pojedinca ili naroda kao cjeline.

Izajia je već precizniji kada govori o ovom Duhu Božjem, premda se ni kod njega ne može još govoriti o Duhu kao osobi, nego samo kao o karizmatskom daru. Tako u Izajiji 11 čitamo: "Isklijat će mladica iz panja Jišajeva, izdanak će izbiti iz njegova korijena. Na njemu će duh Gospodnjeg prebivati: duh mudrosti i umnosti, duh znanja i straha Gospodnjeg. Prodahnut će ga strah Gospodnj." U novozavjetnom svjetlu ovo je sigurno mesijanski tekst. Još uvijek je ideja Mesije ili Pomazanika, kao i u ranijim tekstovima izravno vezana uz Davidovu kraljevsku dinastiju. No s vremenom ova ideja postaje čistija. Tako u Izajiji 61 čitamo: "Duh Gospodnj na meni je, jer me Gospodin pomaza. Posla me da radosnu vijest donosim ubogima, da iscijelim srca slomljena, da zarobljenima navijestim slobodu i oslobođenje sužnjima, da navijestim godinu milosti Gospodnje." Kako vidimo ovdje se pomazanje odmiče od dinastijskog tipa i usmjerenje je na ulogu i poslanje koje vrši Pomazanik. Drugim riječima, Pomazanik je onaj koji je od Gospodina poslan za službu izbavljenja i spašavanja onih koji su potrebni. Pomazanik je najprije poslanik, sluga Gospodnji na kojega je izliven Duh Božji. "Evo sluge mojega, kojega podupirem, mog izabranika, miljenika duše moje. Na njega sam svoga Duha izlio" (Iz 42). Pomazanik je ovdje označen kao onaj koji uživa Božju potporu i miljenštvo. Ipak ovakvim viđenjem Izajia ne završava svoje viđenje Pomazanika. On ide korak dalje. Uočava da Pomazanik mora biti i

patnik zbog grijeha naroda. "A on je naše slabosti ponio, naše je boli na se uzeo. Za naše grijehе probodoše njega, za opačine naše njega satrješe. Na njega pade kazna radi našega mira, njegove nas rane iscijeliše" (Iz 53). Izajia se zbog ovakvog jasnog govora o Pomazaniku naziva petim evanđelistom. Za njega je Pomazanik određen i kraljevskim rodom i uživa posebne Božje naklonosti, ali i ljudski gledano, Božjom osudom i prokletstvom za spasenje drugih.

Razumije se da kod Izajije i drugih proroka ne možemo tražiti govor o osobi Presvetoga Trojstva, jer je ovakav govor neprihvataljiv za židovski strogi monoteistički mentalitet. Ipak, već je Izajino gledanje na Duha dosta personalizirano ukoliko dovodi duha u vezu s određenom povijesnom osobom koja će biti prožeta i ispunjena Duhom, na kojog Duh počiva. Upravo ovakav Izajin govor omogućuje novozavjetnim ljudima da u Isusu iz Nazareta prepoznaju onoga čiji su govor i djelovanje uronjeni i obilježeni Duhom, odnosno da u njemu prepoznaju navijestenog Mesiju, Krista.

2. Novi zavjet: Isus Krist i Duh Sveti

Sigurno je da Novi zavjet počinje, kako smo to u katekizmu učili, s Isusom Kristom. Ipak, ako pažljivo promatramo novozavjetne tekstove, uočit ćemo da novozavjetno komuniciranje s ljudima započinje s Duhom Svetim. Mogli bismo stoga reći da povijest Isusa Krista započinje s njim, to jest s Duhom Svetim koji će u otajstvu njegova života i djelovanja očitovati svu svoju snagu, moć, prisutnost, djelatnosti i osobnost. Često se kroz povijest u govoru o Isusu Kristu zapostavlja uloga Duha Svetoga, tako da smo imali određeni *kristomonizam*, premda ublažen nazivom *kristocentrizam*. Danas, posebno nakon II. vatikanskog sabora koji pristupa Objavi više svetopisamski, nije moguće uopće progovoriti o Isusu Kristu bez *pneumatologije*, bez nazočnosti i uloge Duha Svetoga u njegovu životu. Danas smo svjesni da nema ispravne kristologije bez pneumatologije, a možemo slobodno reći i obrnuto: nema ispravne pneumatologije bez kristologije.

Povjesni početak druge osobe Presvetog Trojstva izravno je povezan i izranja iz djelovanja Duha Svetoga. Dovoljno nam je pročitati

riло i izdalo, a Božja nas nije izdala. Ona je bila sigurnost i izvor snage i nade. Susrećem pred katedralom jednog lječnika, bio je samo kršten a nije bio crkveno vjenčan niti je krstio djecu, koji me zaustavlja, govoreći mi: "Monsinjore, naučite me moliti!" Upitam ga: "A zašto?" "Svi vi koji izlazite iz katedrale sa svete mise nosite u očima nadu, a ja sam očajan. Pomozite mi." Nakon određenog vremena, kad se krizmao, vjenčao i dao krstiti djecu, ugledam ga nakon mise i upitam: "Doktore, kako je?" "Divno je s Bogom živjeti" - odgovori mi. "To je snaga koja pobijeđuje - s Bogom živjeti!"

Na početku propovijedi rekao sam da smo došli moliti i slaviti sv. Stošiju. Ali došli smo i učiti od svete Stošije. Što bih vam danas progovorio da trebamo učiti od svete Stošije? Spremnost na žrtvu. Čovjek se žrtvuje za ono što voli. Ako je meni u mome životu vjera najsvetije, za nju ću se onda žrtvovati i to mi nikada neće biti teško. Stid me je onda reći: Bože, meni je teško moliti svaki dan. Stid me je to reći, ako Boga volim, ako sam vjeran Kristu i krsnom zavjetu. Zašto? Zato što se ne boji žrtvovati za ono što voli. Ako se stvarno voli Božja zapovijed, onda je obitelj sveta zajednica, onda u njoj vlada vjernost i ona je uistinu svetište - svetište Crkve i svetište naroda. Ako se istinski od svete Stošije naučimo spremnosti na žrtvu, neće nas biti strah od života, od djece. Djeca su dar Božji. Tada se te žrtve nećemo bojati.

Ako istinski Boga volimo, tada ćemo Božju ugraditi u društvo; tada nećemo stvarati društvo koje smo naslijedili iz bivšeg sustava i u kojem je bila glavna parola - snađi se, a pravilo - što manje radi a što više zaradi; a ako ne možeš zaraditi, onda ukradi. To treba biti prošlost, jer se ne slaže s Božjom. To ne ide zajedno. Ma ja želim život vjere, a život je vjere nužno povezan sa žrtvom. Jer biti pošten od nas traži žrtvu, biti čestit traži žrtvu, biti vjeran traži žrtvu. Mi želimo graditi osobni život na takvim vrijednostima, a njih se ne može izgraditi bez spremnosti na žrtvu. Možda se neće tražiti od nas da moramo mučenički umrijeti.

Mi slavimo divne velikane iz povijesti Crkve, povijesti spasenja, povijesti našega naroda. Ali mi imamo i divnih velikana iz nedavnoga vremena. Osobito sam svjedok tih mučenika u nemilom ratu. Divim se da su ti ljudi bili spremni umirati a vjerni ostati, krv liti a vjerni ostati i svoje svetinje ne izdati. Pa to su mučenici, to su heroji vjere. Mi možda ne znamo dovoljno cijeniti taj Božji dar u našem narodu. Što se događa s nama? Pa više nas okupira ono negativno. Što vi radite kad otvorite novine? Najprije gledate tko je koga ubio, gdje je tko koga opljačkao. Dakle, ono negativno. Eto, to nas izaziva. I što onda radimo? Onda prokljinjemo tamu i kažemo - vidi, kakav lopovluk vlada u društvu, vidi što rade u tom društvu! Mi izgrađujemo to društvo, mi. Mi izgrađujemo javno mišljenje. Ako je u nama istinski izgrađen karakter, vjernost, ljubav, spremnost na žrtvu, onda ćemo manje kukati a više raditi, onda ćemo u to društvo utkati jedan vrijedan život, život koji nije promašen, život koji je duboko ukorijenjen u Krista.

Zato je Papa pozvao cijelu Crkvu u ovoj godini da moli Duha. Toga nam svjetla treba. Božji Duh je svjetlo u mraku laži i lopovluka. Treba nam svjetlo da čovjek bude čovjek i da, živeći kao čovjek, izgrađuje društvo, izgrađuje svoju domovinu, svoj dom, svoj rod, svoj kraj, svoj zavičaj. Zato želimo od svete Stošije naučiti se spremnosti na žrtvu. Narod koji je spreman na žrtvu, jak je narod. Narod koji se boji žrtve, narod je kukavica.

Braćo i sestre! Želim vam hrabrost svete Stošije! Želim vam vjernost svete Stošije! Želim vam spremnost da slijedite Krista Raspetoga koji sve nas poziva: Podite za mnom! Ići za Kristom znači mijenjati svijet snagom križa. Snagom križa znači da čovjek bude spreman odreći se, žrtvovati se, pobijediti sebičnost, pobijediti oholost kako bi Božja zasjala i u srcima i u savjestima i u našim obiteljima, našem hrvatskom narodu i na svim prostorima gdje živimo. To vam želim od svete Stošije. Dok vam čestitam ovu svetkovinu, želim da svi vi danas pođete svojim kućama noseći to svjetlo vjere, da nas ništa ne može rastaviti od ljubavi Kristove. Amen.

Jednom zgodom, kad sam se na ovakav način obratio nazočnima i pozdravio ih, jedan čiko iz naroda mi reče: "Spomeni i nas koji smo počeli zaboravljati!" I vas pozdravljam! Sve vas od srca još jednom pozdravljam i dijelim s vama radost svetkovine svete Stošije: radost vas Zadrana, vas hodočasnika iz okolnih župa, vas koji ste došli kao prognanici i postali Zadrani, vas koji ste ovdje našli privremeno utočište s nadom u povratak svojoj kući! Sa svima vama dijelim radost ove svetkovine.

Vjerujem da mi nećete zamjeriti ako ovu propovijed započnem poput novinara s pitanjima. Kada bih sišao među vas pa nekoga upitao, što za Vas znači ova svetkovina, vjerujem da bi umjesto odgovora rekao: Vidi ovoga što pita! Pa to je naša fešta, fešta katedrale, fešta grada, fešta nadbiskupije. Pa kad bih drugoga pitao: Pa tko je ta sveta Stošija? Vjerujem da bi mnogi i znali. Ma kako neće znati kad godinama dolaze u katedralu i u propovijedima slušaju da je riječ o mučenici iz prvih kršćanskih vremena koja je spaljena u vrijeme cara Dioklecijana. U zbornoj molitvi smo čuli da je sv. Stošija pjevala dok je gorjela u vatri mučeništva. Njezini posmrtni zemni ostaci - prah -dospjeli su u Carigrad, a zadarski biskup Donat donio ih je ovamo i napravio kameni sarkofag u kojem se ovdje čuvaju njezine moći. To bi mnogi od vas znali odgovoriti. Mnogi bi znali i reći da je dio njezinoga praha враћen u njezin grad u kojem je mučena, u Srijemu Mitrovicu. To bi mnogi znali kazati.

Međutim, novinari bi možda dalje upitali: Što za tebe znači slaviti svetu Stošiju? E, tu bi odgovori bili vrlo zanimljivi i zanimljivo bi bilo čuti ih. Mnogi bi odgovorili: Došli smo moliti svetu Stošiju, mučenicu, došli smo je slaviti, ali došli smo se ugledati u njezin primjer i vratiti vjeru u svoj osobni život. Vjerujem da su mnogi, slušajući prvo današnje čitanje, prisjećali se teških dana i otprikljike mislili: Bože, pa kao da mi ovo čitanje iz Sv. pisma vadi dušu. Ma sjećam se da smo tako molili u danima kad nam je bilo teško. Bili smo osamljeni, ostavljeni, zaboravljeni. Bili smo vrlo često u takvoj prilici i čini nam se da s nama nije bio nitko drugi doli Bog. I ta molitva kao da mi je iz duše izvađena.

Mnogi su mi znali reći u ovom ratu: Pa toliko puta sam te psalme čitao i molio, a nisam ih doživio tako blizima kao što sam ih doživio u ovom ratu. Bože, kao da sam naučio moliti

čitajući te psalme. Isto je i s mnogim drugim recima iz Sv. pisma. Osjetili smo kao da su iščupani iz našega života, kao da diraju dušu, srce, život naš. A onda slijedi sv. Pavao sa svojom riječju i kaže: "Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?" Moram priznati da smo zaista u životu susreli brojne heroje vjere: ljude, žene, mlade, djecu. Da čovjeku pamet stane pred tom divnom vjerom, pred tom hrabrošću, pred tom vjernošću Kristu, Crkvi, svojoj grudi, svome imenu i prezimenu. Oni su to mogli jer su imali korijen. Dušmanih ih je čupao iz njihova ognjišta i od tog ognjišta napravio zgarište. Ali nije mogao iščupati upravo ono najdublje korijenje - našu ukorijenjenost u Kristu.

Mi se spremamo na prelazak praga trećeg tisućljeća i u tom spremanju prolazimo kroz trogodišće: godinu Isusa Krista, godinu Duha Svetoga - to je ova godina i sljedeću godinu nakon koje dolazi Jubilej. Kroz to spremanje kao da i mi silazimo u dubine naše povijesti i otkrivamo naše korijenje, pa kažemo: Evo, hrvatski narod ukorijenjen je u Kristu, u Crkvu katoličku, u Evandelje već četrnaesto stoljeće. Sve nam je tim obilježeno. U svu našu kulturnu baštinu utkan Kristov križ, duh Evandelja, krštenje, naša ukorijenjenost u Kristu.

A sada, sidimo malo ne samo u povijest nego i u osobni život. Iako ne pamtim dan krštenja, znam: ja sam kršćanin, ja sam katolik, ja sam član Katoličke crkve, ja sam, dakle, vjernik koji živi s Kristom. I tko će me rastaviti od te ljubavi Kristove? A brojne su kušnje pa će trebati vrlo često polagati ispit vjernosti. Te brojne kušnje, koje nas žele odvesti, mogu se pojavit nekada kao strah, nekada kao koristoljubje, nekada kao uživanje, nekada kao slava. Brojne su kušnje koje čovjeka odvlače. I tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Na tom pitanju položit će ispit naša vjera, upravo vjera svete Stošije koja ju je vodila u smrt pjevajući. Je li to normalno? Pogledajte samo, je li to moguće činiti ljudskom snagom? Kada treba ići na mučenje, čovjeku se stegne u grlu i suze cure. A opet ne ići s očajem nego s nadom. To je ta pjesma.

Sjećam se zgode pred sarajevskom katedralom kad je sve gorjelo od bombi i granata, od nesigurnosti. Nisam nikada mogao razumjeti, što je taj svijet gonilo da uvijek ispunja katedralu. Ostao je jedino Bog kao oslonac, jedino je Bog bio sigurnost. Sve ljudsko nas je ostavilo, preva-

Evangelje djetinjstva Isusova kod Luke i Mateja da se u ovo uvjerimo. Začet je snagom Duha u krilu blažene Djevice Marije, koja je upravo stoga Bogomajka, Zaručnica Duha. Pod djelovanjem Duha biva od Ivana kršten u Jordanu. Možemo slobodno reći vidljivo pomazan Duhom, koji po riječima Ivanova evangelja silazi na njega s neba kao golub i ostaje na njemu.

U sili Duha odlazi u pustinju, gdje je izložen kušnji napasnika i pripremljen je za javno djelovanje. Proživiljavajući sažeto svu povijest svoga naroda, u snazi Duha vraća se u Galileju gdje je mjesto njegovog programatskog nastupa i prostor najvećeg dijela njegova djelovanja. U programatskom nastupu u nazaretskoj sinagogi, Isus se izričito poziva na ulogu Duha Svetoga u njegovu poslanju: "Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza. On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglašiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglašiti godinu milosti Gospodnje" (Lk 4, 18-19). Gotovo nema nikakve aktivnosti u Evangeljima a da ne izranja iz Isusove povezanosti s Duhom, odnosno njegove obilježenosti Duhom.

Preteča ga je najavio kao Onoga koji će krstiti ne samo vodom, nego i Duhom Svetim. Kao što je Ivan Krstitelj preteča Isusov, tako bi se u izvjesnom smislu moglo reći da je i Duh Sveti preteča Isusu. Kao što se može i reći da je Duh Sveti najbolji tumač Isusov.

Ne samo da je Duh Sveti u posebnom odnosu s Isusom, jer je izvorište njegova djelovanja i naučavanja, već i zato što je Isus izričito govorio o Duhu: 1) Kod Mt 12, 31-32, gdje Isus govorí o grijehu protiv Duha Svetoga kao o neoprostivom grijehu. Nije ovdje riječ o težini grijeha koju Bog ne bi mogao oprostiti, već je riječ o nevjerovanju u oproštenje i o odbijanju prisutnosti Duha Božjega u Isusovu djelovanju, zamijenivši ga čak Belzebulom, odnosno Duhom vražjim. 2) Kod Lk 12, 13, gdje Isus, govoreći o molitvi, vidi Duha Svetoga kao najveći dar koji nam Bog može dati. To je jasnije iz paralele s Matejevim tekstrom. Matej spominje dobra kojima nas Bog obdaruje na naše prošenje. Luka izričito spominje da će dati Duha Svetoga. 3) kod Mt 10, 20 govorí se o Duhu Branitelju onih koji su progonjeni zbog Isusa, u svjedočenju za Krista pred onima koji ga odbacuju. To ne govore oni, nego Duh Oca njihova progovara iz njih. 4) kod Mt 28, 20, govorí o Uskrslom Kristu koji šalje

svoje učenike s nalogom navještanja i krštanja u "ime Oca i Sina i Duha Svetoga". Ovdje po prvi put nalazimo jasno razlikovanje svih triju božanskih osoba, trinitarnu formulaciju. Iz ovog Isusovog govora o Duhu, jasan je njegov pogled na stanje Duha koji je prisutan i djeluje u njemu, nastupa kao Branitelj njegovih. On je najveći dar koji Otac može darovati ljudima i bez Duha nije moguće ući u zajedništvo božanskog života s Ocem i Sinom.

Kod Ivana Isus puno češće i dublje govori o Duhu. Spominjemo samo neka mjesta gdje je vidljiva Isusova karakterizacija Duha. Duh je izvor radanja odozgor i novoga rođenja. Duh je kriterij razlikovanja da li netko govori Božje riječi ili ne. "Uistinu, onaj koga Bog posla, Božje riječi govori, jer Bog Duha ne daje na mjeru." Duh daje snagu i životnost njegovim rječima. Petar će reći u 6. poglavljju kod Ivana: "Riječi tvoje duh su i život" - ne jedna nego sve. On je Branitelj koji ostaje zauvijek s onima koji pripadaju Isusu. On je Učitelj i Vođa koji poučava o svemu i doziva u pamet sve što je Isus govorio. Ne uzima od svoga, nego govori što čuje i naviješta što će doći. Kao Branitelj, On je prvenstveno Svjedok za Isusa. Duh je voda koja struji iz boka probodenog Isusa i uvodi u život one koji vjeruju u njega. Ovdje je jasno rečeno da je dar Duha povezan s Isusovom proslavom. "To reče o Duhu kojega su imali primiti oni što vjeruju u njega. Tada doista još ne bijaše došao Duh, jer Isus još nije bio proslavljen." A kako Ivan stalno gleda Isusovu proslavu u njegovom uzvišenju na križ, ostaje dosljedan sebi i upravo u momentu umiranja govori o Duhu kojega umirući Isus predaje Ocu i nama: "Čim Isus uze ocat reče: Dovršeno je, i prignuvši glavu, predade duh". Drugim riječima - izdahnu, ili grčki, kako se to zgodno kaže: Espneusen pneuma.

To u svojim spisima i ostali pisci Poslanica naglašavaju. Za njih je Duh dar prvenstveno proslavljenog Krista i uzročnik njegove proslave. U ovoj optici teško je razlikovati Duh Božji od Duha Isusa Krista, ili još bolje Isus je toliko ispunjen i prožet Duhom Božjim da se govori o Duhu Sina, Duhu Kristovu, Duhu Isusovu, pri čemu se ne pravi nikakva razlika između njega i Duha Božjega. Slikovito rečeno, Duh i Krist su tako povezani kao vatrica i užareno željezo. Teško je tu reći što je vatrica, a što je željezo. Djelo Duha Svetoga u Isusovu životu i proslavi, njegova

intimna povezanost s Isusom zemaljskim i proslavljenim nastavlja se povjesno ostvarivati u Crkvi, u sakramentalnoj nazočnosti Krista među ljudima.

3. Duh i Crkva

Kao što je snagom Duha i u Duhu Isus bio sakrament Boga, tako isto u Duhu i snagom Duha Crkva je sakrament proslavljenog Krista, njegovo mistično Tijelo, a ne kako se obično znade reći: prostorno - vremenski produžetak njegovog utjelovljenja. Vođeni i prožeti Duhom, na način kako je to bio i Isus, ljudi postaju sinovi Božji u Sinu.

Prožetost Kristovim Duhom ipak ne stavlja na istu razinu njegova sinovstva. U duhu II. vatikanskog sabora, Crkva je trajanje ispunjenosti Isusovim duhom, a ne produženje utjelovljenja. Trajanje ispunjenosti Isusom Kristom. Drugim riječima, gdje je na djelu Duh Isusov, tu je prisutan i on proslavljeni, prisutna je i Crkva kao zajednica onih koji se okupljaju u njegovo ime. Duh nije zamjena za njegovu nazočnost, već je Isus u Duhu na nov način prisutan u periodu od Pashe do Paruzije. Koliko god već bila, kao u nukleusu, prisutna Zajednica onih koji su pošli za Isusom, da bi se mogla tako očitovati i biti uključena u njegovo poslanje, Zajednica je morala čekati vidljivi dar Duh, dar Proslavljenoga, jer je on na novi način prisutan u Zajednici. Događaj Duhova na određeni je način i rođendan Crkve, koja snagom primljenog Duha postaje sposobna obnavljati lice zemlje, hodajući pri tom putem i stvarajući isti program koji je Uskrsli Isus u Crkvi ostvarivao - i dalje ga ostvaruje. Sve važnije faze u životu prve Crkve obilježene su posebnim zahvatom Duhu. Nakon rođendana - Duhova, snagom Duha događaju se obraćenja, nova nalaženja, novi odnosi, novo očitavanje stvarnosti, nova rješenja odavno prisutnih problema, što sve pridonosi rastu Crkve.

Ne omalovažavajući ove učinke Duha u prvoj Crkvi, čini se da ipak Luka, opisujući njezin život u počecima, naglašava ulogu Duha u otvaranju poganstvu i prenošenju imena Isusova u sve narode. Da bi se uopće moglo svjedočiti za Isusa, potrebno je svoje svjedočanstvo uskladiti sa svjedočanstvom Duha Svetoga. "I mi smo svjedoci tih događaja i Duh Sveti kojega dade

Bog onima što mu se pokoravaju" (Dj 5). Da bi Petar primio prvog poganina Kornelija u okrilje onih koji su obilježeni Duhom Božjim, bilo mu je potrebno posebno očitovanje Duha koji je jednako otvoren svima koji su otvoreni njemu. Da bi Pavao i Barnaba mogli poći na prvo misijsko putovanje, potreban je zahvat Duha koji traži: "Dok su jednom obavljali službu Božju i postili, reče Duh Sveti: Odlučite mi Barnabu i Savlu za djelo na koje sam ih pozvao" (Dj 13). Da bi se u zajednici Crkve riješili problemi koji su od životnog značenja, ponovno je potrebna otvorenost Duhu Svetom. Tako već na prvom koncilu u Jeruzalemu odluke stvaraju apostoli, ali vođeni Duhom Svetim. "Zaključimo Duh Sveti i mi." Jednostavno kao da Crkva ne može ići naprijed kroz povijest bez trajnog događanja Duhova. U tom svjetlu Pedesetnica nije samo jedna epizoda, pa ne znam kako važna, života Crkve, već je Duh trajna duša i pokretač crkvenog života, čak i onoga što na prvi mah izgleda iskorakom.

Apokaliptičke knjige pokušavaju na najodličniji način proniknuti budućnost sve do eshatona onih koji se nazivaju i žive pod okriljem Isusova imena. Veoma je važno da je jedina apokaliptička knjiga Novoga zavjeta Ivanovo Otkrivenje i da govori o odnosu Krista i Crkve. "Tko ima uho neka posluša što Duh govori Crkvama." To je česti refren u Apokalipsi.

Ukratko, Crkva postaje kao prijemnik, kao uho, koji hvata valove Duha koji puše gdje god hoće. I dok bude tako bit će i Crkve. Ako se ovo uho začepi ili oboli da više nije sposobno loviti valove, poticaje Duha Svetoga, Crkva će postati organizacija ili gotovo politička stranka koja gura vodu na svoj mlin. Tamo gdje nema unutarnje kohezije koju stvara Duh, ona se bezuspješno pokušava nadomjestiti slovom Zakona i disciplinskim mjerama. Bez Duha u Crkvi, ako je uopće tada više smijemo zvati Crkvom, samo će se čuvati status quo, koji ubrzo postaje okamna a ne živo tkivo, dio prošlosti a ne nada i program budućnosti i ulaženja u svu istinu.

Dok Luka u Djelima apostolskim promatra više djelovanje i učinkovitost Duha u okvirima Crkve kao zajednice, Pavao će u svojim poslanicama govoriti više o djelovanju Duha na pojedinačnom članu Crkve - razvijajući pneumatsku konstitutivnost antropološke novosti Duhu, koja je najbolje određena riječju: sinovstvo. "A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša

dragovoljnim i hrabrim smrtima Isusovih učenika.

Eto nam istog govora i znaka i danas. Na kraju II. tisućljeća, Crkva je ponovno postala Crkva mučenika-svjedoka. "Progonstva vjernika - svećenika, redovnika i laika proizvela su veliku sjetvu mučenika na različitim stranama svijeta. Samo protekle godine 1997. ubijeno je 66 misionara.

Naša sveta Stošija postala je uzor privrženosti Kristu, uzor čvrste i djelotvorne vjere. Pokazala nam je, iako rimska plemkinja, kako se prezire slavičnost, raskošje, bogatstvo i zamame radosti i kako se valja opredijeliti pred ponudama i izazovima životnih okolnosti.

Mi je častimo. Mi želimo biti dostojni njezina zagovora. Mi je želimo nasljeđovati u

ovom našem vremenu punom suprotnosti i sukoba između tame i svjetla, između dobra i zla u nama i našem svijetu. Svjesni smo da baš mi kršćani možemo našem životu, našem društvu i našem vremenu dati novu kvalitetu, ljudsku i duhovnu. Mi smo poput nje pozvani biti slobodni od svake vrste zarobljavanja i ponižavanja nas samih i ljudi naše okoline. To će biti ako budemo čvrsto stajali u Kristu, ako dosegnemo iskustvo vjere, i kada u svakodnevnom životu budemo imali osjećaj za čast, za poštenje, za opće dobro i za duhovne vrednote. Tada ćemo biti Kristov govor i Kristov znak u životu svijeta.

Tada ćemo i sami moći s Pavlom pjevati himan povjerenja: Tko će me rastaviti od ljubavi Kristove. Zaista naš poziv je danas biti govor i znak Krista živoga i uskrsloga.

HOMILJA KARDINALA VINKA PULJIĆA, IZREČENA NA SVEČANOJ JUTARNJOJ KONCELEBRACIJI, NA SVETKOVINU SV. STOŠIJE, U KATEDRALI, 15. SIJEČNJA 1998.

Uvod u misno slavlje

Dragi brate u biskupstvu, mons. Prenda, predvoditelju ove mjesne Crkve!

Hvala lijepa na poziv! Hvala lijepa na ovim pozdravima. I ja od srca pozdravljam Tebe, pastira ove mjesne Crkve, Tvoga predšasnika mons. Oblaka, te mons. Ivasa, pastira šibenske Crkve koja ove godine slavi svoj Jubilej. Od srca pozdravljam braću misnike, redovnike, redovnice, sjemeništarce, i sve vas okupljene na ovom svetom misnom slavlju. Odmah na početku od srca čestitam svetkovinu svete Stošije, zaštitinice ove drevne zadarske katedrale i cijele nadbiskupije. Pozivam da zaista budemo jedno srce i jedna duša u ovom misnom slavlju. Molit ćemo ne samo za grad Zadar i za Zadarsku nadbiskupiju, nego ćemo raširiti ruke i zagrliti sve koji trebaju naše molitve, sve koji su ranjeni u ovom ratu. Divno reče otac Nadbiskup u svom pozdra-

vu na početku misnoga slavlja: "Hvala Ti, Bože, što ove godine možemo u miru slaviti našu zaštitnicu!" Mir je veliki dar Božji. Ipak, svjesni smo da mnogi nose rane rata. Zato želimo moliti ovu hrabru mučenicu, svjedokinju vjere svetu Stošiju da izmoli utjehu svima koji su ranjeni, ožalošćeni, poniženi i prognani i da svojim zagovorom ojača vjeru u njihovim dušama, u našim dušama. Pozivam da naša molitva pođe iz skrenutog srca i žive vjere kako bi, slaveći ovo misno Otajstvo, bili milosno obogaćeni i vjerom ojačani te izgradili divno zajedništvo vjere. S tim mislima slavimo ovu svetu misu!

Homilija

Draga braćo u biskupstvu, draga braća misnici, dragi redovnici i redovnice, dragi sjemeništarci, draga djeco, dragi mladi, očevi i majke i vi koji malo više pamtite!

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA SVEČANOJ VEČERNJOJ UOČI SV. STOŠIJE

Katedrala sv. Stošije, 14. siječnja 1998.

Draga braćo i sestre!

“Crkva prvog tisućljeća rodila se iz krvi mučenika: ‘Sangius martyrum semen christianorum’ (Tertulijan). Povjesni događaji vezani uz lik Konstantina Velikoga nikada ne bi mogli garantirati razvoj Crkve kakav se dogodio u prvom tisućljeću, da se to nije zbilo zbog te sjetve mučenika i baštine svetosti koja je karakterizirala prve kršćanske generacije” (TMA 37). Tako nam o životu Crkve govori sveti otac Ivan Pavao II. On ima pred očima nebrojeno mnoštvo muževa i žena, papa, biskupa i svećenika, časnika i vojnika kršćana, djevica i mučenica koji su svoj život položili za svjedočanstvo vjere u Isusa Krista.

Među zvijezdama što krvlju zasjaše svojom vjernošću bijaše i naša sveta Stošija. Po rođenju za zemlju bila je Rimljanka. Po rođenju - mučeništvu bila je Srijemkinja, a po čašćenju i povjesnom duhovnom trajanju postala je Zadranika. Umrla je mučeničkom smrću u Srijemskoj Mitrovici, na Božić 304. Godine. Njezine svete ostatke pokupljene iz žara vatre odnesoše kršćani u Carigrad. Iz tog prijestolničkog grada Istočnog Rimskog Carstva u Zadar donese svete ostatke naš slavni biskup sv. Donat početkom IX. stoljeća. Ovdje joj biskup Donat sagradi kameni sarkofag gdje se već 12 stoljeća čuvaju njezini zemni sveti ostaci. Od njezina dolaska u Zadar katedrala sv. Petra dobila je ime njezino: Katedrala sv. Stošije. Tu uglednu Rimljanku, mučenicu, spominje svaki popis mučenika, u Rimskom kanonu i euharistijske molitve njezino ime je u društvu slavnih mučenica Janje, Cecilije, Perpetue i Felicite. Sve do 1969. Godine, do izlaska novog Misala, spominjana je u misi na Božić. Srce kršćanstva - Rim sagradio joj je crkvu već u VI. stoljeću.

Ako je tako davno živjela, je li nam, danas, daleko? Nije. Nije zato jer jednostavno svaki mučenik Crkve, iz bilo kojeg doba, naš je suvremenik. Kad ne bi bilo tako, Crkva bi davno prestala navještati Radosnu vijest Evangelja kao spasonosnu Vrijest i za danas bitnu za život čovjeka. U mučeniku i danas se vidi vrlo jasno savršena jednakost između vjere i života, između svjedočenja riječima i svakodnevnom djelovanju.

Crkva i danas ima potrebu od mučenika da bi u punini izronila stvarnost ljubavi koja slobodno prihvata smrt i ujedno postaje oproštenje za progonačnika. Mučenik, dakle, pripada Crkvi ne samo zato što ih je kroz svoje dvije tisuće godina neprestano imala nego zato jer je sama Crkva mučenica, svjedokinja Kristova. Prije nego li je Crkva zajednica mučenika-svjedoka, Ona je Crkva mučenica-svjedokinja. Crkvi je za sva vremena njezina postojanja u biće utisnut način Kristova života, njegov put. Taj put jest put poniznosti, prihvaćanja smrti, smrti na križu. Ono što je Krist prošao, prolazi njegova Crkva. Ono što je On prihvatio iz ljubavi prema Ocu i čovječanstvu - poniranje do križa i smrti. Crkva se zato rada, živi i izgrađuje na kamenu temeljcu - Kristu mučeniku i Očevu svjedoku. Njezino je poslanje da, u svakom vremenu, uzdiže pogled ljudi “prema onome koga su proboli” (Iv 19, 37).

Zato je sv. Stošija, mučenica, govor o Kristu i znak Kristov. Taj govor je svjedočenje. Taj govor je svjedočanstvo, vjera koja je bila izraz njezinog osobnog iskustva Krista. Taj sadržaj vjere u njoj doveo ju je do čina prihvaćanja smrti. Ona je shvatila što i apostol Pavao, također mučenik i svjedok, “da nas ništa ne može rastaviti od ljubavi Kristove: ni nevolja, ni tjeskoba, ni progonstvo, ni glad, ni golotinja, ni pogibao, ni mač. Čak i onda kad nas ubijaju dan za danom i kad smo im kao ovce za klanje. U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo, po onome koji nas uzljubi. Uvjerjen sam doista: ni smrt, ni život, ni anđeli, ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina, ni visina, neće nas ni ikoji drugi stvor moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našemu” (posl. Rim). Tako je ponavljao Pavao. Tako je ponavljala Stošija i toliki nebrojeni ljudi koji su u ljubavi život položili za Krista. Ima li snažnijeg govora od govora svjedočenja koje ide do smrti?

Ali Stošija je i znak Kristov. Takva junasťva, takve smrti u ljubavi, i predanju, bila su znak Božje prisutnosti u zajednici. Crkva je uvijek vrednovala i tumačila kao znak trajne, nepromjenjive i vjerne ljubavi Božje, koja je u smrti Isusovoj imala svoj vrhunac, a sada u snazi Duha Svetoga ta se naznočnost Božja očituje u

Duha Sina svoga koji kliče: Abba! Oče!” Pavao u svojim poslanicama više naglašava dinamiku Duha. Ovo sinovstvo je obilježeno djelima Duha a ne tijela. Obilježeno je ljubavlju, mirom, poslušnošću, a ne bludnošću, idolopoklonstvom, neprijateljstvima, ljubomorom, spletarenjem, strancarenjem. Duh otvara horizonte i širi perspektive. Kao sveti, u doslovnom smislu riječi, čini od nas ljude visina, a ne prizemljare, ljude tijela i svijeta.

Koliko god je Duh princip kohezionosti, Duh je i princip različitosti. On poštuje nepovredivost ljudske osobe i ljudskog dostojanstva. Dijeleći različite darove koji služe istom zajedničkom dobru, njima pristupa osobno, bez šablonu, i stoga ne smije nitko optuživati Onoga koji istražuje “ljudsko srce i bubrige”, zašto je nekome drugome dao ove i ovakve, a ne druge darove. Svatko je dovoljno obdarjen rastim i poticanim rastim po njemu udijeljenim karizmama. Unutar raznolikosti karizama, neke je obdario darom vodstva i predsjedanja, za poslužitelje novoga Saveza, ne slova nego Duha, jer slovo ubija a Duh oživljuje.

4. Duh Sveti i svećenička služba

Duh, istina, puše kamo hoće i kako hoće, kao i vjetar, i tek po plodovima možemo prepoznati njegovo djelovanje. Ipak, ni njegovo djelovanje nije posve samovoljno. I ono ima svoje uvjete i prepostavke, jer milost Božja pretpostavlja ljudsku narav. A ako je tako, tko više od onih koji su posebno stavljeni u službu Božju, imaju pravo, ako smijemo uopće govoriti o pravu pred djelovanjem Duha na njegovu prisutnost. Ne želimo ovim reći da se Duha može institucionalizirati, birokratizirati, da se određenim činima i znakovima postižu i određeni učinci Duha. Za učinke su potrebne obje strane: i Duh i onaj na kojega se Duh saziva snagom vidljivog sakramentalnog znaka. Ako je Duh često puta izražen slikom rose ili plodne kiše onda je shvatljivo da učinkovitost njegova djelovanja i te kako ovisi o plodnosti tla na koje pada. “Da ispune tako uzvišenu službu, apostole je Krist obdario posebnim izlijevanjem Duha Svetoga, koji je sišao na njih, a oni su ga predali njihovim nasljednicima polaganjem ruku.” (LG, 21). Ovaj znak polaganja ruku rječito govori o onome što Duh izvodi u njima, On ih stavlja pod svoju zaštitu, pod svoju

sjenu. Priznaje ih i opečaćuje kao svoje, ozdravlja ih i blagoslivlje, pomiruje ih sa sobom, predaje im svoju moć, obdaruje ih svojim spasonosnim vodstvom, prijateljstvom i blizinom, uvodi ih u novi način egzistencije, obdaruje ih sposobnošću služenja i u tom smislu ostvarivanja čudesnih znakova. Jednostavno Duh ih obdaruje svim onim što u običnom teološkom govoru nazivamo milošću. Zato Pavao poziva Timoteja da raspiruje milosni dar koji je u njemu po polaganju Pavlovih ruku. Niti apostoli, a niti Pavao nisu izravni darovatelji Duha. Sam Duh se komunicira po vanjskom znaku polaganja ruku apostola. Ipak, ni oni nisu samo pasivni instrumenti djelovanja Duha. Isti Timotej upozoren je: “Ruku ni na koga prebrzo ne polazi i ne budi dionikom tuđih grijeha.” Dok poštuje apostolski izbor, oni koji mu mogu biti u službi ali i apostoli moraju poštivati izbor i kriterije Duha pri svome izboru.

Zanimljivo je da se pri svećeničkom ređenju nakon pitanja novoređenicima: Hoćete li pod vodstvom Duha Svetoga neprestano vršiti svetu službu svećeništva? - ruke polažu u šutnji, bez izgovaranja ikakvih riječi. Ova šutnja bit će protumačena u mazanju uljem i u molitvi posvećenja. Tako, mažući ređenika, biskup izgovara sljedeće riječi: “Gospodin Isus Krist kojega je Otac pomazao Duhom Svetim i snagom, čuva te da posvećuješ kršćanski puk i Bogu prinosiš žrtvu.” Podsetimo se i posvetne molitve, bez koje nema sakramenta sv. reda: “Izlij na ove sluge blagoslov Duha Svetoga, i silu svećeničke milosti. Oče, obnovi u njihovim srcima Duha Svetoga da vrše tu službu.” Kako vidimo, od samoga početka svećeništvo je posve uronjeno u snagu i djelovanje Duha. Po djelovanju Duha, svećenik je doista beskorisni sluga koji čini što bijaše dužan učiniti. Kao što je Isus naviješten, začet i rođen Duhom, svećenik je u svom svećeništvu izabran, određen, ređen i rođen Duhom. Po Duhu on je uključen u isti program Isusa Krista, u program blagovjesništva siromasima, oslobađanja od svih vrsta ropstava, ozdravljanja od svih vrsta bolesti, izvlačenja iz fizičke i psihičke potlačenosti, naviještanja milosti Gospodnje svima bez razlike. Jedino ako ovako živi i postupa, on s punim pravom može reći: Duh Gospodnji je na meni, odnosno, on uistinu postaje ogledalo Duha Svetoga čije ime nosi u svome imenu: sve-tjenik = sveti dječatnik.

Po karakteru reda ili posvemašnjom određenošću Duhom, svećenik uistinu jest drukčiji od

svih ostalih koji su kršteni. I jedino s tom opečaćenošću Duhom on može biti predvodnik i predsjedatelj. U snazi Duha svećeničkog reda, svećenici se u ime Isusovo postavljaju da Crkvu hrane riječju i milošću Božjom. Oni nisu "alter Christus", kako se koji put može čuti, nego u njegovo ime, snagom njegovog istog Duha nastupaju "in persona Christi" izgovarajući učinkovito njegove riječi: "Uzmite i jedite..." ili "Ja te odrješujem..." Isus Krist jest i ostaje onaj koji snagom svoga Duha pretvara riječ naše propovijedi u Riječ i djelo Božje. I ostaje onaj koji pretvara praštanje na zemlji u pomirenje na nebu, koji od naših obreda čini Kristove sakramente, koji svećeničkom zauzetošću očituje ljudima Božju brigu i zauzetost za njih. Snagom i svjetлом Duha Isusa Krista, Duha poslušnosti volji Očevoj, Duha požrtvovnosti i sinovstva, svećenik postaje i jest predstavnik Krista i sakrament Boga u današnjem svijetu.

Bez otvorenosti Duha u svećeničkom životu i pastoralnom djelovanju, ostaje se na razini izvanjskih djela, ispunja norma i forma čuvanja svoga komoditeta i osobnih interesa. Bez Duha ostajemo u ozračju straha i nepovjerenja, bolesnog rivalstva, pretvaramo se u činovnike pretjerano navezane na kategorije ovoga svijeta: požudu očiju, požudu tijela, oholost života. Tamo gdje nema potpune uronjenosti u Duh, nema ni spremne otvorenoštiti budućnosti, nema uočavanja i prihvaćanja Božje Providnosti. Bez Duha, Riječ Božja postaje iskopan rudnik u kojem se nema više što tražiti. A svećenik bez ovih kvaliteta, morat će, koliko god to bilo bolno, priznati, postaje karikatura svećenika sakramentalnog karaktera, izopačenje Kristove slike i

zamračenje Božjeg plana koji Bog želi ostvariti po svojim posrednicima. U snazi i pod vodstvom Duha naša djela postaju djela Božja, naš strah postaje povjerenje, naša služba karizma, ljubav prema svijetu postaje ljubav prema Bogu.

Da, ograničeni smo, grešni i slabici. Ali Duh je onaj koji u nama moli neizrecivim uzdasmama. On nas tješi i krije, vodi i potiče. On je svjetlo vjere u tami naših sumnji, on je snaga u našim slabostima, on je Duh radosti u službi, Duh slobode u poslušnosti, konačno, Duh vječnog života u našoj smrtnosti.

Bez Duha Svetoga, koliko god se mi trudili Bog ostaje daleko, Krist u prošlosti, Evangelje mrtvo slovo, Crkva obična organizacija, autoritet vladanje, misije propaganda, kult komemoriranje, kršćansko djelovanje ropsko ponašanje. A s Duhom: svemir jeca i uzdiša u porodajnim mukama Kraljevstva, Uskrstli Krist jest prisutnost, Evangelje je snaga življenja, Crkva je trostvena zajednica, autoritet je slobodno služenje, misije postaju svjedočenja, liturgija spomenčin prošlog i anticipiranje budućeg. Čitavo kršćanstvo, a posebice svećeničko djelovanje, postaje pobožanstvenjenje.

"Duh Gospodnji na meni je jer me pomaže. On me posla blagovjesnikom biti" - reče Isus Krist za sebe. To danas izgovara zajedno sa svojom Crkvom. To želi posvijestiti svojim svećenicima i biti prepoznatljiv po njima i u njima, ove 1998., na poseban način godine Duha Svetoga.

Ako se kaže da Crkva stoji i pada s Duhom, to se još više može reći za nas svećenike, ljudi Crkve, u Crkvi i za Crkvu.

Mons. dr. Marin Barać

PROSLAVA SVETE STOŠIJE, 1998.

NADBISKUPOVA RADIO PORUKA ZA SVETKOVINU SV. STOŠIJE 1998.

Draga braćo i sestre u vjeri,
Poštovani slušatelji Hrvatskog radija
Zadar,
Dragi Zadrani!

Zadarska nadbiskupija i grad Zadar od 812. godine slave i časte sv. Stošiju Mučenicu, a od 1285., od posvete sadašnje katedrale, ona nosi njezino svetačko ime. Vjerni Zadrani već dvanaest stoljeća dolaze pred njezine svete moći koje čuva kameni sarkofag koji sagraditi dade sv. Donat, biskup zadarski. I ove godine svećenost njezina blagdana otvorit ćemo pjevanom Večernjom u katedrali u 18 sati uz sudjelovanje pjevačkih zborova naših gradskih župa, uz sudjelovanje članova crkvenih pokreta u gradu Zadru i drugih Kristovih vjernika. Zanosan je himan u čast sv. Stošiji:

*Popijevkom veselom blagdan objavite,
Stošiju blaženu, Zadrani častite.
Ona je obrana Zadra nam rodnoga,
Dalmacije ures uzvišen.*

Zasluzuće te stihove i tu hvalu naša Stošija. Po rođenju za zemlju Rimljanka, po rođenju-mučeništvu za nebo Srijemkinja, po čašćenju i povijesnoj kršćanskoj nazročnosti, Zadranka.

Zasigurno car Dioklecijan koji je začetnik progona kršćana na prijelazu iz III. u IV. stolje-

će, kada i ona položi hrabro život za svoju vjeru, taj Dioklecijan nije slatio da je zaslužan što ostade primjer ljubavi i vjere u Krista, što je pala, ali ostala, na zvjezdanom nebu kršćanstva, uzor poštenja i jakosti. Došla je na svijet, da padne poput pšeničnog zrna kao i naš Gospodin i Učitelj Krist, ali da mnogostruko umnoži plodove svoga mučeništva, do te mjere, da jedan crkveni otac iz prvih stoljeća kršćanstva reče: Krv mučenika sjeme kršćana. Postala je uzor kako se prezire slavičnost, raskošje, bogatstvo i zamane radosti i kako se Kristu posvećuje život i smrt.

Mi je častimo, želimo je naslijedovati u ovom vremenu punom suprotnosti, i sukoba između svjetla i tame, dobra i zla. Svjesni smo da baš vjernici, kršćani, mogu našem životu, našem društvu i našem vremenu dati novu, duhovnu i ljudsku kvalitetu. To će biti: ako mi danas budemo imali osjećaj za čast, za duhovne vrednote, za poštenje i za opće dobro.

Pozivam vas, dragi vjernici da se, i na sam dan pridružite slavlјima koje će u 11 sati i u 18 sati predvoditi uzoriti kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup, hrabar i neustrašiv pastir, kroz devet godina naš sugrađanin.

Sveta Stošija, naša nebeska zaštitnice ojačaj nam vjeru i osnaži našu svjedočku vjernost Kristu.

*Juan Prenda,
nadbiskup*